

בעזרת השם יתברך



מי שלומד בכל יום ארנ שלשת  
הלמודים האלו, בונה לעצמו

# בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי  
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).



למוד יומי

**ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא**  
**בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת**



פרשת בהר תשפ"ד





## היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

**כארא פארק**

4801 11th Ave,  
Brooklyn NY 11219  
347.760.5924

היכל הקודש

**קרית יואל**

8 Premishlan Way.  
Monroe NY 10950  
845.243.0563

היכל הקודש

**מאנסי**

32 Dolson Road  
Monsey NY 10952  
347.733.7551

היכל הקודש

**בני ברק**

רחוב ירושלים 2  
052.760.5715

היכל הקודש

**וויליאמסבורג**

27 Skillman Street  
Brooklyn NY 11205  
718.384.1652

היכל הקודש

**קרית יואל**

8 Hayes Ct.  
Monroe NY 10950  
845.467.5299

היכל הקודש

**בלומינגטאון**

24 Merriewold LN S  
Monroe NY 10950  
845.238.0804

היכל הקודש

**ירושלים**

רחוב רבי נחמן מברסלב 15  
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א  
רופּט:

**קול ברסלב**

212.444.9191

**חיזוק פאר די אידישע שטוב**

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה  
היכל הקודש**

2623 State Route 52  
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

**בבא מצינא. השוכר את האומנין – פרק שישי דף פא עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – שטיינזוילץ" רמ"ה תרסות**

1 **הא נמרתיו שומר שְכָר**. ולא אמרנן כון שקדש הבגלים שקלו ימי האומנות ולא שלחו  
2 והביאנו טטר לשומר ובני השואל בני אף על פי שקדשו הבגלים שקלו ימי השאלה.  
3 שואל הוא. אמ' חידק דאן הא נמרתיו שומר שְכָר הוא אלא הכי דייק מנא? **הא הבא מעות.**  
4 דגלי אדעתא דתפיס ליה אגמריה שומר שְכָר הוה **אבל נמרתיו מאי שומר חנם.** וכל

5 כמא דלא גלי דעתיה וליח לן למיטר דתפיס ליה  
6 אגמריה בלקח שמירת שְכָר פעולה מדהגמריה  
7 ואדעתא ובגו שואל בני בלקח שמירת שאלה  
8 מודקשו הבגלים שקלו ימי השאלה דהתם לאו  
9 לאודעו בעי דקא דנע עובד שלְכָר וכן ימיס  
10 השאלה לא שומר חנם נמי לא הוי. דאנו  
11 שומר לו עד קאמר ליה: **קביל**. דאנו תופס  
12 על שְכָר והוא דקאמר ליה אכל מדין פקדון לא  
13 טליק נפשתי. **מאי** לאו הוה חנו לנמרתיו. והאי  
14 דקנט טול את שלְכָר לשמעיהן מנא דרשנן? והאי  
15 מיחה הוי כדאמרן: וכן בשעה שפחודיה. כל  
16 כמא דלא אמר ליה משאיל שלְכָר קמא  
17 כרשותיה דשואל כי היכי בדשעת שאלה קיימא  
18 ברשות משאיל עד דאמר ליה שאלה  
19 וקסיד דמשקלו ימי שאלה קאמר דרמי  
20 לנמרתיה: **פטור** משואל. מונסין תיביב כשטר  
21 שְכָר. בגמריה וכו' אבדוהו הואיל ונתנה בשאלה  
22 שמי. לדוחו עליה שומר שְכָר עד שתיבע ליה  
23 הבגלים: לשנן לביית חמי. סבלנות לארסותו  
24 כפי טובת הגמא. שתיקרי ליה טובה שפקדתין  
25 בסבלנות. ונאנסו מותיקיה חייב. דהואיל וקצין  
26 דמיה ומשכן לשם לקיחה הרי הם לקוחין בידי  
27 עד שידע שאינה לקיחה והכי בני אמרנן  
28 בהבטור את הפיקה פ' ט"ז פ"ג מ"א משאל  
29 הלוקח כלי מן האומן על מנת לבקרו ואם אין  
30 בו מום יקנהו ונאנסו בידי חייב דהאי דקדצי דמייה  
31 בחזקה **פטור**. מונסין מפני שהוא בנושא שְכָר  
32 בחזקה ולא בשואל ותוהו נשיאת שְכָר הואיל  
33 ונתנה שנתפאר בהן והיינו כהנייה דאמימר  
34 דאגעי דתיבי ליה כפי טובת הגמא שבהן ווי  
35 עליהו שומר שְכָר אטר שקבלה שמירת הגמא  
36 דהואיל הנחה כל שבן בני שאלה ודאי תיבי ליה  
37 מיה: **פטור** לוי ואשמור לוי שומר שְכָר. ותיבא אם  
38 נגמרה: ואמאי שמייה בבגלים הוא. געיליו של  
39 חפץ זה שנגמרה במלאכתו של שומר היה עמו  
40 הוא משמר היה לו ותיביא אם בעיליו עמו לא  
41 ישלם ודרשינן לקמן עמו במלאכתו ואגיג  
42 דבשואל תיבי לקמן דרשינן ליה נמי אבוליה  
43 שומרין פפקר השואל ולקמן ר' ענה. ואני אשמור  
44 לך לקה. דלאו במלאכתו הוא השקאי: השאילני  
45 ואשאל לך. אין זה שואל להתחייב באונסין  
46 שאין כל הנאה שלו שאף הוא משאיל: שמייה  
47 בבגלים הוא. אשמור לו ואשמור לך קאי  
48 שמייה: זה שואל וזה אכל השאילני

**הא נמרתיו שומר שְכָר**. ולא אמרנן כון שקדש הבגלים שקלו ימי האומנות ולא שלחו  
והביאנו טטר לשומר ובני השואל בני אף על פי שקדשו הבגלים שקלו ימי השאלה.  
שואל הוא. אמ' חידק דאן הא נמרתיו שומר שְכָר הוא אלא הכי דייק מנא? **הא הבא מעות.**  
דגלי אדעתא דתפיס ליה אגמריה שומר שְכָר הוה **אבל נמרתיו מאי שומר חנם.** וכל

**הא נמרתיו שומר שְכָר**. ולא אמרנן כון שקדש הבגלים שקלו ימי האומנות ולא שלחו  
והביאנו טטר לשומר ובני השואל בני אף על פי שקדשו הבגלים שקלו ימי השאלה.  
שואל הוא. אמ' חידק דאן הא נמרתיו שומר שְכָר הוא אלא הכי דייק מנא? **הא הבא מעות.**  
דגלי אדעתא דתפיס ליה אגמריה שומר שְכָר הוה **אבל נמרתיו מאי שומר חנם.** וכל

1 **הא נמרתיו שומר שְכָר**. ולא אמרנן כון שקדש הבגלים שקלו ימי האומנות ולא שלחו  
2 והביאנו טטר לשומר ובני השואל בני אף על פי שקדשו הבגלים שקלו ימי השאלה.  
3 שואל הוא. אמ' חידק דאן הא נמרתיו שומר שְכָר הוא אלא הכי דייק מנא? **הא הבא מעות.**  
4 דגלי אדעתא דתפיס ליה אגמריה שומר שְכָר הוה **אבל נמרתיו מאי שומר חנם.** וכל  
5 כמא דלא גלי דעתיה וליח לן למיטר דתפיס ליה  
6 אגמריה בלקח שמירת שְכָר פעולה מדהגמריה  
7 ואדעתא ובגו שואל בני בלקח שמירת שאלה  
8 מודקשו הבגלים שקלו ימי השאלה דהתם לאו  
9 לאודעו בעי דקא דנע עובד שלְכָר וכן ימיס  
10 השאלה לא שומר חנם נמי לא הוי. דאנו  
11 שומר לו עד קאמר ליה: **קביל**. דאנו תופס  
12 על שְכָר והוא דקאמר ליה אכל מדין פקדון לא  
13 טליק נפשתי. **מאי** לאו הוה חנו לנמרתיו. והאי  
14 דקנט טול את שלְכָר לשמעיהן מנא דרשנן? והאי  
15 מיחה הוי כדאמרן: וכן בשעה שפחודיה. כל  
16 כמא דלא אמר ליה משאיל שלְכָר קמא  
17 כרשותיה דשואל כי היכי בדשעת שאלה קיימא  
18 ברשות משאיל עד דאמר ליה שאלה  
19 וקסיד דמשקלו ימי שאלה קאמר דרמי  
20 לנמרתיה: **פטור** משואל. מונסין תיביב כשטר  
21 שְכָר. בגמריה וכו' אבדוהו הואיל ונתנה בשאלה  
22 שמי. לדוחו עליה שומר שְכָר עד שתיבע ליה  
23 הבגלים: לשנן לביית חמי. סבלנות לארסותו  
24 כפי טובת הגמא. שתיקרי ליה טובה שפקדתין  
25 בסבלנות. ונאנסו מותיקיה חייב. דהואיל וקצין  
26 דמיה ומשכן לשם לקיחה הרי הם לקוחין בידי  
27 עד שידע שאינה לקיחה והכי בני אמרנן  
28 בהבטור את הפיקה פ' ט"ז פ"ג מ"א משאל  
29 הלוקח כלי מן האומן על מנת לבקרו ואם אין  
30 בו מום יקנהו ונאנסו בידי חייב דהאי דקדצי דמייה  
31 בחזקה **פטור**. מונסין מפני שהוא בנושא שְכָר  
32 בחזקה ולא בשואל ותוהו נשיאת שְכָר הואיל  
33 ונתנה שנתפאר בהן והיינו כהנייה דאמימר  
34 דאגעי דתיבי ליה כפי טובת הגמא שבהן ווי  
35 עליהו שומר שְכָר אטר שקבלה שמירת הגמא  
36 דהואיל הנחה כל שבן בני שאלה ודאי תיבי ליה  
37 מיה: **פטור** לוי ואשמור לוי שומר שְכָר. ותיבא אם  
38 נגמרה: ואמאי שמייה בבגלים הוא. געיליו של  
39 חפץ זה שנגמרה במלאכתו של שומר היה עמו  
40 הוא משמר היה לו ותיביא אם בעיליו עמו לא  
41 ישלם ודרשינן לקמן עמו במלאכתו ואגיג  
42 דבשואל תיבי לקמן דרשינן ליה נמי אבוליה  
43 שומרין פפקר השואל ולקמן ר' ענה. ואני אשמור  
44 לך לקה. דלאו במלאכתו הוא השקאי: השאילני  
45 ואשאל לך. אין זה שואל להתחייב באונסין  
46 שאין כל הנאה שלו שאף הוא משאיל: שמייה  
47 בבגלים הוא. אשמור לו ואשמור לך קאי  
48 שמייה: זה שואל וזה אכל השאילני  
49 בליף וזני אשאל לך כלי שומר לו ואשאלני או השואלך ואשמור לך וזני אשאל לך וזני אשאל לך  
50 אקלות וזוחא וזני בושטי: וזני ואני? לו. קסי' יומא דדידה תנה דרשנאן לא הוה אינוהו בשמירת טליתו אלא בשומרין חנם ואמרנן למיטר פשעו בה דאי לא לא מיתייבי: בליבא בבגלים  
51 שאף הוא במלאכתו הוה: אגלא מילתא דהייא שעתא שְכָרא הוה שתי. ולא היה במלאכתו שעריון לא התחיל לאפות ומנאן שבשעתו נעששו חן שומרין לא מסר עצמו לדוח  
52 מילכתו עליו אבא אם נתקסם מדי ואפא ולאשר שעתא שְכָרא ובאותה שעה אבדך טליתו פשיעה בבגלים נמי הוה האיל וכתגעשו שומרין היה במלאכתו דאמימרן לקמן (ו'  
53 וזה היה בענין שעתא שְכָרא אינו בעין לדוח עמו כענין שבתו ומוקח: תימא לאן דאמרי' פפקר השואל (שם). פשיעה בבגלים פטור היינו דאכיסרף אלא לאן דאמרי' פשיעה בבגלים  
54 חייב: שלא אשמה פטור בבגלים אלא בשואל ושומר שְכָר שחידן כלא פשיעה אבל שומר חנם שחידו אינו אלא בפשיעה אינו פטור משום געיליו עמו והואיל ופועש אמאי איכסרף  
55 כההוא אגרי' וכו'. והוה לזו שומר שְכָר.

**הא נמרתיו שומר שְכָר**. ולא אמרנן כון שקדש הבגלים שקלו ימי האומנות ולא שלחו  
והביאנו טטר לשומר ובני השואל בני אף על פי שקדשו הבגלים שקלו ימי השאלה.  
שואל הוא. אמ' חידק דאן הא נמרתיו שומר שְכָר הוא אלא הכי דייק מנא? **הא הבא מעות.**  
דגלי אדעתא דתפיס ליה אגמריה שומר שְכָר הוה **אבל נמרתיו מאי שומר חנם.** וכל

**הא נמרתיו שומר שְכָר**. ולא אמרנן כון שקדש הבגלים שקלו ימי האומנות ולא שלחו  
והביאנו טטר לשומר ובני השואל בני אף על פי שקדשו הבגלים שקלו ימי השאלה.  
שואל הוא. אמ' חידק דאן הא נמרתיו שומר שְכָר הוא אלא הכי דייק מנא? **הא הבא מעות.**  
דגלי אדעתא דתפיס ליה אגמריה שומר שְכָר הוה **אבל נמרתיו מאי שומר חנם.** וכל

54 חייב: שלא אשמה פטור בבגלים אלא בשואל ושומר שְכָר שחידן כלא פשיעה אבל שומר חנם שחידו אינו אלא בפשיעה אינו פטור משום געיליו עמו והואיל ופועש אמאי איכסרף  
55 כההוא אגרי' וכו'. והוה לזו שומר שְכָר.

בבא מציעא. השוכר את האומנות - פרק שישי דף פא עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

תוספות

ה'ד'ר'י

1 חבל אבד המלשון אבדו מעותיו. וירוש לכך מודה רבי אליעזר משום דדרי שלא  
2 בשעת הלואה וקני משכון אבדו וקני משכון אלא לומר דאירי שלא בשעת  
3 הלואהו דבין שעה שטר מוטקא אל לא חש משכון בשעת הלואהו וזנז אתרין כן אבל רישא  
4 דפליגי הינו בשעת הלואהו ולמיא דמורי לה פליגי דברכי יצחק היה סבור ויהי אירי  
5

1 אף בשעת הלואהו ורבי אליעזר פליגי עליה ברא  
2 אכל בשרא דאיריני שלא בשעת הלואהו מודה  
3 דקני דיעקר קרא ודוק תורה נזקה אירי שלא  
4 בשעת הלואהו וגל פיה דפי שלמי בשעת  
5 הידינים (שבועות ד' מד. ועם דה מא) דמשום  
6 שטר מודה ר' אליעזר בסיפא דבין דיש שטר  
7 לשם משכון קבל ולא לזכרון דברים בעלמא כמו  
8 ברישא תימה דאי ברישא לא נקט משכון אלא  
9 לזכרון דברים משום משכון דליכי שטרך איכ  
10 אמאי לא יהיה משמע אפילו שנה המשכון כנגד  
11 מעותיו כדממשע בהנקה (ועל לטע) דהיכא ולא  
12 נקט אלא לזכרון דברים בעלמא דמשמע והקם  
13 משמע דאם שנה משכון כנגד מעותיו כ"ע ר' אב  
14 משמע ועוד אמאי קאמר מתניתין מזרחא  
15 דלא ברבי אליעזר לוקמה בשר מודה ר'  
16 אליעזר אלא שטר דאם ר' אליעזר גזי מודה  
17 אלא שלא בשעת הלואהו ומיהו יש לתרץ  
18 הדלוקן על המשכון משמע בלא שטר ועוד דאי  
19 מתיי מירי בשטר לא תהו פליג ר' יהודה דאמר  
20 הלוחו מית שומר חנם ולא תחלו דבר  
21 אליעזר ורבי שקבא ובהג"ר דרב יהודאי גאון נמי  
22 משמע דסיפא הדלוקו בשטר אירי שלא בשעת  
23 הלואהו דמיא דאמר רבי יצחק דב"ח קנה  
24 משכון אירי דוקא שלא בשעת הלואהו אלא  
25 בשעת הלואהו לא קני הינו דוקא בשטר דבין  
26 דאיכא שטרך לא סמך אמשכון אלא אשטרך  
27 אכל בלא שטר אפילו בשעת הלואהו קני ותי  
28 שומר שטרך ושלא בשעת הלואהו תי שומר שטר  
29 איג' דאיכא שטרך ודאי אמשכון מרמז ואיכ  
30 סיפא הדלוקו בשטר אירי שלא בשעת הלואהו  
31 דבשעת הלואהו לא אירי מעותיו דאשטרך  
32 ותו שר"ל דהיכא דליכא שטר קני אפילו בשעת  
33 הלואהו לא משום דר' יצחק אורוקאי לא אירי  
34 אלא שלא בשעת הלואהו אלא קני מדימטאל  
35 וסברי דחלקה כשמואל ואין הלכה כרב יוסף  
36 **והא** אירי ואירי הלוחו על המשכון קנתי  
37 משמע דתלוחו בחירו על המשכון משמע  
38 בשעת הלואהו ותימה דברק השולח (ניטול) על  
39 ר"ה דשאי קאמר תנן הפלוח את בחירו על  
40 המשכון המסור שירותיו לביד אינו משכון  
41 וכפי חכם הדלוקו על המשכון אינו משמע  
42 משום דקני ליה מדר' יצחק והא לא קאמר רבי  
43 יצחק אלא שלא בשעת הלואהו וגל המשכון  
44 משמע דאפילו בשעת הלואהו אינו משמע ויש  
45 לומר דבין שלא בשעת הלואהו קני ליה לגמרי  
46 מדורבי יצחק בשעת הלואהו נמי דליכא קנן אלא  
47 שעבור אלים שעבודיה ליחשב ולא על אדוך  
48 בידך וכן פסקו כל שנה (פסחים ד' לא. ועם דרב  
49 ב"ר) גבי ישראל שהלוחו לכרי על חצמו ערב  
50 עליה משום דכרי יצחק כדאמרין חכם חכם נמי

1 ער דתאית אנכי. בלא פשיעה ותיבינו משום נזיקה דשומר שטר. כ"מ פשתן ואין  
2 מים מכוברין אותו כל כך. סבילא. גלופקרא שקורין קרין ודאי של קאמר בנזיקה מים  
3 בעלעין בו ומכוברין אותו לפרך פשט הסרבל ונזוקה פסוקין. שאילה בבגללים היא.  
4 בשבשעת השפלה יהי המשפאל במלאכתו של שולא וקסא סרבל שלו על המורה ומעבר  
5 לו על אמת המים. במקום ערים. דאנן סתרי  
6 שאנן אותו הדרך בלא מים. הנה לפנינו אינו לא  
7 שומר חנם כו'. בין דאמר ליה לפוקי תיב ונטר  
8 קל קאלי? לישא. והינו סתמא תנאי היא: אם  
9 הכנים ברישות. משנה היא בפרק שור שנגזן את  
10 הפרה (ביק ד' מו). בקוד שהכניס קריותיו  
11 ושכרן שורו של בעל הבית או הכניס שורו ונגזן  
12 שורו של בעל הבית או שהכניס פירותיו ואכלתן  
13 בתמותה בעל חצי חייב כפוקן דכי אמר ליה על  
14 על ואנטר לק קאמר ליה ויהי הנח סתמא  
15 בשוקי. רבי אביר בבבלין אינו חייב. דעל ותיב  
16 ונטר לק קאמר ליה ויהי לנחח סתמא בשוק  
17 דבת נטורי היא. שאין אדם מוכני דבר לחובת  
18 אלא להשתמר בה דאין טורח בשמירתה. על  
19 דאשך לק קאמר ליה. שאין דאשך קשה עלי:  
20 דאי לאותיבו רשותא קמי למישקל מיניה.  
21 בתמיה: ישבע. שלא פשע דשומר חנם הוא עליו  
22 דאין אדם נוטל משכונו לנזיקאין אלא לזכות  
23 בסוה בעמותיו שלא יוכל לכפור ועלוקה שומר  
24 חנם הוא עליו שאם אבד יגבה ממקום אחר:  
25 אבל הלוחו אף זה בשטר והיניו לו משכון  
26 עליה דברי תיב תיב מעותיו. דהא משכון  
27 הוא לנזיקאין שקל לגבות דהקם דסתם שטר  
28 יש בו בעמד קרקעות ויש לו מרזקי לגבות  
29 ונטוח הוא וגם לכפור אינו יכול דהא קאי  
30 שטרך הלךר לאו לזכרון דברים נקשה: פאן  
31 שמשכנו בשעת הלואהו. קאמר ר' אליעזר שומר  
32 חנם ומתניי כמשכנו שלא בשעת הלואהו  
33 אלא לאורז זמן שמשכנו מעותיו בבדי ולא  
34 שילם ומשכנו על פי בית דין דהוא ודאי  
35 לנזיקאין שקליה.

על

1 לימא פתנאי אם הכנים ברשות פעל חצר חייב רבי אומר בבבלין אינו חייב עד שקבל  
2 עליו בעל הבית לשמור ממואי דלמא עד פאן לא קאמרין רבנן התם אלא בחצר דבת  
3 נטורי היא וכי קאמר ליה עילי עילי דאינמר לה קאמר ליה אכל הכא שוקא לאו בר  
4 נטורי הוא אנה ותיב נטר לק קאמר ליה אי נמי עד פאן לא קאמר רבי התם אלא  
5 בחצרו דלעילוי רשותא קא בעי למישקל מיניה וכי יהיב ליה רשותא לעילוי תיב ונטר  
6 לק קאמר ליה אכל הכא הנח ואנא מנפרא קאמר ליה דאי סלקא דעתך הנח ותיב  
7 ונטר קאמר ליה אי לאותרבה רשותא בעי למישקל מיניה: הלוחו על המשכון ושומר  
8 שטר: לימא מתניתין דלא פרי אליעזר דתנא הפלוח את חברו על המשכון ואבד  
9 המשכון ישבע ויפול מעותיו דברי רבי אליעזר רבי שקבא אומר אכל הלוחו או פלוח  
10 הלוחיני יאבד על המשכון אבד המשכון אבדו מעותיו אכל הלוחו אף זה בשטר  
11 והינו לו משכון עליהם ד"ה אבד המשכון מעותיו אפילו תמא רבי אליעזר ולא  
12 קשיא פאן שמשכנו בשעת הלואהו פאן שמשכנו שלא בשעת הלואהו והא אירי ואירי  
13 הלוחו

1 ביון דללא בשעת הלואהו קני אנה שעבודיה בשעת הלואהו ליחשב כשל ישראל וכן נכרי שהלוחו לישראל על זמנו אי לאו דכרי משפאל לא קני לא היה נאסר אף משכנו בשעת  
2 הלואהו ולא קני גבי ושלא בשעת הלואהו וזה בין בשעת הלואהו נמי תנח אלים שעבודיה דכרי שלא יסרך לכפרו ואף על גב דהוי דישפאל וקרינא ביה שלח מן מלאכתיה קרא  
3 מלא יקצא לא מחייב אלא כשצוי לו לגמרי וכוון דאלים שעבודיה דכרי לא חשיב מצוי ונכי נמי אמרין בפרק קמא דפסחים (ו. ו. ושם ר"ה יחז) יחד לו בית אין זקוק לכפר איג'ו

דחשיב לגמרי כשל ישראל בין דקבל אחריות מימי בין דידר לו בית אינו מצוי אצלו.

**בבא מציעא. השוכר את האומנין – פרק שישי דף פב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזולץ" רמ"ט רש"י**

1 על המשכון, בשעת הלואה משמעו ופגמי' שהלדוה פירות או הכי קמה ליה פגמי' ולא  
2 כרבי עקיבא קתני אבל אם הלדוה מותר שומר וכן אמר קיימא לן במסכת סנהדרין וף  
3 (סו) בבבולא דקתני סתם משנה רבי מנאי סתם אומנין ויהודה סתם אומנין וישמעון  
4 ויבולוה אליבא דר' עקיבא לימא ר' אליעזר ור' עקיבא בדלא שוי שיעורו וזו אמר מפלגי

5 ודרשמוסא פליגי. יצא בדשוי מודה ר' אליעזר  
6 דלגבינאן שקליה ובדלא שוי פליגי דרבי  
7 אליעזר לית ליה השמואל דאמר אבדו אבדו  
8 וזו וסבר דקביל לגבינאן קא לית ליה לרבי  
9 אליעזר דכיון דלא שוי לזכרון דרביס בעלמא  
10 הוא דקטס ליה ושומר תנא הוא ר' עקיבא אתא  
11 ליה דשמואל ואמר סבר וקביל בחרות משכון  
12 וכל כפה דלא מחדרי ליה אל לגבי דכילי  
13 עלמא לית ליה וקתני דלרבי אליעזר אל  
14 מפיסד ליתם ולר' עקיבא אינו מפיסד אלא נגד  
15 המשכון שקנה משכון. לכל מילי להתחייב  
16 באונסין אימור דאמר ר' יצחק במשכנו שלא  
17 בשעת הלואתו. דהא קרא ממשכנו ע"י שליח  
18 כ"ד חובב כולל לעול מניה חובב תעמול  
19 ומתקנין לה לקמן (ף קג) בשליח ב"ד וההוא  
20 ודאי ק"י דלגבינאן שקליה ולגיבא לדמייה  
21 למשכנו בשעת הלואתו ובחד מפיסד לענא דרבי  
22 אליעזר המלוה על המשכון קתני והקא כשור  
23 אבדיה קא מפלגי דטעמא דר' עקיבא משום  
24 דשומר שקר מנהא הוא והטעם במצוה פטור מן  
25 המצוה דלא בעי לא חבדי ריפקא לענאן שוי  
26 אבדיה. שמקא אבדיה והביטא אל תוך ביתו  
27 כדתיבי מנהא (כב) ואפסח אל תוך ביתה  
28 במשימי שקר. מנהא ליה דר' יוסף תנאי. דר' ארי  
29 רבה ודאי תנאי היא ודאן ר' עקיבא לית ליה  
30 דרבה ולית ליה לאומנין פלוגתייהו בטעמא  
31 אחרניא דהא אהדון בכמה טעמי ולא אהמקא  
32 אלא לרב יוסף מי שקנה ולמחר תנאי דר'  
33 אליעזר לית ליה דרבי יוסף בשומר אבדיה דכילי  
34 עלמא אית ליה דרבי יוסף. כלומר כרבי הוא  
35 דרדוק לאומנין מליחיה בתנאי אבד רב יוסף  
36 אמר רב רבי עקיבא מנהא קאי פותי הישא  
37 דאיבא מנהא כגון שומר אבדיה והקא הינו  
38 טעמא דפטור דקא סבר אבא כאן מנהא  
בבולא

**הללוהו על המשכון קתני אלא לא קישא באן**  
**שהללוהו מעות באן שהללוהו פירות והא מדרקתני**  
**סיפא ר' יהודה אומר הללוהו מעות שומר חנם**  
**הללוהו פירות שומר שקר מפלג דלתנא קמא לא**  
**שני ליה בולא רבי יהודה היא והסורי מיהסרא**  
**והבי קתני הללוהו על המשכון שומר שקר כמה**  
**דרביס אמורים שהללוהו פירות אבל הללוהו מעות**  
**שומר חנם שרבי יהודה אומר הללוהו מעות שומר**  
**חנם הללוהו פירות שומר שקר אי הכי קמה לה**  
**מנהי' דלא כרבי עקיבא אלא מהוורקא מתניתין**  
**דלא כר' אליעזר לימא בדלא שוי משכון שיעור**  
**וזו וברשמואל קא מפילגי דאמר שמואל האי מאן**  
**דאפויה אבדו וזו שהכריה ואנח ליה קתא דמנלא**  
**עוליהוה אבדו וזו קתא דמנלא אבדו אלפא וזו אי**  
**בדלא שוי משכון שיעור וזו דכילי עלמא לית**  
**לחו דשמואל והקא בדשוי שיעור וזו וקא מפילגי**  
**בדר' יצחק דאמר ר' יצחק מצוה לבעל חוב שקונה**  
**משכון שאנמר וק' תתיה צדקה אם אינו קונה**  
**משכון צדקה מנא ליה מכאן לבעל חוב שקונה**  
**משכון ותסברא אימור דאמר ר' יצחק במשכנו**  
**שלא בשעת הלואתו אבל משכנו בשעת הלואתו**  
**מי אמר אלא משכנו שלא בשעת הלואתו בולא**  
**עלמא אית ליה דרבי יצחק והקא במשכנו בשעת**  
**הלואתו ובשומר אבדיה קא מפילגי דאיתמר שומר**  
**אבדיה רבה ליה אומר בשומר חנם רב יוסף אמר**  
**משומר שקר רבי עקיבא דרבי יוסף תנאי היא לא בשומר**  
**אבדיה דכילי עלמא אית ליה דרבי יוסף והקא**  
בבולא

1 **נ"מ** בדלא שוי שיעור וזו וברשמואל קמפלגי. פי' בוקטנ' אבדו דשוי וזו לבעי שיש  
2 תשלתי שבועת תריעים שמעות דף פב עמ' טו. דה' מנאי' ש' ספרים דרביס' חיד'  
3 אי בדשוי שיעור וזו וזו דרבי אליעזר אלא בולא וברשמואל קמפלגי משמע כפה'  
4 בדשוי מודה כ"ע וקשה דאיכ' אמאי קאמר מתניתין דלא כר' אליעזר לוקמה בדשוי שיעור  
5 וזו והמיני ככ"ע וב'ת' אתא דקאמר דמתניתין דלא  
6 כרבי אליעזר היינו לפי דקאמר דפליגי בדשוי  
7 שוי' וזו וזכרנו יוסף דר' יוסף וקתא לזכה דלמקא  
8 כותיה פליגי לפי המסקא דברשמואל כדפי'  
9 בפ"ב לעיל (ף טז. טז.) ושם ר"ה (הוי) ומזהו ש' לשור'  
10 דלא מצו לאומנין מנהי' בדשוי ובכ"ע דאין  
11 סבירא שחלוק רבי יהודה על רבי אליעזר ו'  
12 עקיבא אלא ודאי מנהי' בדלא שוי אינו אבדו  
13 קשה כיון בדשוי שיעור וזו לכולי עלמא אבדו  
14 מעותיה אם כן בדלא שוי חזי כשנגד המשכון נמי  
15 אבדו לכ"ע ואם כן אמאי ישבע לרבי אליעזר  
16 שאבד המשכון בלא שפיעה מה מרתיח מנהא  
17 שבתיה והלא המעות שנגד המשכון אבד אפי'  
18 אל שעי' והתירסי על המשכון טול אפי' פשע  
19 במשכון כיון דלית ליה לרשמואל וב'ת' כגז'  
20 שפרש ספקמטריס דהבא דלא קטט שיעור וזו  
21 אפילו כנגד המשכון לא יפסיד לר' אליעזר  
22 משום דלא נקטיה אלא לזכרון דרביס בעלמא  
23 זה אין נראה דאי בדשוי אבדו משכון חס על גב  
24 דלית ליה לרשמואל אם ע"כ אל אבדו אלא  
25 מטעמיה דרב יוסף דמזשום מצוה הוי שיש  
26 ומתאי טעמא נמי יפסיד מה שנגד המשכון  
27 בדלא שוי דהא כ"ש בעשה מצוה שהללוהו על  
28 המשכון מנגט ועוד ולפי דברסי הפסירי' הזה  
29 משמע ברב יוסף קדיל כרבה כדפרשי' בפ' אלו  
30 נמיאת (שם) ומזהו ש' לשור' דבדשוי וזו לבעי  
31 שומר שקר ולא משעמי דרב יוסף אלא משעמיה  
32 דשמואל דתחסיב באילו ופירש ר' עקיבא המשכון  
33 אבדו מעותין וכי לא שוי שיעור וזו בשעת  
34 הלואה לא נקט ליה אלא לזכרון דרביס בעלמא  
35 ואפילו נגד המשכון לא חסיב כהו ופירש  
36 אליבא דרבי אליעזר מיזו חזאי ותיארא  
37 לפירש קמא בדלא שוי וברשמואל קמפלגי פי'  
38 יצחק ורבי עקיבא דרבי עקיבא מנהי' ולא פליגי  
39 בדשוי ועוד דלפי האמת לא פליגי בדרכי יצחק  
40 דרדוק ולא דברבי יוסף קדיל' כרבה ופליגי  
41 דרשמואל כיון בדשוי ובין בדלא שוי ר' אליעזר לית ליה דשמואל ולהכי לא איבד אה פה שנגד המשכון ומנהא טעם יפסיד כיון דלית ליה לרשמואל ורבי עקיבא אבדו ליה דשמואל  
42 ואבדו מעותיה אפילו היתירסי על המשכון והא קתני מתניתין שומר שקר לא ודקא דהא וזו לישנא לא שיער אמעות יתירסי על המשכון אלא כלומר כיון שיש דמיסד הבל בגביה  
43 אבדיה ולא באונסין א"ו מתניתין איירי בדשוי דסתם משכון שוה כנגד כל החוב ולכך כרי' ליה שיש

44 **לא** דכילי עלמא לית ליה דשמואל. בפרק שבועת תריעים (שמעות דף פב עמ' טו) ודרשמואל סלע הלוחין וישל ק"י שוה והלך אומר רבי אבא בלשח  
45 דרביס' וזה הוה תיבא ואמאי לימא לא קבליה וזכר ספסי' וכן פ' ג' ונמטסי' וקתני מתניתין בדפרשי' כי קאמר שמואל אלא פריש' ליה וקרא' א"י ולא מי' למחר כהא בבולא את  
46 לזה דשמואל דאי ר' אליעזר אית ליה דשמואל לקמה ישבע וזהו גז' דלית ליה דרבי יצחק משעמא דשמואל יפסיד הבל אפי' לא פירש ולא שוי כ"ש בדשוי ואי איירי בדפרשי' שלא  
47 יפסיד לא היה חולק ר' עקיבא אבדו אבדו גוסרת ר' אליעזר לית ליה דשמואל דפרשי' שישאר כל מעותיו וכן נראה לר' יעקב דאין סבירא שישאר כל מעותיו בדלא פירש  
48 דהפ' למאן דאומנין פלוגתייהו בדשמואל דר' עקיבא לית ליה דשמואל ואף על גב דפרשי' אל ויעל דאסמכתא וזו הכין ודלא איבד מעות היתירסי על המשכון גם כן שנגד המשכון  
49 אל הפסיד דמקמי נישך ודלעיל דה' (שם) ומי קאמר ליה קמי' קאמר ליה קמי' דלא משרי' אסמכתא אלא הויקא אשמואל ללמחר כדכרי' על דכרי' וזו אמר אבדו אבדו  
50 אשלם אלפא וזו אבדו הבה המלוה מחל כל חובו אם יוסד המשכון וקשה דלפי גירסא זו אמאי לא קאמר הבה כילי עלמא אית ליה דשמואל היבא דקריש והקא בשוי שיעור וזו ולא  
51 פירש בודר' יצחק קמולא דרבי יוסף אית הלבאת גותיה דשמואל דרבי נחמן ונרדע' ס' ל' כותיה ה'ם ויש לומר דרבי נחמן אר' דאי בדפרשי' מפיסד כל החוב בדלא פירש נמי מפיסד כנגד המשכון  
52 דמה שנגד המשכון דפרשי' אית ולהכי לא מצו' עלמא כילי עלמא אית ליה דשמואל דאי כ' לר' אליעזר לקמה ישבע וישל כל מעותיו חזי כשנגד המשכון ויש לו לרשמיס כיון דאת  
53 ליה דשמואל ומכל מקום הלבאת בשמואל בדפרשי' ור"ח פירש דאין הלקה בשמואל וטעמא משום דקאמר הבה כילי עלמא לית ליה דשמואל ואין זו ראייה שכן דרבי המגירא לדחות  
54 דכילי עלמא לית ליה אזו א"ו כן והלקה כיון ולא מצו' למימר כילי עלמא אית ליה ועוד דלפי האמת קדיל' כרבה פליגי בדשמואל וקאי רבי עקיבא ומתניתין בדשמואל וא"כ ק"ל  
55 בדשמואל ואע"ג דרב פליגי עלה דהא בפרק הנהך (לעיל דף טז עמ' טו) מדמי' פלוגתא דרב דערבון לפלוגתא דרשב"ג ודגון וזו גבינו שוה אלא פליגי ובשבוטה (דף מו) מדמי' פלוגתא  
56 דרשב"ג ודגון לדשמואל א"כ פלוגתא דשמואל דרב לענאן מי שפרע דאיסרא איתמר והלקה כרב אבסוסי' ד"נ שמואל לענאן דאין איתמר והלקתא בשמואל בדשוי ועוד ר"ו וזתנן פליגי  
57 אורב בערבון וסבר כשמואל וקיימא לן רב ור' יוחנן הלקה כרבי יוחנן ורב נחמן קיימא לן בדשוי לגבי כילי עלמא וסבר כשמואל.

58 **ל"מ** דרב יוסף תנאי היא. פירש כקונטרס דרבה ודאי תנאי היא ועל פירשהו בפרק שני (ף טז. טז.) דה' (הוי) ודקה ודאי לא תנאי ומכיון פלוגתייהו בדשמואל וכולי' עלמא אית ליה  
59 דרבה אבדו רב יוסף פי' נמי פליגי בדשמואל ר' אליעזר דלא כותיה  
60 בבולא





**בבא מציעא. השוכר את האומנין – פרק שישי דף פג עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – שטיינזולץ"**  
ר"ט תוספות

1 **ואפי' במקום מדרון נמי.** היאך נפטר בשבועה במקום שבני אדם רגילין להלך אייב מכאי עדים: היא דאיבא ראייה. במקום שעדים מצויין: ייחי' וראה. ולא יפטר בשבועה כאיסי ור'  
2 מאיר אית ליה חתקל אנוס הוא הלכך שומר נפשו ור' תיאי בר אבא וכו' ולא נרטינן אלא ומילתא באפי נפשיה מותרין הא דרמינן לעיל דר"מ אדר'  
3 מאיר בנתקל ואמר ר' אלעזר תברא וכו' ור' תיאי בר אבא פליג אדר' אלעזר ואמר לעולם חד תנא הוא ותקל ודאי פושע הוא והכא היינו טעמא דמיפטר בשבועה: שביעיה זו תקנת  
4 הקב"ה. והיפטר בה ולקמיה מנא פושע משבטת הא פושע שאם אי אמת. פטורו מן התשלומין כשנתקל אין לך אדם וכו' שדואג שלא יקשל ותובר: חיבי משבטת. לרבי תיאי בר אבא  
5 אלא בר דמי הא דאי פושע הוא: ואתא רבי'  
6 יחודה. לאיפלוגי ולמיטר נתקל לאו פושע הוא  
7 אלא קרוב לאנוס ולפשיעה ודמי לגניבה  
8 ואיבדה תקנת הקב"ה אין כאן אלא האי כי  
9 דיניה והאי כי דיניה: אין נקרא קרבי מאיר.  
10 הענין פטורין בשבועה ששמעיה אף אני ומיהו  
11 תמיה אני דבשלמא שומר חנם משבטת ולא  
12 פושע דאנא בעלמא בר' יהודה סברא ל' דנתקל  
13 לא פושע הוא ואלא אנוס אלא שומר שקר כו':  
14 בדיסקא. תרביה ויאי. קודה היצא מן בובול  
15 ובוטלת לרשות הרבים: אייתי ראת. ואינו נאמן  
16 בשבועה אלא בעדים: וביית לך. קימתי לך  
17 ותקיפו ליה. התמיצה קלא אית ליה. אימת  
18 התמיצה ואצל מי היו ושל מי היו שמא שלך היו  
19 או קימתי חומץ בדמים פחותים ולא אעלך  
20 התמיצה: דריו בגארא. מוט כחף באמצעו ונתנו  
21 על כחפו ונשא שני בדין בשני ראשו ונשא בו  
22 משא כבד: משלם פלגא. פועל שקבל עליו  
23 לחלוף בידו משלם במקום ונשאם באותו  
24 מוט ונשבר משלם פלגא: כמי טעמא נפיש ליה.  
25 ולא היה להם להטעמו לבדו: ווייך לתרי. ובין דאינו  
26 ראוי לשני משאות דרך בני אדם להתחוק  
27 ולטעמו באחד הלכך דמי נמי לאנוס: דריו  
28 בדינא. עץ מופלג בראשו וקושר בו משא שני  
29 בני אדם ומכניס עצמיהו בין שני פצלי ומטיל על  
30 ב' כתפיו וקורין אותו בלשון אשכנז גבלא  
31 וראשו על משא ארוך וכשעומד לפשו מצינו  
32 בקרקע משלם בוליה. שפשיעה היא שהקרב  
33 במשא שני בני אדם: שקולאי. נוטאי משאות  
34 ותברו ליה שלא במקום מדרון ובפשיעה אי נמי  
35 בדינא: גדרך טובים. לפנים משורת הדין:  
36 ואתרות צדיקים תשפור. סיפיה דקרא הוא:

**הדרן עלך השוכר את האומנין**

37 **השוכר את הפועלים** ואמר להם להשכים ולהעריב מקום שנהגו שלא להשכים ושלא  
38 להעריב אינו רשאי לכופן מקום שנהגו לזון וזון לספק במתותיה יספק הכל  
39 כמנהג המדינה מעשה בר' יוחנן בן מתאי שהאמר לבנו צא שכור לנו פועלין הלך  
40 ופסק להם מוונות וכשפא אצל אביו אמר לו בני אפילו אם אתה עושה להם פסעודת  
41 שלמה בשעתך לא יצאת ידי חובךך עמיהו שהן בני אברהם וצחק ויעקב אלא עד שלא  
42 יתחילו במלאכה צא ואמרו להם על מנת שאין להם עלי אלא פת וקטניה בלבד רבן  
43 שמעון בן גמליאל אומר לא היה צריך לומר הכל כמנהג המדינה: גמ' פשיטא לא  
44 צריכא דטפא ליה אנאריהו מהו דתימא אמר ליה הא דטפאי לכו אנאריהו אדעתא  
45 דמקמייהו ומחשבתיהו בבראי קא משמע לן דאמרו ליה האי דטפא לן אדעתא דעבריהו לך עבדיתא שפיתא אמר ריש לקיש

פועל

בבא מציעא. השוכר את הפועלים – פרק שביעי דף פג עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"

תוספות

פועל בבנייתו משלו. לפי בבנייתו לביתו מן המלאכה משלו בשעת שהיא שלו דהיינו  
אחר וצאת התובקים לפי שחנורך לבית אינו לצורך בעל הבית ולכך אין לו  
להחשב כשכיר החורה שאצת המלאכה כותב וביצואתו למלאכה מל בעהב זמן  
המלאכה הוא תהניך עד זמנה התובקים ולא מעמוד השחר כדמשמע בפרק אמר להם

בבנייתו. לעירי משלו. צריך לוהר משלו אצל בעל הבית ולהחזיק אצלו: וביצואתו  
למלאכתו בבקר: משל בעל הבית. אינו צריך להקדים אלא עם זמן החמה: ואם החית  
דלעל מעיזה כתוב בעל חשך ויהי לילה בו תרמוש כל חתו: יער תורח השמש וגו' וקמין  
ליה יצא אדם לפעול ולעבודתו עד ערב עד שתחשך וליחיו חייב נהני. עיני ודבל  
כמנהג המדינה ודרשתי לקוש מאי היא: בנקוטא.

1 ויצאו כל העם לעבור פועלים שמעם שלא היו  
2 נבטים למלאכה על זמן וכן משמע ברש"י  
3 פסחים (דף ו' ושם ר"ה דא) דקאמר התם דאסור  
4 לעשות מלאכה מתנין בערבי פסחים (אנאמי ט'  
5 ומעץ אלא לפי שהוא זמן התחלת פועלים  
6 לעשות מלאכה ואע"י ובעזרא כתב גבי בנן  
7 בית המקדש שהיו עושין מעלות השחר התם  
8 משום כבוד בחמיק הוו מקמייהו טפי אבל שרך  
9 פועלי לא היו יוצאין למלאכה אלא במשך  
10 ואילך שההליכה היא לעורך בעל הבית ואע"פ  
11 שמוכר בניהו שהיא בסוף היום קודם ויצאה  
12 שהיא בבקר בן דרך הנקרא כההוא דאמר רב  
13 ויהיה לעולם ויבסן אדם בבי טוב ויצא בבי טוב  
14 ובעשין פסק (עירובין דף כ"א) אכל מטפס ועלה  
15 מטפס וזרד ואע"י דרשעת הבנסת פועלים דרש  
16 פרק שום היתומים (עירובין דף ק"א ושם ר"ה בשעת  
17 היינו שעת הבנסת פועלים למלאכה כדמובח  
18 התם ב"ב פ"ג הל' ג' ושם ר"ה (שבתות דף מ"ח) מבניס  
19 לו פועלים ומצינו לו פועלים התם לשון הבנסת  
20 ודווקא ליה אכל לבקש בניהו ויצאה ויצאה משל  
21 בניהו לביתו ויצאה מביתו ופי' זה משמע בב"ר  
22 ואפילו ליה תבסן מפרש התם בניהו לביתו  
23 דהכי איתן התם פירש ויצא ויצא יעקב מן  
24 השדה בערב תנין תמן השוכר את הפועלים  
25 ופסק עמקם להשכים ולהעירי ב' אמר ר' קנא  
26 במקום שאין מתנה תנאי ב"ד הוא שתהא דווקא  
27 משל בעהב' ודבסן משל פועלים ודווקא משל  
28 בעהב' מנן דכתיב (תהלים ק"ו) תורח השמש  
29 יאספון מכאן ואילך יצא אדם לפעול הבנסת  
30 משל פועל מנן דכתיב (שם) ולעבודתו עד ערב  
31 וכן פירש בקונטרס אלא שפירש בבנייתו מערב  
32 מותר משלו שאינו הולך עד אחר צאת  
33 התובקים ומה שהוכיח ויתור אין נראה לר"י  
34 שאינו מותר כלום וז"ה פירש בבנייתו  
35 למלאכתו נתן משלו לבעהב' וממחר לצאת  
36 קודם הנך שהוא זמן לצאת ויצא מעלות  
37 השחר ולכך ביצואתו ממלאכתו משל בעהב'  
38 שיצא קודם צאת התובקים שיגיע לביתו עד  
39 צאת התובקים והוא משל בעהב' שהרי דעו היה  
40 עד צאת התובקים כמו שפירש מן הפסוק וקמין  
41 רש"י לקוש ששני תעסוק מתנה מין הפועל  
42 שמוכיח לקדים הא דאמר לעולם יבסן אדם בבי  
43 טוב ופי' עשן משמע בב"ר (אדר"כ) שם משמע  
44 כפי' קנא עוד קשה שפירשו דמאי פריך וליחיו  
45 הכי נהניו את ריש לקיש לא אהא למעיל  
46 שצריך לעשות מן אלא אהא לאשמעוין לקה  
47 שני פועלים מתנה מפועל דאורייתא:

פועל בבנייתו משלו וביצואתו משל בעל הבית  
שנאמר תורח השמש יאספון ואל מעונתם ויצאון  
יצא אדם לפעול ולעבודתו עד ערב וליחיו חייב  
נהניו בעיר תרשע ויחיו מהיבא קא אתו בנקוטא  
איבעית אימא דאמר לחו דאגרתו לי כפופעל  
דאורייתא דרש רבי וירא ואמרי לה תני רב יוסף  
מאי דכתיב תשת חשך ויהי לילה בו תרמוש כל  
חיתו יער תרשע חשך ויהי לילה זה העולם הזה  
שהומה לילה בו תרמוש כל חיתו יער אלו ירשעים  
שבו שדמיון לתנה שבער תורח השמש יאספון ואל  
מעונתם ויצאון תורח השמש לצדיקים יאספון  
ירשעים לגיהנם ואל מעונתם ויצאון אין לך פד צדיק  
וצדיק שאין לו מרוד לפי כבודו יצא אדם לפעול  
ויצאו יצדיקים לקבל שכרן ולעבודתו עד ערב כמי  
שהשלים לעבודתו עד ערב ר' אלעזר ב"ר שמעון  
אשבח לההוא פרהגנא דקא תפיס גנבי אמר ליה  
חייב יבולת להו לאו כחיותא מתילי דכתיב בו  
תרמוש כל חיתו יער איבא דאמרי מהאי קרא קאמר  
ליה יארב בנסתה פארה כסופו דלמא שקלת צדיקי  
ושבתך ירשעי אל ומאי אעביד הרמנא דמלכא הוא  
אמר תא אמרנך חייב תמאן וקא נקוט  
לחנותא כפי חיות איניש דקא שתי תמאן וקא נקוט  
כסא בדיה וקא מנמנם שאלו עילויה אי צורכא  
מברנן הוא וניים אקדומו קדים לגרסיה אי פועל הוא  
קדים קאי לא גנבא הוא ותפסיה אישטמע מילתא בי  
דדיד ואי לא גנבא הוא ותפסיה אישטמע מילתא בי  
מלכא אמרו קרינא דאיגרתא והיו ליחיו פרוגנא  
אתויה לרבי אלעזר ברבי שמעון וקא תפיס גנבי  
ואילו שלח ליה ר' יהושע בן קרחה חומין בן יון עד  
מתי אתה מוסר עמו של אלהינו להרביה שלח ליה  
קוצים אני מכלה מן הפרם שלח ליה יבא פעל הפרם ויכלה את קוציו ויזאן חד פגע ביה  
ההוא כובם קרייה חומין בן יון אמר מדהצופ פולי תא שמע מניה רשעא הוא אמר להו  
תפסוהו תפסוהו לבתר דנח דעתיה אלו בתריה לפרויה ולא מצי קרי עליה שאמר פוי  
ולשונו שומר מצותו נפשו וקפוחו קם חותי וקפא וקא כבי אמרו ליה רבי אל ירע בעיניך  
שהוא ובנו בעלו נערה מאורסה פיום הכפורים הניח ידו על בני מעויו אמר שישו בני מעי  
שישו ומה פסיקות שלכם כד דהתי שלכם על אחת כמה מוכבטן שלכם בכם שאין  
רמח ותולעה שולמנת ככם ואפי' הכי לא מניחבא דעתיה דיקולי דירבא ומוחבין בעיניהו  
לביתא דרשיא וקרעו לברסיה הוו מנפכו מניה דיקולי דירבא דירבא ומוחבין בעיניהו  
בתמוה ואל מוסרתי כל תרבא נמי לא סריח כל תרבא לא סריח שויריקי סומקי מוסריה  
סומקי לא מוסריה קרי אנפשיה אף בשרי ישפון לבטח ואף ר' ישמעאל ברבי יוסי קמא

48 וקאמר ר' יוחנן ב"ר זבדי אמר ר' יוחנן ב"ר זבדי  
49 אמר ר' יוחנן ב"ר זבדי אמר ר' יוחנן ב"ר זבדי  
50 אמר ר' יוחנן ב"ר זבדי אמר ר' יוחנן ב"ר זבדי  
51 אמר ר' יוחנן ב"ר זבדי אמר ר' יוחנן ב"ר זבדי  
52 אמר ר' יוחנן ב"ר זבדי אמר ר' יוחנן ב"ר זבדי

ב



בבא מציעא. השוכר את הפועלים – פרק שביעי דף פד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" ר"ג תרסות

1 כי תאי מעשה לדיה. מניחה המלך לתפוס גנבים ולטעום: לפני הנדן. פנים אל פנים בקרא  
2 דתורי. גמד בקה בעיניהו. בין שנינו מתחת ברסן מתוך שכרסין גדול: פלוגי. ויתרמא. שרת  
3 נכרית: אינם שלכם. שואבם כיוולין להוקף לנושותיכם. שלחן גדול משלנו. בריסם של  
4 נושתינו גדול משלנו: כי כאיש נבדוהו. חבר השמשו. לשון אחר שלחן גדול תאזה של  
5 אשה מרובה משל איש: כי.ש. שתאזנה מרובה  
6 ואיבנם נוקדו לקח ונבעלות לאתריה. אסבך  
7 דוקתא את קשה. ומתוך שתאזנם מרובה על  
8 תאזנהו בשר שנינו נדקת: כי דקורי. דתרמא. אסבך  
9 סלים שערשין דתרמא: אי שמיירי. נטרתי:  
10 שופרי. דדרידי תוארו וקורן וערו: פניו. פני  
11 סילקי. כשירמא מבית האזנון שהוא צדוב  
12 מפרמא לבה האש: כי סילקי. בעולתו מן האש  
13 פצירי. נעניקו ונערה ליה כליא. וסבכודו  
14 שפה לפיו קטב של ורד אדום: דתורי. דתפק  
15 מניה על פני תאריך. מניק. ולא הכל: תרת  
16 פניו. עקו: גלי עיו. עליו למעלה מן העין והיא  
17 מלמטה שהיא אנה וכולה לשלוט בהו. תויה  
18 ריש לקיש. שהיה לטעום: שוור. קפץ: אמר ליה.  
19 ר' יוחנן: חילד לאורייתא. כהה כותף: נפח סטבול  
20 על תורה: שפופרי. ופיריה: גלשי. ראה לעשים  
21 ולא פצי. לאשפוז. כפראשפוז דמשקבל גליו על  
22 תורה תשש כותף: ספיר. ונכסין: משנה היא כספ  
23 (כלבים) (פירי מרה) תפילין. אשפוי. ופני יד ופני  
24 קפרי. מלעילא בלעיו: משפופרי. דקורי: בלעיו  
25 לטקא בלסטימיה: דעי. לפי שהיית לטעים  
26 אתה בקי באותן כלי אמונת לסיטות: ר' קרי  
27 ל. רבן של לטסו וראש לזון הייתי. אקאי  
28 אחתי. דרבי יוחנן אשתו דריש לקיש: אקאי  
29 בבא קמיה. דר' יוחנן להחפול על בעלה עוקב  
30 ויתודע אני אחיה ואלמנותיה עלי תבטחו. סקא  
31 הוא בריה: מציעא. מתרבת על שתמיהו שטא  
32 היה מוצא תלמידי ותיק כמותו: דשף דעמיה.  
33 נקשרה ממנו דעתו ושפתיה

**אמר** רבי יוחנן איבריה דרבי ישעאלא כו'. אלו דברים נכתבו שלא לדווציא לעו על בני  
אדם שהם כן: **אמר** ר' יוחנן אגא אשתירי ומשפירי ירושלם. רבי יוחנן אחר דורכון  
דרכה וקח אלא כלומר אשתירי ומשפחתים ולפי שחשבו רבי יוחנן שהיה משנה משאר  
בני אדם דברך אחד חופיך גם שהיה משנה בימי:  
**היב** אשערי טבילה דאמר דאמר בערבי  
פסוק (פסחים פד קא) יאני נאמן ונבע  
באתהא בעידן ודסקת משבילת מצוה אחות ליה  
רוח וזנינם ותינו שפועה בה אבל רבי יוחנן  
שהיה יושב שם בבבא עין או פגיעה אי נמי התם  
שפועה כשעולה בעודה ערומה מן הצהר:  
**א** דתרת כך כו'. מוכא אמר ר"ת דר"ל מתחלה  
דע דרכה אלא שפוק על תורה ועשיה עם  
האורי ויעסק בלטייתו דקאמר אי תרת כך  
משמע לדידת בבחתיך ולא תפרוך על תורה  
מקלדך וקאמר נמי מיא אהתייל לך לתם קרד לך רבי  
כלומר מעיקרא נמי עזי קרד לך רבי אלא ששכחתי  
ומה שפי' בקטנן ר' יחינו רבו של לטעים אין נראה  
איג' דאשפוזן מפי' עזי (וי' מי) ש' קרד לך רבי  
רבן של טרסיים אני ותינו דאמר: נפי' כל בתם  
(שבת פד קט"ט) אל ר' לרבי דודדך נפישא כך  
מקבלני מאבותי ואמר ליה מאבותי כל עד  
שאני בה חינוקות של בית רבן בני משמע שקודם  
שלימדו רבי יוחנן למד מאתריה:  
**א** דתרת כך. לקחן מוכח ונכבה דקאמר אתא  
אחתייה וקא בכאי קמיה ולא חש לשקא  
יאמר בשביל זו תורו הן בחתיש לקחן (וי' פה).  
**הספין** דהפניון מאומתי מקבלין פוקא. דהקשה  
ר"ת דתמן מסים כלים פני י"ד הסיף  
ודסכין מאומתי מקבלים שמואה הסיף משפופרי  
ודסכין משפוחתה ותינו דלא כרבי יוחנן ולא  
כר"ל ונראה דהתיא מנתי' דהשעלה לתודע וקא  
לתמן דתניא בהתפסין סוף וסכין שהעלה התיא  
סתורין שפן וחסותין (מקבלין שמואה) אבל  
מתחלתה תי' גמר דידדו דמפרש בשמעתי  
ונראה דשפן קאי אסיף וחסותין קאי אסיפן איג' ד  
דקתי לשון רביה דהי השתא תוספתא כמנ  
המשנה:  
שתן

לא קא חשיב ליה שאני ר' יוחנן דהדרת פנים לא הויה ליה ר' יוחנן היה אויל ויתב  
אשערי טבילה אמר כי שלחן בנות ישראל מטבילת מצוה לפגועו כי כי חיכי דלהוו ליה  
בני שפירי פווחי גמורי אוייתא פווחי אמרו ליה רבנן לא מסתפי מר מעינא בישא אמר  
לרו אגא מורעא דיוסף קאתינא דלא שלמא ביה עינא בישא דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין ואמר ר' אבהו אל  
תקרי עלי עין אלא עולי עין ר' יוסי בר תינא אמר מהכא וידעו לרוב בקרב הארץ מה דגים שפבים מים מכסים אותם ואין  
העין שולטת בהן אף ורעו של יוסף אין העין שולטת בהן וימא חד היה קא סתי ר' יוחנן בירדנא תויה ריש לקיש ושזור  
לירדנא אבתריה אמר ליה חילד לאורייתא אמר ליה שופרד לנשי א"ל אי תרתך כך יהיבנא לך אחותי דשפירא מינאי קביל  
עליה בעי למיחד לאתניו מאניה ולא מיצי תרד אקרייה ואתנייה ושוניה גברא רבא וימא חד הווי מפלגי בי מדרשא הסיף  
ואתניו והפניון והרומח ומגל יד ומגל קצור מאומתי מקבלין שמואה משעת גמר מלאכתן ומאומתי גמר מלאכתן רבי יוחנן  
הספין משפופרי כבבשן ריש לקיש אמר משיצאנחן במים א"ל לטמאה בלסטימיה דעו אמר ליה ומאי אהתייל לך התם רבי  
קרד לך תבא רבי קרד לך אמר ליה אהתייל לך דאקריבך תחת כפני השכינה חלש דעמיה דרבי יוחנן חלש ריש לקיש אקאי  
אחתייה קא בכאי אמרה ליה עשה בשביל בני אמר לה עוקב ותומיד אני אחיה עשה בשביל אלמנותי אמר לה ואלמנותיך  
עלי תבטחו נח נפשיה דר' שמעון בן לקיש ויהו קא מצטער ר' יוחנן בתריה טובא אמרו רבנן מאן ליול ליתביה לדעמיה  
אמר רבי אלעזר בן פדת דמחזדין שמעתמיה אול יתיב קמיה כל מילתא דהוה אמר רבי יוחנן אמר ליה תניא דמסייעא לך  
אמר את כפר לקישא בר לקישא כי הוה אמניא מילתא הוה מקשי לי עשרין וארבע קושייתא ומפרקנא ליה עשרין וארבעה  
פרוקי וממילא וווחא שמעתא ואת אמרת תניא דמסייע לך אמו לא דענא דשפיר קאמינא הוה קא אויל וקרע מאניה וקא  
כבי ואמר היכא את בר לקישא היכא את בר לקישא והוה קא צווח עד דשף דעמיה [מיתיה] בעו רבנן רחמי עליה ונח נפשיה  
ואבדלו

ואפילו הכי דאמר רבי אלעזר ברבי שמעון לעיל פסקית שלכם כהי לא כספיה דעתיה אהכי מלבקש רמזיה ומחילה ביושרן שקמי חקא באחד מן העדיקים באורחא הווי מייבין ליה  
 שיתין נכסיה בערב היו מקפלין תחתיה במשכבו סי לבריה שקורין פלטיט'ה משיבילי. כמין ערבות קטנות שמשתמשין בהן מים ונשפכין ובלטון לעז' עוקרי' ונגיני מתותיה שיתין  
 משיבילי דמא וזכיא ומתקני מתחתיה ששים ערבות מלאות דם כאב דם לקחי שהלכין שובן ממנו משוחן שכא עליה מיני לפדא מיני מאכל ששתיים מתאכלים דאמר ליה לטבאוכיה  
 ביטול תורה שהיה עוסק בגירסתו תמיד בביתו: את מיייתת ליה עליה. אמה מבאין עליה: פליית כסונו. במאכל ורקבון גברים: ספואני. יורדי הים באניות: עיילו ליה שיתין עבדי. לפי  
 שעמד עליהן נחשלו של ים והתפוללו להציל

1 שיתין ספני. מפרש במדרש שעמד עליהם 1  
 2 נחשלו שבים לטבעטן ונדרו לו ושקטו 2  
 3 היתה 3  
 4 דמא וזכיא למחר עברה ליה דבייתוהו שיתין מיני 4

לפדא ואכיל ליה וברי ולא תות שבקא ליה דבייתוהו למיפק לבי מדרשא פי חיכי דלא  
 לתקוהו רבנן באורחא אמר ליה אחיי ורעיי בואו בצפרא אמר ליה וילו מפני ביטול  
 תורה יומא חד שמעיה דבייתוהו אמרה ליה את קא מיייתת ליה עילויך פליית כסונו של  
 בית אבא אימרתה אוהה לביית גשא סלקו ואתו הנהך [שיתין] ספואני עיילו ליה שיתין  
 עבדי פי נקטי שיתין ארנבן ועברו ליה שיתין מיני לפדא ואכיל ליה יומא חד אמרה לה  
 לברתה וילו בקי פאבדך מאי קא עבד האידיא אתיא אמר לה וילו אמרי לאמך שלטו  
 גדול משלכם קרי אנפשיה היתה פאניות סוחר מפרקק כביא לחמה אבל ושתו וברי נפק  
 לבי מדרשא איתוהו לקמיה שיתין מיני דמא סחרגוהו הוה קא מרנני רבנן ואמרי לן לקא  
 ולקמך לית בהו חד ספק אמר ליה אם פמותי הוא והווי פולס זכרים וזאם לאו תהא  
 נקבה אחת פניניה היו פולס זכרים ואפיקו ליה ר' אלעזר על שמויה תניא אמר רבי כפי

15 ורבה ביטלה רשעה זו משראל פי הוה קא ניהא נפשיה אמר לה לדיבתוהו דיענא  
 בדרבנן דרתיחי עלי ולא מיעסקי בי שפיר אוגנין בעיליתא ולא תירחלין מינאי א"ר  
 שמואל בר נחמיה אישתעיא לי אימיה דרבי ויתנן דאישתעיא לה דבייתוהו דרבי אלעזר  
 18 דרבי שמעון לא פחות מתמני סרי ולא טפי מעשרין ותרין שנין אוגניתיה בעיליתא פי  
 19 הוה סליקנא מענינא ליה במיניה פי הוה משתמטנא פניתא מיניה הוה אחי דמא יומא  
 20 חד חזאי ריהושא דקא נפיק מאוניה חלש דעתאי איתחו לי בחלקא אמר לי לא מדי  
 21 הוא יומא חד שמעי ביולתא דצורבא מרבנן ולא מחאי פדבעי לי כי הוה אתו פי תרי  
 22 לדינא הווי קרימי אבבא אמר מר מילתיה ומר מילתיה נפיק קלא מעיליתיה ואמר איש  
 23 פלוני אתה חיב איש פלוני אתה זכאי יומא חד הוה קא מינציא דבייתוהו פתדי שבבתא  
 24 אמרה ליה תהא כפעלה שלא ניתן לקבורה אמרי פולי האי ודאי לאו אחת ארעא  
 25 איפא דאמרי רבי שמעון פי ויהא איתחזאי להו בחלקא אמר להו פרידה אחת יש לי

26 בניניכם ואי אתם רוצים להביא אלי צלי אורל רבנן לאעמכו ביה לא שבכו בני עכבראי  
 27 דכל שני דתוה נים רבי אלעזר ברבי שמעון בעיליתיה לא סליק תיה רעה למיתוהו יומא  
 28 חד מגלי יומא דכיפורי תוה הווי מרדכי שדרו רבנן לכני בירי ואסקוהו לערסיה ואמטוהו  
 29 למערתה דאבוה אשכחיה לעכנא דהרדא לה למערתה אמרו לה עכנא עכנא פתחי פוך  
 30 וינכם בן אצל אבוי פתח להו שלח רבי לדרב באשתו שלחה ליה פלי שנשתמש בו  
 31 קודש ושתמש בו חול תמן אמרוין פאתר דמרו ביתא תלא וינייה פולבא רעיא קוליתיה  
 32 תלא שלח לה נהי דבתורה גדול ממני אבל במעשים טובים מי גדול ממני שלחה ליה  
 33 בתורה מיקא גדול מופך לא דיענא בפעשים דיענא דהא קביל עליה יפורי בתורה מאי

34 היא דכי הווי יתבי רבן שמעון בן גמליאל ורבי יהושע בן קרחה אפספלי יתבי קפיוהו רבי אלעזר בר' שמעון ורבי ארעא מקשו  
 35 ומפרקו אמרי ממויהו אנו שותים והם יושבים על גבי פרקע עבדו להו ספסלי אשכחיהו אמר להו רבן שמעון בן גמליאל פרידה  
 36 אחת יש לי בנינים ואתם מנקשים לאברה המיני אחתוהו לרבי אמר להו רבי יהושע בן קרחה מי שיש לו אב ויהיה ומי שאין  
 37 לו אב ומות אחתוהו גמי לרבי אלעזר ברבי שמעון אחתוהו אמר קא חשביתו ליה פנותי עדי הוואו יומא פי הוה אמר  
 38 רבי מילתא הוה מסייע ליה רבי אלעזר ברבי שמעון כסאן ואילך פי הוה אמר רבי יש לי להשיב אמר ליה רבי אלעזר ברבי  
 39 שמעון פך וך יש לך להשיב זו היא השוכרת השתא היפקתו השוכרות שאין בהן ממש חלש דעתיה דרבי אתא א"ל  
 40 לאבוה אמר ליה בני אל ירע לך שהוא ארי בן ארי ואתה ארי בן שועל והיינו דאמר רבי שלשה ענותנין הן ואלו הן אבא

בבא מציעא. השוכר את הפועלים – פרק שביעי דף פה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" ר"ן תוספות

ר"ש הא דאמרן דקאמר אתה ארי בן שועל: בני בתירה במס פסחים שהיו נשיאים ובשביל שראו להלל גדול בתורה ועלה אצלן עובד נשיאותו ומינהו נשיא עליהן: הוון להלל דרביי מיניהו. ותלבות שהיו נשאלות מתן בבית המדרש נעלמות מתן ובושן דבר: חביבין יסורין. שראה שהחילו יסורין של ר"א שלא שלטה בו רימה: בצמריתא. אבן שבמקום קטנים צמריתא. חזיל שבתוך הפה ושמו מיטרא: אהוריותא. שומר סוסין: ביטא. מספוא: עבר קליה דרבי. לקלייתו. דהיינוא תלא לרישיה בכנפי דרבי. החביא את ראשו תחת כנפי סכותו אמרי. ברכיקא: גנאש ביטא. מוכרת דבתי: שריון בני כרבושתא. היו מטולין שם בני חולדתא ואפי' הכי. דלא אתא מיטרא בתניה שני: כי הוה עקר פוגלא. עגון: ממשרא. מן הגרונה: הוה קייאם בירא מילא

ובני בתירה וינתן בן שאול רבן שמעון בן גמליאל  
הא דאמרן בני בתירה דאמר מר הושיבנה בראש  
ומינהו לנשיא עליהו ונתן בן שאול דקא"ל לדוד  
ואתה תמלוך על ישראל ואני אהיה לך למשנה  
ממאי דלמא ונתן בן שאול דהוה דגריד עלמא

1 ר"ש הא דאמרן דקאמר אתה ארי בן שועל: בני בתירה במס פסחים שהיו נשיאים ובשביל שראו להלל גדול בתורה ועלה אצלן עובד נשיאותו ומינהו נשיא עליהן:  
2 הוון להלל דרביי מיניהו. ותלבות שהיו נשאלות מתן בבית המדרש נעלמות מתן ובושן דבר: חביבין יסורין. שראה שהחילו יסורין של ר"א שלא שלטה בו רימה: בצמריתא. אבן  
3 שבמקום קטנים צמריתא. חזיל שבתוך הפה ושמו מיטרא: אהוריותא. שומר סוסין: ביטא. מספוא: עבר קליה דרבי. לקלייתו. דהיינוא תלא לרישיה בכנפי דרבי. החביא את ראשו  
4 תחת כנפי סכותו אמרי. ברכיקא: גנאש ביטא. מוכרת דבתי: שריון בני כרבושתא. היו מטולין שם בני חולדתא ואפי' הכי. דלא אתא מיטרא בתניה שני: כי הוה עקר פוגלא. עגון:  
5 ממשרא. מן הגרונה: הוה קייאם בירא מילא

1 הוה עתיר משבור מפ"א. מי מזבל בהמותיו של  
2 רבי כדאשכחן בני בבראיתא רבה (פ סו)  
3 וזבל בהמותיו של יצחק ולא כספו חובלו של  
4 אבימלך

1 6 היתה הנושא עומדת מליאה מים: שופרין  
7 בשניות. נחמת יופה: הסכימה ברבי. ויהיה קורין  
8 אותו רבי כדי שיתקנה וישים (אלו כל על תיה:  
9 ואשלימות. מסרו לו: שמעון לממרו תורה: כל  
10 וימא הוה אמר. אותו הכן לקריתא אגא אויל.  
11 לעירי אני חפץ ללה: מימי עזובה דא. בשבעה  
12 נהתיי ואת ולא אשאל עד ללה: וילקח  
13 נפשות. תמלמוד תורה קטוה לבן צער מערה  
14 שנתחבא שם ר שמעון בן יודי ר"י אלעזר בנו  
15 ר"ג בני כנפי שבת (הך דף ג'ג) ששפאס את בני.  
16 שקיה רגיל לאמר עקפתא את בני כששבע: ורבי  
17 לקה ליה בולי האי. לחזור על בני אחרים  
18 לשאלו אם יש לו בן: את השוכר. ישראל למנוב  
19 בתוכחהו ואשכח אל ולפני תעמוד הקביה  
20 אמר לי שאמרוהו תמלמוד לקפיו אם אוכל  
21 למשיבכם: יקר מוללה. תח מעיה: ספד ופסי  
22 ורעד ופסי: ורע ורעד אמר ה' מערה ועו עולם  
23 הקביה: אמר בן קאן גר. מעתה קאן ימוש עד  
24 לעולם: איקלע שאלה תפסוק תורה  
25 מותר: נקרא דבכילא. נקרא שלטו: דלא  
26 נסרדיה. בשעלה לארץ ישראל לממרו מפי ר'  
27 יוחנן ואמרוקאן שבארץ ישראל לאו בני  
28 מחלוקת וטחין זה לזה כשמן כדאמרי  
29 בסנהדרין (דו כד). ומיישבין את השעמים בלא  
30 קשיית פירוקה: קפיו חרד שקי. דאניש גוצא  
31 תורה דתי. זה על מה אבדה הארץ:  
אמרו

בת דוד בני בתירה נמי דהוון להלל דערין מיניהו אלא רבן שמעון בן גמליאל ודיא  
ענוניהו הוה אמר רבי חביבין יסורין קבל עליה תליסר שני שית בצמריתא ושבע בצפרנא  
ואמרי לה שבעה בצמריתא ושית בצפרנא אהוריותא דבי רבי הוה עתיר משבור מלמא  
כד הוה רמי בסימא לחיותא הוה אויל קלא תלתא מילי הוה מכיין דרמי בהתיא שעתא  
דעניל רבי לבית הכפסא ואפי' הכי מעבר ליה קליה לקליהו ושמעו ליה נחומי ימא ואפי'ה  
יסורי דר' אלעזר בר' שמעון עריפי מרבי דאילו ר"א ר"ש מאהבה פאו ומאבהה חלבו  
דרבי ע"י מעשה פאו וע"י מעשה חלבו ע"י מעשה פאו מאי היא דההוא עגלא דהוה קא  
מכסו ליה לשחוטא אול תלא לרישיה בכנפיה דרבי וקא כבי אמר ליה ויל לכך נוצרת  
אמרי הואיל ולא קא מרחם ליתו עליה יסורין וע"י מעשה חלבו וימא חר הוה קא נפשא  
אמתיה דרבי ביטא הוה שריא בני כרבושתא וקא פנשא לזו אמר לה שבקינהו תתיב  
ורחמי על כל מעשיו אמרי הואיל ומרחם נרתם עליה פוליה שני יסורי דר' אלעזר לא  
שכיב איניש בלא ומנה פוליהו שני יסורי דרבי לא איצטרוד עגלא למיכרא דאמר רבה  
בר רב שלא קשי וימא דמיכרא קיזמא דדינא ואמר אמימר אי לאו צירד לעגלא בעו  
רבנן רחמי עליה ומכסלי ליה אפי' הכי פי הוה עקרי פוגלא ממשרא הוה קייאם בירא  
מליא מניא איקלע רבי לאתריה דר' אלעזר בר' שמעון א"ל יש לו בן לאותו צדיק אמרו  
לו יש לו בן וכל זונה שנשפרת בשנים שזכרתו שמונה אחיהא אסקמיה ברבי ואשלימות  
לר' שמעון בן אוסי בן לקוניא אהות שריאיה כל וימא הוה אמר לקריתא אגא אויל אמר  
ליה חכים עברו יתד ויגולתא דדחבא פרסו עגלך ורבי קרוי לך ואת אמרת לקריתא אגא אויל אמר ליה מומי עזובה דא פי גדל  
אתא יתיב במתיבתא דרבי שמעיה לקליה אמר הא קלא דמי לקליה דר' אלעזר בר' שמעון אמרו ליה בריה הוא קרי עליה פרי  
צדיק עין חיים ולקח נפשות חכם פרי צדיק עין חיים זה ר' יוסי בר' אלעזר בר' שמעון ולקח נפשות חכם זה ר' שמעון בן  
אוסי בן לקוניא פי זה נפשיה אמרוהו למערתא דאביה הוה הדרא לה עכנא למערתא אמר ליה עכנא עכנא פתח פיה ויפנס  
בן אצל אביו לא פתחא להו כסבורים העם לומר שזה גדול מזה יצתה בת קול ואמרה לא מפני שזה גדול מזה אלא זה היה  
בצער מערה וזה לא היה בצער מערה איקלע רבי לאתריה דר' ברופון אמר להו יש לו בן לאותו צדיק שתיה מקפח את בניו  
אמרו לו בן אין לו בן בת יש לו וכל זונה שנשפרת בשנים שזכרתו שמונה אחיהו לקמיה אמר ליה אי הדרת כד ויבנא לך  
ברתאי חדר ביה איפא דאמרי נסבה ויגרשה איפא דאמרי לא נסבה כלל כדו שלא יאמרו בשביל זו חור זה וילמה ליה בולי האי  
דאמר רבי יהודה אמר רב ואמרי לה אמר ר' תיאי בר אבא אמר ר' יוחנן ואמרי לה אמר ר' שמואל בר חמני אמר ר' יוחנן  
כל תמלמוד את בן כהירו תורה וזהו ויושב בשיבה של מעלה ששאמר ואם תשוב ואשכח לפני תעמוד וכל תמלמוד את בן עם  
הארץ תורה אפילו הקב"ה גזור תורה ממלכה בשבילי ששאמר ואם תצויה יקר מוללה כפי תהיה אמר ר' פורקא אמר ר' יוחנן  
כל שזוהו תמלמוד חכם ובנו תמלמוד חכם וכן בנו תמלמוד חכם שוב אין תורה פוסקת מנזעו לעולם ששאמר ואני זאת פריתי  
וגו' לא ימוש מפד ומפי ורעד ומפי ורע ורעד אמר ה' מעתה ועד עולם מאי אמר ה' אמר תקב"ה אני ערב לך דבדר זה  
מאי מעתה ועד עולם אמר ר' רמייה מפאן ואילך תורה מחזרת על אבסגיא שלה רב יוסף יתיב ארבעין תעניתא ואקריהו לא  
ימוש מפד יתיב ארבעים תעניתא אחריו ואקריהו לא ימוש מפד ומפי ורעד יתיב מאה תעניתא אחריו אתא ואקריהו לא  
ימוש מפד ומפי ורעד ומפי ורע ורעד אמר מפאן ואילך לא צריכנא תורה מחזרת על אבסגיא שלה ר' יודא פי סליק לארעא  
דיישראל יתיב מאה תעניתא דלשתתח נקרא בכלאה מיניה כי הכי דלא נמדידה יתיב מאה אהרניתא דלא לשכוב ר' אלעזר  
בשניה ונפלו עיניהו מילי דצבורא ויתיב מאה אחריו דלא נשלוש ביה גורא דגיהנם כל תלחין יומי הוה ברוק נפשיה שגר  
תגורא סליק ויתיב בגייה ולא הוה שלטא ביה גורא יומא חד יתבו ביה רבנן עינא ואיחרכו שקוה וקרו ליה קטין חרד שקוה  
דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב מי האיש החכם וכן את זאת ואשר דבר פי ה' אלו ויגידה על מה אבדה הארץ דבר זה

23 ליה חכים עברו יתד ויגולתא דדחבא פרסו עגלך ורבי קרוי לך ואת אמרת לקריתא אגא אויל אמר ליה מומי עזובה דא פי גדל  
24 אתא יתיב במתיבתא דרבי שמעיה לקליה אמר הא קלא דמי לקליה דר' אלעזר בר' שמעון אמרו ליה בריה הוא קרי עליה פרי  
25 צדיק עין חיים ולקח נפשות חכם פרי צדיק עין חיים זה ר' יוסי בר' אלעזר בר' שמעון ולקח נפשות חכם זה ר' שמעון בן  
26 אוסי בן לקוניא פי זה נפשיה אמרוהו למערתא דאביה הוה הדרא לה עכנא למערתא אמר ליה עכנא עכנא פתח פיה ויפנס  
27 בן אצל אביו לא פתחא להו כסבורים העם לומר שזה גדול מזה יצתה בת קול ואמרה לא מפני שזה גדול מזה אלא זה היה  
28 בצער מערה וזה לא היה בצער מערה איקלע רבי לאתריה דר' ברופון אמר להו יש לו בן לאותו צדיק שתיה מקפח את בניו  
29 אמרו לו בן אין לו בן בת יש לו וכל זונה שנשפרת בשנים שזכרתו שמונה אחיהו לקמיה אמר ליה אי הדרת כד ויבנא לך  
30 ברתאי חדר ביה איפא דאמרי נסבה ויגרשה איפא דאמרי לא נסבה כלל כדו שלא יאמרו בשביל זו חור זה וילמה ליה בולי האי  
31 דאמר רבי יהודה אמר רב ואמרי לה אמר ר' תיאי בר אבא אמר ר' יוחנן ואמרי לה אמר ר' שמואל בר חמני אמר ר' יוחנן  
32 כל תמלמוד את בן כהירו תורה וזהו ויושב בשיבה של מעלה ששאמר ואם תשוב ואשכח לפני תעמוד וכל תמלמוד את בן עם  
33 הארץ תורה אפילו הקב"ה גזור תורה ממלכה בשבילי ששאמר ואם תצויה יקר מוללה כפי תהיה אמר ר' פורקא אמר ר' יוחנן  
34 כל שזוהו תמלמוד חכם ובנו תמלמוד חכם וכן בנו תמלמוד חכם שוב אין תורה פוסקת מנזעו לעולם ששאמר ואני זאת פריתי  
35 וגו' לא ימוש מפד ומפי ורעד ומפי ורע ורעד אמר ה' מעתה ועד עולם מאי אמר ה' אמר תקב"ה אני ערב לך דבדר זה  
36 מאי מעתה ועד עולם אמר ר' רמייה מפאן ואילך תורה מחזרת על אבסגיא שלה רב יוסף יתיב ארבעין תעניתא ואקריהו לא  
37 ימוש מפד יתיב ארבעים תעניתא אחריו ואקריהו לא ימוש מפד ומפי ורעד יתיב מאה תעניתא אחריו אתא ואקריהו לא  
38 ימוש מפד ומפי ורעד ומפי ורע ורעד אמר מפאן ואילך לא צריכנא תורה מחזרת על אבסגיא שלה ר' יודא פי סליק לארעא  
39 דיישראל יתיב מאה תעניתא דלשתתח נקרא בכלאה מיניה כי הכי דלא נמדידה יתיב מאה אהרניתא דלא לשכוב ר' אלעזר  
40 בשניה ונפלו עיניהו מילי דצבורא ויתיב מאה אחריו דלא נשלוש ביה גורא דגיהנם כל תלחין יומי הוה ברוק נפשיה שגר  
41 תגורא סליק ויתיב בגייה ולא הוה שלטא ביה גורא יומא חד יתבו ביה רבנן עינא ואיחרכו שקוה וקרו ליה קטין חרד שקוה  
42 דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב מי האיש החכם וכן את זאת ואשר דבר פי ה' אלו ויגידה על מה אבדה הארץ דבר זה

6 היתה הנושא עומדת מליאה מים: שופרין  
7 בשניות. נחמת יופה: הסכימה ברבי. ויהיה קורין  
8 אותו רבי כדי שיתקנה וישים (אלו כל על תיה:  
9 ואשלימות. מסרו לו: שמעון לממרו תורה: כל  
10 וימא הוה אמר. אותו הכן לקריתא אגא אויל.  
11 לעירי אני חפץ ללה: מימי עזובה דא. בשבעה  
12 נהתיי ואת ולא אשאל עד ללה: וילקח  
13 נפשות. תמלמוד תורה קטוה לבן צער מערה  
14 שנתחבא שם ר שמעון בן יודי ר"י אלעזר בנו  
15 ר"ג בני כנפי שבת (הך דף ג'ג) ששפאס את בני.  
16 שקיה רגיל לאמר עקפתא את בני כששבע: ורבי  
17 לקה ליה בולי האי. לחזור על בני אחרים  
18 לשאלו אם יש לו בן: את השוכר. ישראל למנוב  
19 בתוכחהו ואשכח אל ולפני תעמוד הקביה  
20 אמר לי שאמרוהו תמלמוד לקפיו אם אוכל  
21 למשיבכם: יקר מוללה. תח מעיה: ספד ופסי  
22 ורעד ופסי: ורע ורעד אמר ה' מערה ועו עולם  
23 הקביה: אמר בן קאן גר. מעתה קאן ימוש עד  
24 לעולם: איקלע שאלה תפסוק תורה  
25 מותר: נקרא דבכילא. נקרא שלטו: דלא  
26 נסרדיה. בשעלה לארץ ישראל לממרו מפי ר'  
27 יוחנן ואמרוקאן שבארץ ישראל לאו בני  
28 מחלוקת וטחין זה לזה כשמן כדאמרי  
29 בסנהדרין (דו כד). ומיישבין את השעמים בלא  
30 קשיית פירוקה: קפיו חרד שקי. דאניש גוצא  
31 תורה דתי. זה על מה אבדה הארץ:  
אמרו

אמרו חכמים מי האיש החכם אמרו הנביאים אשר דבר פי ה' אליה שלא ברכו בתורה החילוקי כשהיו עוסקין בתורה לא היו מקריבין לפניה קרא ימריא דאשר נחמי לפניה קרא אדרש  
 ברכת אשר נתן לנו תורת אמת) שהיא לפניה של דברי תורה ובין דלא מקריבין גליא דעתיהו שאניה מתנה חשוכה להם: תודע מודיע לבל ומתפאר בכתרה: בן עם הארץ. היינו  
 בקרב כסילים משפחה כסילים: אסתריא בלגינא. סלע אחר בלגינא: קיש קיש קרא. מתקשש ומשמיע קול ואם היה מלא סלעים לא היה משמיע קול: פגינן פקריה דרגין. שלא  
 יכשלו בבנים לעבור עליו ולהאחיל שלא תאצע תפלה על ידי עדיקים: אעלמא מניה. לא יבול למנוא ממוקא: ריבנתא. לאחרים לשון נמיק רף וזו הברצין שודרה בשדו: בדי תניא.

אסתריא בלגינא קיש קיש קרא. מפרש  
 רביא' לפי שאין דרך זה להניח  
 בלגין הוא מתקשש וזה היה מניחו בארצו כדרכו  
 להיות עם לא היה מתקשש:  
 כי קטא ולמומר) מחיה המתים רגש עקמא.  
 אע"ג דאיבא נמי מחיה המתים מקמי משיב  
 הרוח אמר ר' משה דתחית המתים לא ירו  
 אלא ע"י טל וע"ל דבמשיב רוח מוריד הגשם  
 נשב דיקא וקאמ מיטרא משהו שודו עיקר הפלת  
 הרוח הגשם שבברכה זו אבל תחית המתים  
 עקרה היא בחימתה.  
 (לעיל)

דקטן וגדול שם הוא אלא כל המקטין עצמו על דברי תורה בעוה"ו געשה חפשי לעוה"ב  
 וכל המושים עצמו כעבד על דברי תורה בעוה"ו געשה חפשי לעוה"ב ריש לקיש היה  
 מצוין מערתא דרבנן כי מטא למערותיה דר' חייא אעלמא מניה חלש דעתיה אמר רבש"ע  
 לא פלפתי תורה פמאותי יצתה פת קול ואמרה לו תורה פמאותי פלפלת תורה פמאותי  
 ריבצתי כי הווי מניצו ר' חנינא ור' חייא אמר ליה ר' חנינא לר' חייא כהני דירי קא מניצתי  
 ח'ו' אי משתפחה תורה מישראל מתדרגא לה מפילפול אמר ליה ר' חייא לר' חנינא בהני  
 דירי קא מניצתי דעביד לתורה דלא השתפח מישראל מאי עבידנא אולינא ושידינא פיתנא  
 וגדילנא נישבי וצדינא טובי ומאכילנא בשריהו לתמי ואריכנא מגילתא וכתבנא משישה  
 ארומשי וסלקנא למתא ומקרינא במשיה ונקי במשיה חומשי ומתננא שיחא ונקי שיחא  
 סדרי ואמרא ליה עד דהדרנא ואחנא אקרו אהרדי ואתנא אהרדי ועבדי לה לתורה דלא  
 תשתפח מישראל היינו דאמר רבי פמה גוללים מעשי חייא אמר ליה ר' יבמטעא בר'  
 יוסי אפי' ממר אמר ליה אין אפי' מאבא אמר ליה ח'ו' לא תהא פואת בישראל אמר ר'  
 וירא אמש נראה לי ר' יוסי בר' חנינא אמרתי לו אצל מי אתה תקוע אמר לי אצל ר'  
 יוחנן ור' יוחנן אצל מי אצל ר' יצאי ור' יצאי אצל מי אצל ר' חנינא ור' חנינא אצל מי  
 אצל ר' חייא אמרתי לו ור' יוחנן אצל ר' חייא לא אמר לי באתה דוקוקין דנורא ובעורין  
 דאשא מאן מעילי בר נפחא לתמן אמר רב חביבא אשתעי לי רב חביבא בר סורקמן  
 חו' ליה החווא מרבנן דתרה שכית אליהו גביה דלצפרא חו' שפירן ענייה ולאורתא דמן  
 דמיקלון בגורא אמרי ליה מאי האי ואמר לי דאמר ליה לאליהו אחו' לי רבנן כי סלקן  
 למתיבתא דרדקע אמר לי בכוליהו מצית לאסתפולו בהו לבר מגוהרקא דר' חייא דלא  
 הסתפל ביה מאי סימנייהו בכוליהו אזלי מולאיבי כי סלקן ונחמי לבר מגוהרקא דר' חייא  
 דמנפשיה סליק ונחית לא מצאי לאוקמא אנפשא אסתפלי בה אחו' תרי בושטיא דנורא  
 ומחיהו להווא גברא וספניהו לעיניה למתא אזלי אשתמחי אשתמחי אמנא מתנינא  
 דמר מתנינא אלתפא אליהו תוה שכית בכתיבתיה דרבי יומא תר ריש ריחא תוה גנה  
 ליה ולא אתא א"ל מאי מטעמא גנה ליה לבר אמר ליה אדאוקימנא לאברהם ומשינא דיה ומצלי ומנינא ליה וכן לצחק וכן  
 לעבד ולקמיניהו בהני הדדי סברי תקפי ברחמי ומייתי ליה למשיח בלא זמניה א"ל ויש דוגמתן בעולם הזה אמר ליה איפא  
 ר' חייא ובניו גור רבי מעניתא אחתיניהו לר' חייא ובניו אמר משיב הרוח ונשבה ויקא אמר מוריד הגשם וקאמ מיטרא כי מטא  
 למימר מחיה המתים רגש עקמא אמרי ברקיעא מאן גלי ריחא בעלמא אמרי אליהו אתיהוה אלליהו מחיהו שתין פולסי דנורא  
 קאמ אדימי להו דרובא דנורא על ביניהו וטרידיהו שמואל ריחנינא אסייה דרבי תוה חלש רבי בעיניה א"ל אימילי לך סמא  
 א"ל לא יכילנא אשטר לך משטר [א"ל] לא יכילנא תוה מותיב ליה בגובחא דסמני תותי בי סדיה ואימתי תוה קא מצטער  
 רבי למסמניה ולא תוה מסתייעא מילתא א"ל לא לצטער מר לדידי חו' לי סופרא דארם ברשין וכתבי ביה שמואל ריחנינא  
 הכים

ה"ג  
 נאספיה  
 חכמים

**בבא מציעא. השוכר את הפועלים – פרק שביעי דף פו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזולץ" רכ"א רש"י**

1 ד ה' ח'גים איתקרי רבי לא אתקרי. **פָּרָא דְאִיָּם דְרֵאשֵׁון**, שהקראו חכמי דור חור וסופריו  
2 דור חור ודושיה דור חור ולקמיה רבי ורבי נתן סוף המשנה. כל זה כחוב לשם: סוף  
3 המשנה. סוף תנאים עד ימיהן אמרו איש את דבריו בבית המדרש והיו תלמידים גורסים  
4 שבגעה שמענה לבדה ולא היו נספחות סדרות וסדר וקבץ על הסדר והם כללו האמור  
5 בדורות שלפניהם וסדרו את המסכתות

6 **חָפִים יתקרי ורבי לא יתקרי ואסור דרבי על ידו**  
7 **תהא רבי ור' נתן סוף משנה רב אשי ורבינא סוף**  
8 **הוראה וסימנך עד אבא אל מקדשי אל אבינך**  
9 **לאחריתם אמר רב פהא אישתעי לי רב חמא בר**  
10 **ברתיה דרחסא רבה בר נחמיני אנב שמדא נח נפשיה**  
11 **אכלו ביה קורצא בי מלפא אמרו איפא חד גברא**  
12 **ביהודאי דקא מכתול תריסר אלפי גברי מישראל**  
13 **ורחא בנייטא ורחא מכתולא מפרנא דמלפא אמרו**  
14 **פריסתקא דמלפא בתריה ולא אשכחיה ערק ואול**  
15 **מפומבדיתא לאקרא מאקרא לאנמא וגאנמא ואול**  
16 **ומחשיו לצריפא ומצריפא לעינא דמים ומעינא דמים**  
17 **לפומבדיתא בפומבדיתא אשכחיה איקלע פריסתקא**  
18 **דמלפא להחוא אושפיזא דרבה קריבו תפא קמיה**  
19 **ואשקדוהו תרי פסי ודליוהי לתפא מקמיה הדר**  
20 **פרגוניה לאחוריה אמרו ליה מאי נעבד ליה גברא**  
21 **דמלפא הוא אמר להו קריבו תפא קמיה ואשקוהו**  
22 **חד פסא ודליוהו לתפא מקמיה ולתפי עבדו ליה**  
23 **חכי ואתפי אמר מידע דענא דגברא דקא פלינא**  
24 **תפא הוא בחיש אפתריה ואשכחיה אמר אוליא**  
25 **מחא אי מקטלו קטלו להחוא גברא לא מעלינא ואי נגדי מגדוין ליה מעלינא אחיוהו קמיה**  
26 **עיליה לאדונו ומקריה לבבא באנפיה בעא רחמי פרק אשיתא ערק ואול לאנמא תהו**  
27 **ותיב אנדרא דרדוקא קא גרים קא מיפלגי במתיבתא דרדוקא אם בהרת קודמת לשער**  
28 **לכן טמא ואם שער לכן קודם לבהרת טהור ספק תקב"ה אומר טהור וכוליהו מתיבתא**  
29 **דרדוקא אמרי טמא ואמרי מאן נזכח נזכח רבה בר נחמיני דאמר רבה בר נחמיני אני יחיד**  
30 **מגניעים אני יחיד באהלות שררו שליחא בתריה לא תהו מצוי מלאך המות למקרב ליה**  
31 **מדליל תהו קא פסיק פומיה מגרסיה אדהכי נשב יזא ואויש ביני קני סבר וגוהא דפרשי**  
32 **הוא אמר תינח נפשיה דהחוא גברא ולא ימסר בידא דמלכותא כי תהו קא ניחא נפשיה**  
33 **אמר טהור טהור יצאת בת קול ואמרה אשריד רבה בר נחמיני שגופך טהור ויצאתה**  
34 **לשמתיך בטהור נפל פתקא מרקיעא בפומבדיתא רבה בר נחמיני נתפכש בישיבה של**  
35 **מעלה נפקו אביי ורבא וכוליהו רבנן לאישמינו ביה לא הו ידעי דוכותיה אולו לאנמא הוו**  
36 **צפרי דמטללי וקיימי אמרי שמע מניה תהם הוא ספרויה שקעיה יומי נפל פתקא לכו בתיבכם לשלום החוא**  
37 **פתקא בל תפורש תא בנידיה ספרויה שקעיה יומי נפל פתקא לכו בתיבכם לשלום החוא**  
38 **יזא דנת נפשיה דמרי ורדי להחוא מינעא כי רכיב מגללא מחאי גיסא דנתר פפא**  
39 **ושלייה בהך גיסא אמרי מאי היא אמרי ליה נח נפשיה דרבה בר נחמיני אמר לפניו רבונ**  
40 **של עולם כפול עלמא דידך הוא ורבה בר נחמיני דידך את דרבה ורבה דידך אמאי קא**  
41 **מחרבת ליה לעלמא נח ועפא רבי שמעון בן חלפתא בעל בשר תהו יומא חד הוה חמימא**  
42 **ליה תהו סליק ותיב אשניא דטורא אמר לה לברתיה בתי הניפי עלי במניפא ואני אתן**  
43 **ליך כפרין דגידך איהכי נשבא יזא אמר פתח כפרין דגידך למרי דיכי: הכל פמנהג המדינה**  
44 **וכו': הכל לאתויי מאי לאתויי באתרא דנהיגי מברך ריפתא וגמשתה אנפקא דאי אמר להו קדימו ואתייהו לכו אמרו לו לא כל**  
45 **במניפא: מעשה ברבן יוחנן בן מתאי שאמר לבנו צא וישכור וכו': מעשה לסתור חסורי מחסרה והכי קתני ואם פסק להן מוזנות**  
46 **רבה**

1 (לעיל) **וְאִיתְפִּי**, והא דחזינוהו לעיניה דהוו מתקרב לפי שדעוין היה יגבר אי נמי לאחר זמן  
2 סיפר לו בך.  
3 **אוקמינהו** לפני התיבה. שלשון כודרשי במדרש דרשמינהו עבור יורדי לפני המיכה  
4 שלשה כדכתיב (שמות י) ודי משע כבודים ואתרן חור וגו':

5 **אֶתְהַיְהוּהוּ** לרבי חייא רבתי. ואניג דמני  
6 במעלה וכו' שם דה  
7 כשאחזו אין מורדין לפני המיכה אל מאניש  
8 חייא ולא מאניש בית שאן שפרוין אלפין עינין  
9 ולענין אלפין ור' חייא לא היה יכול לומר  
10 ודכתיבי כדאמר תהם הדמי היכא דאפשר באחד  
11 הכא לא היה אפשר באחד. **רבי שמעון** בן  
12 חלפתא בעל בשר תהו. משום ר' אלעזר בר  
13 שמעון דתהו בעל בשר נקט ממי האי עובדא ומה  
14 שהתמין עד כאן לפי שכל דבר דבוק לתכירו עד  
15 כאן:

16 **דאי** אמר להו קדימו ואיניו לכו אמרו ליה לא.  
17 פי אי אמר קדימו להשכים מעלות השחר  
18 דאיניו לכו ריפתא אנפקא ולא תתבטלו  
19 ממלאכתכם אמרי ליה לא אלא כהני תהוה  
20 נאכל ואחרי כן נעשה מלאכתנו ואת ספרים דגריס  
21 דאי אמרי להו קדימו ואתי בתרייהו אמרי ליה לא  
22 דח"פ פועליו היה להם לאבול ריפתא או אנפקא  
23 בבתיהו של בעתיב קודם שיעשו מלאכה ואם אמר  
24 להם אל תתבטלו אלא לכו עשה שפוד כל זמן  
25 שאין המאכל מזונון ושם אביא לכם ריפתא  
26 ואנפקא אמרי ליה לא אלא עשה נאכל בבית וכן  
27 לדיקא ראשונה וש' לפרש בו:  
28 **נראין**

28 **לפי מה שכתוב בתורה: ונראה** גודל של פרישים  
29 שמתפיש אתריה: **בפומבדיתא**. והוא ראש  
30 הישבה בה סלילי. עושין על ככנייהו: **וְלִי**  
31 **ועפא**. גבה רוח סעדה את דרבה. אתה אהבה  
32 של רבה: רבי שמעון בן חלפתא כו': משום  
33 דאיתרי ברישא דאגרותא כבעלי בשר נקט ליה  
34 כפרין דרבה. אגרות של נדך והוא עשור  
35 כמבוללי לרבי דיבי. כמבוללי של רוח וכו'  
36 **אנפקא** כלי מחוץ לרביעה: **מעשה לחתו**. וכן  
37 דרי בן אדם להביא מעשה על דבריו לסותרו  
38 דקמיני ברישא הכל כמנהג המדינה וקמי מעשה  
39 אפילו אתה עושה להם כסעודת שלמה כו':  
40 **רבה**

39 **וכו': הכל לאתויי מאי לאתויי באתרא דנהיגי**  
40 **במניפא: מעשה ברבן יוחנן בן מתאי שאמר לבנו צא**





**בבא מציעא. השוכר את הפועלים – פרק שביעי דף פז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזולץ" רכזה רש"י**

1 קנפרי. משקל גדול שקורין צענינר. מאה מנה; עובר לסוחר. מלמד שבכל מקום היה  
2 מתקבל בנקוד ויתאבד דוכתא דקרו לקטני חילקא: סולת. ערוך מקנהו. מבאן שהאשה  
3 עניה צרה באורחין. היא אמרה קמה וזאת סולת פירשה נדה. חור להיות לה אורה  
4 בעינים כדי להקבית על בעלתה להודיעו שהיא צנועה משאר חברותיה שאתא נראית  
5 דצריך לשאל אתריה על איז שבאלין (גידול).

6 ואיז שלו נקוד ויתקדמו איהו נקודה: לישנה תורה  
7 וכו'. והיינו נקודה או דלא היה צריך לשאל  
8 דודיעו היה שהיא באהיל וכל נקודה עשרת  
9 התיבה שאינה אלא לקרשה ודודש מנה דרך  
10 ארץ. במכאן: אשת אושפוזא: על ידי בעלת  
11 לא ישאל לה לשלום אלא לבעלה ישאל מה  
12 שלום הגברת קפשי. פרוצניש: היא אמרה  
13 ואיזני וכן. אמר לו הקב"ה שהיא אמרה ואני  
14 ונקתי אסופי. ילד מן השוק וילד טרע של מי  
15 והמוצא אסופי אל הבית. קמא רחמי. כדי  
16 שכירי בינו וכו' וכו' בנה גמ' רחמי והוה חולקא  
17 שיקלה אדם לפני מוהו ויהוה לבית: איתא  
18 ותנא: הוה אשר ימות בו. מכלל החלה עדי  
19 שלא מה בה כי מורדיא דלפרות. שם הנהך  
20 מורדיא עץ שרבו הוחבל מנהיג בו הספינה  
21 לזרקה מן האבנים ומן המכשולים ובלע"ז  
22 גבוריני' ואמר לו בעל הבית הרי שברך עלי  
23 כאחד מפועלי העיר. משפניו ביניהם לא פחות  
24 ולא ביותר אלא כמנהג המורדי' ביניהם: **מתני'**  
25 ואילו. מפועלי אובלין. ממה שפסקים בה גמ'  
26 מלאכה. שפועליש אהוה. ע"ש שלא נקראה  
27 מלאכה. לבעשה ואם בר תקלה הוא עדי  
28 נגמרה מלאכתו לחלה ועמא דכולה מתני'  
29 מקשר בגמ' מקרא:  
30 בשעה

1 **לְמַה** נקוד על איז שבאלין. בבראשית רבה א"י נקוד למה דאיז נקוד א"ר שמעון כל מקום  
2 שאתא מוצא פתח רבה על דנקודה אתא חורש את הבתב וכן א"ר שמעון רבה אחת  
3 חורש את הנקודה איז אברהם אמר רבי עזריה בשם שאמרו לו לאברהם עתה שורה פר אמרו  
4 לשרה איז אברהם והי' הו' פ' הבא אכל לפיה פדירש דמשום הכי נקוד דעל חנם יעאלו לו  
5 קשה דרבה על דלנקד על איה שרה והיא עדי  
6 השאלה ששאלו עליה:  
7 על ידי בעלתה. היינו ודקא לשאל איה פלוגת  
8 אבל לשאלו בשלומה פיעולו ע"י בעלה  
9 אמר דאמרי' בפי עשרה יחסיין (קדושין דף ט'  
10 ושם ר"ה אין ע"ש ע"ע פתח **פת** קטנית תנן. ה'א  
11 פתח דשר' ויתנן אמר לבנה פת קטנית ולא פת  
12 של קטנית אלא הכי מיביאיה ליה פת קטנית תנן  
13 ואפ"ה משמע שפיר פת הנצאבת על התקנית ולא  
14 משמע פת של קטנית ונשמא משום דאין גרילין  
15 לעשות פת של קטנית וכו' לאדם שאמר ליתן  
16 לפועלי' פת קטנית שצריך ליתן להם פת קטנית  
17 או דלמא פת קטנית תנן אבל אם אמר לו פת  
18 קטנית בלא ר' וכו' משמע פת של קטנית: **ואלו**  
19 אובלין מן התורה. משום דאדירי מעיקרא  
20 בפועלים שאובלים ע"י שפסקו להם מוחות או ע"י  
21 מנהג המורדי' להכי נקט ואילו אובלין מן התורה  
22 בלא פסק ובלא מנהג:  
23 **במחזור** בשעת גמר מלאכה. פ' שאין צריך  
24 עדי לקרקע בגמ' הוציר (הבבוי' י"א  
25 המנעב והעודר ומפיק ליה בגמרא מואל בק"ף לא  
26 נתנו בזמן שאהא נתנו לבקלי ע"ש בעל הבית  
27 ובמלכות קודם גמרי מלאכה היינו גמרי מלאכה  
28 למעשה ובגמרא מפיסק ליה מדיש:  
29 אימא

30 **מאי באהיל כדי להקבית על בעלתה** רבי יוסי ברבי  
31 רבי יוסי ברבי הנינא אמר כדי לשגר לה פום של  
32 רבא רבי יוסי ברבי הנינא אמר אין שואלין בשלום אשה כלל על ידי בעלתה  
33 שאני אחרי בלוחי היתה לי ערנה אמר רב חסדא אמר שנתבלה הבשר וכו' הקמטין נתעוהו הבשר ונתפלטו הקמטין וחור הייבו  
34 למקומו פתוב ואדוני וכן וכתוב ואני ונקתי דלא מותיב הקב"ה פדקאמרה איהו תנא דבי רבי ישמעאל גדול שלום שאפי' הקב"ה  
35 שנה בו שנאמר ותצחק שרה בקרבה וגו' ואדוני וכן וכתוב ויאמר ה' אל אברהם וגו' ואני ונקתי ותאמר מולל לאברהם הניקה  
36 בנים שרה פמה בנים הניקה שרה אמר רבי לוי אותו היום שגמל אברהם את יצחק בנו עשה סעודה גדולה היו כל אומות  
37 העולם מרגינים ואומרים ראיתם וכן ונקתה שהביאו אסופי מן השוק ואומרים בנינו הוא ולא עוד אלא שעושין משתה גדול להעמיד  
38 דבריהם מה עשה אברהם אבינו הלך וויפון כל גדולי הדור ושרה אמנו וימנה את נשותיהם וכל אחת ואחת הביאו בנה עמה  
39 ומניקתה לא הביאה ונעשה גם בשרה אמנו ונקתהו דרחה בשני מעינות והניקה את פולן ועדיין היו מרגינים ואומרים אם שרה  
40 הבת הישעים שנה תלד אברהם בן מאה שנה ויליד מיד נהפך קלסתר פנים של יצחק ונדמה לאברהם פתחו בולס ואמרו אברהם  
41 הוליד את יצחק עד אברהם לא היה וקנה מאן דהוה בעי למשתעי בהדי אברהם משתעי בהדי יצחק בהדי יצחק משתעי בהדי  
42 אברהם אלא אברהם בעא רחמי והוה וקנה שגאמר ואברהם וכן פא פמיים עדי יעקב אל הוה חולשא אהא יעקב בעא רחמי  
43 והוה חולשא שגאמר ויאמר ליוסף הנה אביך חולה על דאתא אלישע לא הוה דחליש ואתפא חלה אלישע בעא רחמי ואתפא  
44 שגאמר ואלישע חלה את חלוי אשר ימות בו מכלל דחלה חלי אחרתי תנו רבנן שלשה חלאין חלה חלה אלישע אהר שדחפו לגיחו  
45 בשמי דיו ואחר שנינה דיובן פתינותות ואחר שמת בו שגאמר ואלישע חלה את חלוי אשר ימות בו: אלא עדי שלא יתחילו  
46 במלאכה צא ואמרו להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת קטנית ב' אמר ליה רב אחא ברבי רבב יוסף לרב חסדא פת קטנית  
47 תנן או פת קטנית תנן אמר ליה האלהים צדיקה וי' פ' מורדיא דלפרות: רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו צריך הכל פמנהג  
48 המורדי'ה: הכל לאתויי מאי לאתויי הא דתנן השוכר את הפועל ואמר לו פאחד וכשנים מכני העיר נתון לו פפחות שבשכירות  
49 דברי רבי יהושע וחכמים אומרים משפניו ביניהם: **מתני'** ואילו אובלין מן התורה העושה במחזור לקרקע בשעת גמר מלאכה  
50 ובחלול מן התקנה עדי שלא נגמרה מלאכתו וברב שגידולו מן הארץ ואילו שאין אובלים העושה במחזור לקרקע



## פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתני' – אור לארבעה עשר, בודקין את החמין לאור הנר. כל מקום שאין מכניסין בו חמין אין צריד בדיקה. ולמה אמרו שתי שורות במרתף, מקום שמכניסין בו חמין. בית שמאי אומרים, שתי שורות על פני כל המרתף. ובית הלל אומרים, שתי שורות ההיצונות שהן העליונות:

גמרא – בתיב: "ושמרתם את המוצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים". "בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצת", וגומר. מה אגן קמיין? אם לאכילת מצה בכר בתיב שבעת ימים מוצות תאכלו! ואם לומר שמתחיל בארבעה עשר, והכתיב "עד יום האחד ועשרים לחדש"? אלא אם אינו ענין לאכילת מצה תננהו ענין לבעור חמין.

למה לאור הנר? אמר רבי שמואל בר רב יצחק: מפני שהנר בודק כל שהוא. למה בליילה? אמר רבי יוסה: שאין בדיקת הנר יפה אלא בליילה.

רבי מנא לא אמר כן, "ושמרתם את היום הזה לדרתיכם חקת עולם" – עשה שיהו היום והלילה משומרין. ונתחיל ב"ג ויהא היום והלילה משומרין? אף אית ליה כיי דמר רבי יוסי. ונתחיל אור ל"ג? אין ביניו יבדק אפלו מראש חדש?

רבי ירמיה אמר רב שמואל בר רב יצחק בעי, מהו לבדוק לאור האבוקות? מה צריכא ליה, מפני שאורן מבליח.

רבי שמואל בר רב יצחק

[דף א' ע"ב]

בדעתיה, דרבי שמואל בר רב יצחק אמר: מפני שהנר בודק כל שהוא, אף על פי שאין ראיה לדבר וקר לדבר: – "והיה בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות". ואית דבעי אימר, נישמעניה מן הדא: – "נר ה' נשמת אדם חפש כל חדריו כמון".

אמר רבי יוסה: מתניתין אמרה שבדיקת היום בדיקה. דתנינו, רבי יודה אומר: בודקין אור לארבעה עשר ובארבעה עשר בשחרית ובשעת הבעור.

לא סוף דבר רבי יודה אלא אפילו דרבנן. דתנינן, וחכמים אומרים אם לא בידך אור לי"ד ובידך בי"ד. וצריך לבדוק לאור הנר. נישמענה מן הדא – אין בודקין, לא לאור החמה, ולא לאור הלכנה, ולא לאור הפוכבים, אלא לאור הנר. ניהא לא לאור הלכנה ולא לאור הפוכבים, אלא לאור המה? וכי יש המה בלילה? הדא אמרה: אפילו ביום צריך לבדק לאור הנר. לא סוף דבר בית שאין בו אורה, אלא אפילו בית שיש בו אורה אפילו ביום צריך לבדק לאור הנר.

מכאזאת האפילו, מהו שיהא צריך לבדוקו בתחלה לאור הנר? מיהוון דרבנן אמרין, לא כמה דהוא מנהר בלילה הוא מנהר ביממא, דאמר רב הונא: פד הוינן ערקין באילין בוטיתא דסדרא רבה – הוי מדליקין עלינו נרות, בשעה שהיו בהים היינו יודעין שהוא יום, ובשעה שהיו מבהיקין היינו יודעין שהוא לילה! ותייא ביי דמר רבי אחיא בר זעירא: נה, בכניסתו לתבה הכנים עמו אבנים טובות ומרגליות, בשעה שהיה בהות – היה יודע שהוא יום. ובשעה שהיו מבהיקות – היה יודע שהוא לילה. למה? יש תיה אוכלת ביום ויש תיה אוכלת בלילה.

והא כתיב "צהר תעשה לתבה"? כמאן דאמר לא שמשו המזלות בשנת המבול.

רבי ירמיה בעי: פתי גנסיות ובתי מדרשות, מהו שיהו צריכין בדיקה? מה צריכא ליה, שפן מכניסין לשם בשבתות ובראשי חודשים.

ותהא פשיטא ליה! הכן הוא צריכה ליה הואיל ואורן מרבת. מהו שיהא צריך לבדוקו בתחלה ביום לאור הנר?

רבי יוסה בעי: חצרות שבירושלים שאוכלין שם חלות תודה ורקיקי נזיר, מהו שיהו צריכין בדיקה? בלא קד אינן בדיקות מן הנותר. ייבא בהדא תנא, רבי זכריה תנייה דרבי לוי: גדה חופפת וסורקת, בהנת אינה חופפת וסורקת, גדה

### [דף ב' ע"א]

כהנת – חופפת וסורקת, שלא תחלק בין גדה לגדה. אוף חכא שלא לחלק בין בעור לבעור.

תני רבן גמליאל ברבי אינינא קומי רבי מנא: גדה שהיא מפסקת כל שבועה – חופפת וסורקת. בהנת שהיא מוכלת בכל יום – אינה חופפת ואינה סורקת. אמר ליה: לשומרת יום כנגד יום נצרכה.



חזרי הבית העליונים והתחתונים, והיציע, והחדות, והעליה, ונג הדד, ונג המגדל, בית התבן, ובית הבקר, ובית העצים, ובית האצרות, ואצרות המין, ואצרות השמן, ואצרות הפרות – אינן צריכין בדיקה.

ניחא העליונים והתחתונים. הדיא אמרה לא חשו לנפילה.

אמר רבי יוסה: תפתר שהיו שניהן סמוכין לפתל, אחד למעלה מעשרה ואחד למטה מעשרה. והא תנינן חדות! הדיא אמרה שלא חשו לנפילה. מתירא הוא התינוק לילך לשם. וחש לומר שמא נתגלגל המין שם? תפתר בחדות שיש לה לזביו. ונג הדד ונג המגדל – הדיא דתימר בנבוחין שלשה טפחים, אכל אם אינן גבוהין שלשה טפחים כארין הם. ובאותו שלא נשתמש בו המין. אכל באותו שנשתמש בו המין, אפילו גבוה כמה צריך בדיקה. אמר רבי מנא: ויאות נה, אגן אמרין, הדיא פיפייארות, אפלו גבוה כמה לא תהא צריכה בדיקה.

תני רבי שמעון בן גמליאל אומר: מטה שהיא חוצצת בתוך הבית, ועצים ואבנים מנחין תחתיה – בודק צד החיצון ואינו בודק צד הפנימי, מפני שעצים ואבנים מנחין תחתיה, הא אם אין עצים ואבנים מנחין תחתיה – צריך לבדוק צד הפנימי. הדיא אמרה חשו לנפילה. אני אומר, תינוק נגע והבנים שם המין.

### [דף ב' ע"ב]

מרתף של וין צריכה בדיקה. מרתף של שמן אינו צריך בדיקה. מה בין וין ומה בין שמן? וין אין לו קבע שמן יש לו קבע.

ואוצר, בין של וין בין של שמן אינו צריך בדיקה. אי זהו מרתף? כל שנתנו עם הלחם בהצר. יש מרתף שהוא פאוצר ואוצר שהוא כמרתף. מרתף שהוא בוש לוכל בתוכו הרי הוא פאוצר. ואוצר שאינו בוש לוכל בתוכו הרי הוא כמרתף.

יש חצר שהוא כמבוי ומבוי שהוא כחצר. חצר שהרבים בוקעין בתוכה הרי הוא כמבוי. ומבוי שאין הרבים בוקעין בתוכו הרי הוא כחצר. וחש לומר שמא בהקמים מכניסין לתוכו המין. אין דרך בהקמים להיות מכניסין לשם המין אלא מיני מתיקה. שהן בודקין המין היפה.

היציא לפרש, קדם שלשים יום אינו צריך לבדוק. בתוך שלשים צריך לבדוק. תדא דתימור בשיש  
 בדעתו לחזר, אבל אין בדעתו לחזר אפלו קדם לשלשים יום – צריך לבדק, ובספק, אבל כודאי אפלו  
 מראש השנה. אמר רבי בא: ואפלו יש בדעתו לחזר צריך לבדק, שמוא ומלך ולא יחזר.

הכל נאמנין על בעור המין אפלו נשים אפלו עבדים. רבי ירמיה בשם רבי זעירה: לית פאן אפלו  
 נשים. נשים עצמן הן נאמנות, מפני שהן עצלות והן בודקות כל שהוא כל שהוא.

בותים, כל זמן שעושין מצתן עם ישראל – נאמנין הן על בעור המין. אם אינן עושין מצתן עם  
 ישראל – אינן נאמנין על בעור המין. אמר רבי יוסה: תדא דתימור בבתים, אבל בהצרות חשידין הן.  
 דאינון דרשין: "לא ימצא בבתיכם" – לא בהצרותיכם.

תני, רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל מצוה שהבותים נוהגין בה הם מדקדקין בה יתיר מישראל.  
 אמר רבי שמעון: תדא דתימור, בראשונה, שהיו מושקעין בכופרניהן, אבל עכשו שאין להן לא מצוה  
 ולא שגרי מצוה – חשידין הן ומקלקלין הן.

שואלין בהלכות פסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג בַּחג. בבית ועד שואלין קדם לשלשים יום.  
 רבי שמעון בן גמליאל אומר: שתי שבתות. אתיא דרבי יוחנן ברבנן ודחבריא ברבי שמעון בן  
 גמליאל. אמר רבי יוחנן: טעמון דרבנן, שבן משה עומד בפסח ראשון ואומר להן הלכות הפסח השני.  
 ודחבריא ברבי שמעון בן גמליאל, שבן משה עומד בראש חדש ואומר להם הלכות הפסח:

במה אמרו שתי שורות בפורתן וכו'. רב הונה בשם רב:

[דף ג' ע"א]

קולפו כמין גם. תני בר קפרא: קולפו כמין שני גמין.

היה נתון באמצע הבית, על דעתיה דרב הונא – מפשימו חלוק אהד. על דעתיה דבר קפרא –  
 מפשימו שני חלקות.

היה עשוי מדרגות – קולפו גמין גמין.

רבי יעקב בר אהא בשם חזקיה, שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: שורה החיצונה היא העליונה, הרואה  
 את הפתח, ואת הקורה שלפנים ממנה, תני שלמטה ממנה. הוון בעי מימר, מאן דאמר שלפנים  
 הימנה – כל שבן שלמטה הימנה, מאן דמר שלמטה הימנה, הא לפנים הימנה – לא.

נשתמש בחצי שורה, פשיטא אותה שנשתמש – יש לה שלפנים ממנה ושלמטה ממנה. אותה שלא נשתמש בה – יש לה שלפנים ממנה.

הדא דתימור במחוללות. אכל באפוצות – מעביר עליהן את הנר ודיו. הדא אמרה שחשו לנפילה. אמר רבי פנהם דפיו: אני אומר בשעה שפדרן – הכנים שם חמין.

**הלכה ב' מתני'** – אין הושישין שפא גררה חלדה מבית לבית וממקום למקום אם בן מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף:

**גמרא** – אמר רבי יונה: הכין צורכה מתניתין – מעיר לעיר, ומחצר לחצר, ממקום למקום, ומבית לבית. אם הושיש את מעיר לעיר – את הושיש מחצר לחצר. אם הושיש את מחצר לחצר – הושיש את ממקום למקום. אם הושיש את ממקום למקום – את הושיש מבית לבית. אמר רבי יוסה: אפלו כמתניתין אתיא היא – אין הושישין שפא גררה חלדה מבית לבית וממקום למקום, אם בן מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף. שאם מבית לבית אי אתה הושיש, לא כל שבין ממקום למקום. אם ממקום למקום אי את הושיש – לא כל שבין מחצר לחצר. אם מחצר לחצר אי את הושיש – לא כל שבין מעיר לעיר.

[דף ג' ע"ב]

יכולין הן כל ישראל לבדוק חמין באחת.

**הלכה ג' מתני'** – רבי יהודה אומר: בודקין אור ארבעה עשר וארבעה עשר בשחרית, ובשעת הבעור. וחכמים אומרים: אם לא בדק אור ארבעה עשר – יבדק בארבעה עשר. אם לא בדק בארבעה עשר – יבדק בתוף המועד. לא בדק בתוף המועד – יבדק לאהר המועד, ומה שהוא משיר – יניחנו בצנעה, כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו.

**גמרא** – אמר רבי יוחנן: מעמא דרבי יודה, כנגד שלש פעמים שכתוב בתורה "לא יראה לך שאור".

והכתיב "תשביתו שאור מבתיכם"? בעשה הוא! והא פתיב "שבעת ימים שאור לא ימצא בבתים"? אמר רבי יוסה: מפיון שזח צריך לזה וזח צריך לזה, כמי שבלן אהד. "לא יראה לך", הייתי אומר הפקיד אצלו יהא מתר, תלמוד לומר "לא ימצא בבתים". אי "לא ימצא בבתים" הייתי אומר יחד לו בית יהא אסור, תלמוד לומר "לא יראה לך". הא פיצד? הפקיד אצלו אסור. יחד לו בית מתר.

מחלפה שיטתיה דרבי יודה, דתני, רבי יודה אומר: בודקין אור לארבעה עשר ובארבעה עשר בשחרית ובשעת הבעור. והכמים אומרים: אם לא בדק אור לארבעה עשר – יבדק בארבעה עשר. צריך לבדוק שלש פעמים. מה אם בשעה שלא הגיע זמן בעורו, את אמר צריך לבדוק שלש פעמים, בשעה שהגיע זמן בעורו לא כל שכן? לא צורכה דלא, אם לא בדק בתוך המועד יבדק לאחר המועד. ומה שהוא משיר ויניחו בצנעה כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו. ביצד הוא עושה? כופה עליו כלי כפה עליו כלי ולא מצאו, אני אומר יד נטלתו. לא כפה עליו כלי ולא מצאו אותו, הבית צריך בדיקה, או שאר כל הבתים לא יהו צריכין בדיקה. נישמעניה מן הדא: אבד בית מן המות בבית, בקשו ולא מצאו – הבית טהור. לכשימצא – הבית טמא למפרע.

הדא ילפה מן ההיא וההיא ילפה מן הדא. הדא ילפא מן ההיא: אבד היא היגיה. וההיא ילפא מן הדא, אין לה צריך בדיקה אלא אותו הבית בלבד.

וכרבי יודה, אפלו אותו הבית לא יהא צריך בדיקה נישמעניה מן הדא, אמר רבי יודה: מעשה בשפתתו של מוסק אחד ברימון שהשליכה נפל אחד לבור, ובא כהן אחד והציין לידע מה שהשליכה, ובא מעשה לפני חכמים וטהרו.

### [דף ד' ע"א]

שדרף חלדה וברדלים להיות גוררין אותו. רצה היא אחר הכשר. ואינה רצה אחר הפת. ואפלו תימר רצה היא אחר הכשר ואחר הפת. כשר גוררת ואוכלת, פת גוררת ומנחת. רבני דקיסרין בשם רבי אבהו: אין חוששין שמוא גררה חלדה. וכרבי יודה חוששין.

**הלכה ד' מתני'** – רבי מאיר אומר: אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש. רבי יהודה אומר: אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש:

**גמרא** – רבי מאיר אומר: משש שעות ולמעלן מדבריהן. רבי יודה אומר: משש שעות ולמעלן מדברי תורה. מה טעמא דרבי מאיר? "אד ביום הראשון" – זה חמשה עשר. יכול משתהשד? תלמוד לומר "אד". הא ביצד? מן לו לפני שקיעת החמה שעה אחת. מה טעמא דרבי יודה? "אד ביום הראשון" זה ארבעה עשר. יכול כל היום בלא? תלמוד לומר "אד". הא ביצד? חלק את היום, חציו לחמין וחציו למצה.

מחלפה שיטתיה דרבי מאיר. תמן הוא אומר: "אד" לרבנות, והכא הוא אומר "אד" למעט! אומר רבי שמואל בר אבדומא: מעטו שאינו בהמין.

רבי מאיר אומר: "לא תאכל עליו המין" על אכילתו. ורבי יודה אומר: "לא תאכל עליו המין" על עשייתו.

רבי יודה אית ליה עשה ולא תעשה על אכילתו, עשה ולא תעשה על בעורו. עשה על אכילתו – "שבעת ימים תאכל עליו מצות" ולא המין. כל לא תעשה שהוא בא מבח עשה – עשה. לא תעשה על אכילתו – "לא תאכל עליו המין". עשה על בעורו – "תשביתו שאור". לא תעשה על בעורו – "שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם".

### [דף ד' ע"ב]

הא רבי מאיר אומר: משיש שעות ולמעלה מדבריהן, שביעית אסור משום גדר. ששית, למה משום גדר? ויש גדר לגדר? אלא שעה ששית מתחלפת בשביעית.

הא רבי יהודה אומר: מחמש ולמעלה מדבריהן, ששית אסורה משום גדר, חמישית למה משום גדר? ויש גדר לגדר? אלא שחמישית מתחלפת בשביעית.

מחלפא שיטתיה דרבי יהודה: תמן הוא אומר אין חמישית מתחלפת בשביעית. אומר רבי יוסי: תמן הדבר מסור לבית דין ובית דין זריזין הן. ברם הכא, הדבר מסור לנשים, והנשים עצלות הן. אומר רבי יוסי בר בון: תמן תחלת חמישית סוף שביעית, ברם הכא סוף חמישית תחלת שביעית. ותני בן, שבתחלת חמש חמה במוזרח וסוף שעה חמה במערב. לעולם אין החמה נוטה למערב אלא בסוף שבע.

רב אומר: דברי רבי מאיר: המקדש בהמין משיש שעות ולמעלן – לא עשה בלום. אומר רבי הונא: ויאות, אלו חמים קורטבניות, דלמא טבן אנין במוזעדא בלום?

חד בר נש אפקיד דיסיקא דפיסתא גבי רבי היה רובה, אומר רבי יוסי בי רבי בון: יוחנן היקקיא הנה. אתא שאל לרבי, אומר ליה: תמכר על פי בית דין בשעת הבעור.

חד בר נש אפקיד גרבא דבוותהה גבי רב היה בר אשי, אתא שאל לרב, אומר ליה: ימכר על פי בית דין בשעת הבעור.



היידנו שעת הפעור? רבי ירמיה אמר: בשחרית. רבי בא אמר: המישית, כרבי יודה. אמר רבי יוסה: יאות אמר רבי ירמיה, כלום אמרו: לנע בהן למוכרן לא מפני השב אבדה לבגלים.

## [דף ה' ע"א]

המישית כרבי יודה, לא טובה כלום.

חבריא אמרין: המישית כרבי יודה – הקדישו מקדש. עשאו תרומה – אינה תרומה. הקדישו מקדש הקדש דמים. עשאו תרומה – אינה תרומה, שלא נתנה תרומה אלא לאכילה בלבד. אמר לון רבי יוסי: לא מסתברא דלא חלופין, הקדישו – אינו מקדש, עשאו תרומה – הרי זו תרומה. הקדישו אינו מקדש, שאין הודין את הקדשים להאכילן לכלבים. עשאו תרומה הרי זו תרומה – מהורה היא דבר תורה, אתה הוא שגזרת עליה שרפה.

**הלכה ה' מתני'** – ועוד אמר רבי יהודה: שתי חלות של תודה פסולות ומנחות על גג האצטבע, כל זמן שהן מנחות – כל העם אוכלין. נמלה אחת מהן – תולין, לא אוכלין ולא שורפין. נמלו שתיהן – התחילו כל העם שורפין. רבן גמליאל אמר: חלון נאכלין כל ארבע, ותרומה כל חמש ושורפין בתחלת שש:

**גמרא** – רבי שמעון בן לקיש אמר בשם רבי ינאי: פשרות היו, משם מאי הוא פוסקן? שלא נשחט עליהן הנזב.

## [דף ה' ע"ב]

ולא בשחיטה הן קדושות? ויפדה ויאכל?

אמר רבי חנניה: הוליא קומי לא אכל, ואת אמרת יפדה ויאכל?

רבי אמר: פסולות היו, מפני שהן ממהרין להביא תודותיהן מפני חמין שבתודה, ואי אפשר שלא ישפך דמה של אחת מהן והיא נפסלת.

תני, שתי פרות חורשות בירושלם. וירושלם לא במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה בארבעה עשר היא? נראות כחורשות.

אית תניי תני: שתי גרות דולקין. אית תני תני: שני סדינין. אמר רבי פינחס: ולא פליגון, מאן דאמר: 'שתי פרות', 'שתי גרות' – בחול. מאן דמר: 'שני סדינין' – בשבת. רבי חנניה בעא קומי רבי מנא:

וְיִקְבְּעוּ לָהּ תְּקִיעָהּ? אָמַר לִיה: אִם אֹמַר אֶת בּוֹ, נִמְצְאָתָהּ אֹמַר שְׂמָא לְתַמִּיד הֵן תּוֹקְעִין, וְהֵן מִתְקַלְלִין.

אָמַר לִיה: וְהָא תְּנִינָן, שְׁלֹשׁ לְהַבְטִיל אֶת הָעַם מִן הַמְּלֵאכָה, וְשְׁלֹשׁ לְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל?!

אָמַר לִיה: תַּפּוּן, כֹּל עָרַב שֶׁבֶת וְשֶׁבֶת הֵן תּוֹקְעִין וְאִינָן מוֹעִין. בְּרַם הֲכָא, אַחַת לְקִיצִין הֵן. אִם אֹמַר אֶת בּוֹ, אַף הֵן סְבִירִין שְׂמָא לְתַמִּיד הֵן תּוֹקְעִין וְהֵן מִתְקַלְלִין.

לְמַדָּה? מַפְנֵי קְדֻשָּׁתָהּ אוֹ מִשּׁוֹם שְׂאִין אוֹכְלֶיהָ מְצוּיִין? מַדָּה נִפְיָק מִבְּיַנְיָהוּן, חִלּוֹת תּוֹדָה. אִין תִּימַר שְׂאִין אוֹכְלֶיהָ מְצוּיִין – אֵלּוּ אוֹכְלִין מְצוּיִין. אִין תִּימַר מַפְנֵי קְדֻשָּׁתָהּ – אֵלּוּ יֵשׁ לְהֵן קְדֻשָּׁה.

### [דף ו' ע"א]

רַבִּי נֶתַן אֹמַר: בְּשֵׁרוֹת, נִפְלוּ, שׁוֹחֲזִין לְהֵן שְׁעָה אַחַת לְאֹכְלֵיהֶן. וְתוֹלִין אֲכָל לֹא שׁוֹרְפִין. אֵית לָךְ מִימַר מִשּׁוֹם שְׂאִין אוֹכְלֶיהָ מְצוּיִין! לֹא מַפְנֵי קְדֻשָּׁתָהּ? אוּף הֲכָא מַפְנֵי קְדֻשָּׁתָהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹדָה בֶּן פְּזִי: נִרְאִין דְּבָרִים שְׁתַּהֲא הִלְכָה בְּרַבֵּן גְּמִלְיָאֵל, שְׁהוּא אֹמַר מַעֲיִן שְׁנִיָּהּ. אֶתָּא רַבִּי אַבּוּ, רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹצְדָק: הִלְכָה בְּרַבֵּן גְּמִלְיָאֵל שְׁהוּא אֹמַר מַעֲיִן שְׁנִיָּהּ.

הִלְכָה ו' מִתְנִי' – רַבִּי הַנְּנִיָּה סָגַן הַכֹּהֲנִים אֹמַר: מִימֵיהֶן שֶׁל כֹּהֲנִים לֹא נִמְנְעוּ מִלְּשַׂרְף אֶת הַבֶּשֶׂר שֶׁנִּמְטָא בְּוֶלֶד הַטְּמֵאָה עִם בֶּשֶׂר שֶׁנִּמְטָא בְּאָב הַטְּמֵאָה, אַף עַל פִּי שְׁמוֹסִיפִין לוֹ טְמֵאָה עַל טְמֵאָתוֹ:

גְּמָרָא – בַּר קַפְרָא אָמַר: אַב הַטְּמֵאָה דְּבַר תּוֹרָה, וְלֵד טְמֵאָה מִדְּבָרֵיהֶן. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בֵּין זֶה בֵּין זֶה דְּבַר תּוֹרָה. עַל דְּעֵתִיָּה דְּבַר קַפְרָא נִיחָא. עַל דְּעֵתִיָּה דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אַב הַטְּמֵאָה עוֹשֶׂה רֵאשׁוֹן, וְלֵד טְמֵאָה עוֹשֶׂה שְׁנִי, שְׁנִי שֶׁנִּמְנַע בְּרֵאשׁוֹן – הֲרִי הוּא בְּמִקּוּמוֹ שְׁנִי.

### [דף ו' ע"ב]

שְׁחַשְׁלִישִׁי שֶׁנִּמְנַע בְּרֵאשׁוֹן נִעְשֶׂה שְׁנִי.

תְּנִי, בֵּית שְׂמָאֵי אֹמְרִים: אִין שׁוֹרְפִין בֶּשֶׂר טְהוֹר עִם בֶּשֶׂר טְמֵא, וּבֵית הִלֵּל מִתִּירִין. עַל דְּעֵתִיָּה דְּבַר קַפְרָא נִיחָא, שׁוֹרְפִין פְּסוּל תּוֹרָה עִם פְּסוּל טְמֵאָת תּוֹרָה. וְצָרִיכִין מִשְׁמַע טְמֵאָת דְּבָרֵיהֶן עִם טְמֵאָת תּוֹרָה. עַל דְּעֵתִיָּה דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אִם פְּסוּל תּוֹרָה עִם טְמֵאָת תּוֹרָה שׁוֹרְפִין, כֹּל שֶׁבֶן טְמֵאָת תּוֹרָה עִם טְמֵאָת תּוֹרָה? רַבִּי הַנְּנִיָּה סָגַן הַכֹּהֲנִים שְׁנִיָּהּ מִשֵּׁם בֵּית שְׂמָאֵי וּבֵית הִלֵּל.

אמר רבי מנא קומי רבי יוסה: על דעתיה דרבי יוחנן ניהא, דמר רבי יוחנן: ששה ספקות היו תולין עליהן ובאין, ובאישא גזרו עליהן שרפה. רבי הנניה סגן הכהנים לא לקדם לאישא היה? וקדם לאישא לא היתה שרפה לדבריהן! אמר ליה: תפתר שנמא בכלי זכוכית. אמר ליה: אפלו תימר נמא בכלי זכוכית. לא בן אמר רבי זעירא רבי אבונה בשם רבי ירמיה: יוסי בן יעזר איש צרדה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים גזרו טמאה על ארץ העמים ועל פלי זכוכית. רבי יודא אמר: יהודא בן טבאי ושמעון בן שטח גזרו על פלי מתכות, הלל ושפאי גזרו על טהרת ידים. רבי ירמיה סבר מימר: ארץ העמים וכלי זכוכית תלויה. רבי יוסי סבר מימר: ארץ העמים תלויה וכלי זכוכית שרפה.

אלו הן ששה ספקות: על ספק בית הפרם, על ספק ארץ העמים, על ספק בגדי עם הארץ, על ספק רוקק, על ספק מי רגלי אדם שהוא כנגד מי רגלי בהמה, על ודאי כוגען שהוא ספק טמאתו, על אלו שורפין תרומה.

**הלכה ז' מתני' –** הוסיף רבי עקיבה, מימיהן של כהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום בנר שנמא במטא מת אף על פי שמוסיפין לו טמאה על טמאתו:

[דף ז' ע"א]

**גמרא –** על דעתיה דרבי יוחנן, תמן שורפין טמאת תורה עם טמאת תורה, ובא להוסיף פסול תורה עם טמאת תורה. על דעתיה דבר קפרא, תמן שורפין טמאת דבריהן עם טמאת תורה, והכא פסול תורה עם טמאת תורה, לא בא אלא לפחות!?

תפתר בטבול יום מבית פרס שהוא מדבריהן. רבי הנניה סגן הכהנים שנייה משם בית שפאי ובית הלל.

אמר רבי מנא קומי רבי יוסי: רבי עקיבה דעתיה, דרבי עקיבה אמר: יטמא דבר תורה.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: אף על גב דלית ליה לרבי ישמעאל "יטמא" – "יטמא" באזכלין, אית ליה "יטמא" – "יטמא" כבליים.

אית תניי תני: טמא-מת, אית תניי תני: בטמא מת. מאן דאמר טמא מת – בכלי שטף. מאן דאמר בטמא מת – בכלי מתכות, מה טעמא? "וכל פלי פתוח... (במדבר יט, טו) וגומר – "טמא הוא" – הוא טמא ואינו נעשה אב הטמאה לטמא.

הלכה ח' מתני' – אומר רבי מאיר: מדבריהן למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח. אומר לו רבי יודה: אינה היא המדה. מודין רבי אליעזר ורבי יהושע, ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה, ועל מה נחלקו? על התלויה ועל הטמאה, שרבי אליעזר אומר: תשרף זו לעצמה וזו לעצמה. ורבי יהושע אומר: שתיהן כאחת:

[דף ז' ע"ב]

גמרא – מהו בפסח? בארבעה עשר?

אמר רבי יוחנן: מדברי רבי עקיבה, מדברי רבי חנינה סגן הכהנים. רבי שמעון בן לקיש אומר: מדברי רבי אליעזר ומדברי רבי יהושע. אומר רבי זעירא קומי רבי יסי: על דעתיה דרבי יוחנן ניהא. על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש, מה בא רבי יעזר ורבי יושע לכאן? אומר ליה: תניין אינון.

רבי יסי בשם רבי יוחנן: הכל מודין בששה עשר ששורפין תרומה טהורה וטמאה. רבי יסי מקשי: למה רבי יסי אומר אינה המדה? רבי יסי דו שמע דאמר רבי יוחנן: 'מדברי רבי עקיבה ומדברי רבי חנינא סגן הכהנים'. והוא שמע דבר קפרא אומר אב הטמאה דבר תורה וְלד הטמאה מדבריהן, ולא שמע דמר רבי יוחנן: בין זה ובין זה דבר תורה. והוא מקשי: בשם שמתר לשרף אפור תורה עם טמאת תורה, שבין שורפין טמאת תורה עם טמאת תורה, כד יהא מתר לשרף אפור דבריהן עם טמאת תורה, שבין שורפין טמאת דבריהן עם טמאת תורה?

אלא שניא היא, אפור שניא היא טמאה. ואמר רבי יסי בשם רבי יוחנן: הכל מודין בששה עשר ששורפין תרומה טהורה וטמאה, בשם שלא חלקת לנו בין אפור תורה לטמאת תורה, שבין שורפין טמאת תורה עם טמאת תורה, כד לא תחלק לנו בין אפור דבריהן לטמאת תורה, שבין שורפין טמאת דבריהן עם טמאת תורה. אלא בין זה ובין זה – דבר תורה.

אתא רבי חייה בר בא מן צור, ואמר מן שמייה דרבי יהודה: בין זה ובין זה דבר תורה, ואמרי: יאות, תמן טמאת תורה עם טמאת תורה. ברם הקא פסול תורה עם טמאת תורה. בגין כד רבי יסי אומר: אינה היא המדה.

וקשיא דרבי יוחנן על דרבי מאיר, והדא דרבי יסי אומר:

## מסכת סנהדרין פרק ארבעה עשר

יד, א עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות, ולא נכתבה אלא לומר דרש וטול שָׁכַר. רבי שמעון בר רבי אלעזר אומר: אין עושין שלוש עירות הנדחות בארץ ישראל. אבל עושין אחת או שתיים. רבי שמעון אומר: אף שתיים לא יעשו, אלא אחת ביהודה, ואחת בגליל, ובסמוך לספר אפלו אחת לא יעשו, כדי שלא יפוצו נכרים ויחריבו את ארץ ישראל, כשהוא קול - וביזתן והעיר מתרת. כשהן בסוף - וביזתן והעיר מתרת. אם שהו שלשים יום - הן בסוף וביזתן והעיר אסורה. לא שהו שלשים יום - הן בסוף וביזתן והעיר מתרת. לעולם מדיח בסקילה וביזתן והעיר אסורה. הדיחווה נשים ולא אנשים, קטנים ולא גדולים, יכול תהא עיר הנדחת? תלמוד לומר (דברים יג, יד): "את יושבי עירם" - אחר יושבי עירם מהלך הדבר, ואין הדבר מהלך אחר כל אלו, יכול אפלו נתכנסו לתוכה גרים ועבדים משחחרין תהא נעשית עיר הנדחת? תלמוד לומר (שם): "את יושבי עירם" - אחר יושבי עירם מהלך, ואין הדבר מהלך אחר כל אלו. קטני בני אנשי עיר הנדחת שהדחו עמה - אין נהרגין. רבי אלעזר אומר: אין נהרגין. אמר ליה רבי עקיבה: מה אני מקים (שם יג, יח): "ונתן לה רחמים ורחמך והרפך", אם לרחם על הגדולים, הרי כבר נאמר (שם יג, טז): "הכה תכה", אם לרחם על לפי חרב", מה אני מקים "ונתן לה רחמים"? אלו קטנים שכתובה. רבי אלעזר אומר: אף גדולים אין נהרגין, אלא על פי עדים והתראה, מה אני מקים "ונתן לה רחמים" וגו', שמא יאמרו בית דין, הרי אנו עושין עיר הנדחת, ולמחר יהו אחיהן וקרוביהם קושרים שגאה בלבם עלינו, אלא כך אמר המקום, הרי אני ממלא אותן רחמים ומטיל אני אהבתי בלבם, כלומר, שאין בלבנו עליכם, דין אמת דנתם! ולא

מתאבלין אלא אונינים, שאין אנינות אלא בלב. נכסים של צדיקים - שכתובה אוכדין, ושבתוכה לה פלטים. ושל רשעים - בין מתוכה ובין מחוצה לה אוכדין. רבי אלעזר אומר: מוכיח בדבר, לוט שלא היה בסדום אלא מפני נכסיו, אף הוא יצא וידיו על ראשו, שנאמר (בראשית יט, כב): "מהר המלט שמה" - דיך שתמלט את נפשך. אמר רבי שמעון: מפני מה אמרו נכסי צדיקים שבתוכה אוכדין? מפני שגורמו לצדיקים לדור בין הרשעים. והרי דברים קל וחמר! ומה אם נכסים שאינם, לא רואין, ולא שומעין, ולא מדברים, על שגורמו לצדיקים לדור בין הרשעים - אמר הכתוב: ישרפו! המטה את חברו מדרך חיים לדרך מות, על אחת כמה וכמה שיהא בשרפה.

יד, ב קדשי מזבח ימותו וקדשי בדיק הבית יפדו. רבי שמעון אומר: "בהמתה" - פרט לבכורות ולמצעור. "שללה" - פרט לכסף הקדשות ולכסף מצעור שני, מחבר לקרקע - בין כך ובין כך מותר, שנאמר "תקבין" - פרט למחברים. בעיר אחרת בין כך ובין כך - אסור. ההורג את האדם, והשורף את הכסות, והמעקר את הבהמה. רבי מאיר אומר: את שדרכו לשפוף - ישפף. את שדרכו לשרף - ישרף. לעקר - יעקר. אין ממתין אותן, ולא דוקרין, לא בחצים ולא ברמחים, ולא בראשו של חרב אלא בפייה, שנאמר (דברים יג, טז): "לפי חרב". והיתה תל עולם לא תבנה עוד" - לא תעשה אפלו גנות ופרדסים. "והיתה" - תלמוד לומר "עולם", שכבר היתה בימי יהושע. רבי יוסי ורבי יהושע בן קרחה אומרים: הרי הוא אומר (יהושע ו, כו): "ארור האיש [לפני ה'] אשר יקום ויבנה את העיר הזאת את ריחו, וכי אין אנו יודעין שיריחו שמה? אלא שלא בנה אותה ויקרא את שמה פעיר אחרת, שלא יבנה עיר אחרת ויקרא את שמה יריחו. "בבכורו ייסדנה", וכן הוא אומר (מלכים א טז, לד): "בימיו בנה חיאל בית



דְּבָרֵי עֲצֻמוֹ - כְּעֵדוֹ. וְהַמְשִׁנָּה אֶת נְבוֹאָתוֹ, זָר וְטָבוֹל יוֹם, וּמְחַסֵּר בְּגִדִים וּמְחַסֵּר כַּפּוּרִים, וְשֵׁלָא רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם, וּפְרוּעֵי רֹאשׁ וּשְׂתוּנֵי יַיִן שְׁשֻׁמְשׁוּ - כֻּלָּן בְּמִיתָה. וּבִמָּה הִיא מִיתַתָּן? בְּיַדֵי שְׁמַיִם! וְכֵל הַזּוּמְמִין וְהַבּוֹעֲלִים - מְקַדְּמִין לְאוֹתָהּ הַמִּיתָה, אִם לְסִקִּילָה - סִקִּילָה, אִם לְשַׂרְפָּה - שַׂרְפָּה. בְּמָה דְבָרִים אָמּוּרִים? שֶׁהוּא כְּיוֹצֵא בְהֵן בְּאוֹתָהּ מִיתָה, כְּיוֹצֵא בְהֵן בְּסִקִּילָה הוּא וְהֵן בְּסִקִּילָה, כְּיוֹצֵא בְהֵן בְּשַׂרְפָּה הוּא וְהֵן בְּשַׂרְפָּה, כְּיוֹצֵא בְהֵן בְּחֻנֵּק הוּא בְּשַׂרְפָּה וְהֵן בְּחֻנֵּק.

## מִסְכַּת מִכּוֹת פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

**א, א** עַד זּוּמַם - אֵין נִמְכָּר בְּזַמְמוֹ. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: אִף אֵין מְשַׁלֵּם עַל פִּי עֲצֻמוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָנַס, וְכֵל דְּבָר שֶׁהוּא קָנַס - אֵין מְשַׁלֵּם עַל פִּי עֲצֻמוֹ. הָעֵדִים שְׁאָמְרוּ: "מְעִידִים אָנוּ בְּאִישׁ פְּלוּנִי שֶׁלֹּה מִפְּלוּנִי אֶלְף זָזוּ, בְּיוֹם פְּלוּנִי, בְּמִקּוֹם פְּלוּנִי". וּבָאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶן: הֵיאָךְ אַתֶּם מְעִידִים שְׁהֵרִי הַמְּלוּה אוֹ הַלֵּוֹה הִיָּה עֲמַנּוּ אוֹתוֹ הַיּוֹם בְּמִקּוֹם פְּלוּנִי - אֵין אֵלוֹ זּוּמְמִין, אָבֵל עֲדוּתָן כְּטֵלָה. אָבֵל אָמְרוּ לָהֶם: "הֵיאָךְ אַתֶּם מְעִידִין שְׁהֵרִי אַתֶּם הֵייתֶם עֲמַנּוּ הַיּוֹם בְּמִקּוֹם פְּלוּנִי" - הֵרִי אֵלוֹ זּוּמְמִין וּמְשַׁלְּמִין עַל פִּיהֶם:

**א, ב** הֵיו חוֹתְמִים עַל הַשְּׁטֵר בְּאֶחָד בְּנִיסָן בְּשַׁמְיטָה, וּבָאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם: "הֵיאָךְ אַתֶּם חֲתוּמִין עַל הַשְּׁטֵר זֶה"? שְׁהֵרִי אַתֶּם הֵייתֶם עֲמַנּוּ הַיּוֹם בְּמִקּוֹם פְּלוּנִי - עֲדוּתָן כְּשֵׁרָה, וְהַשְּׁטֵר כְּשֵׁר. שְׁאֲנִי אוֹמֵר, שְׁמָא אֵיחָר זְמַנּוֹ שֶׁל שְׁטֵר וּכְתָבוֹ. שְׁטֵר שְׁזַמְנּוּ בְּשִׁבְתָּ אוֹ בְּעֵשְׂרָה בְּתַשְׁרִי, רַבִּי יְהוּדָה מְכַשֵּׁיר וְרַבִּי יוֹסִי פּוֹסֵל. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֵׂה שְׂבָא לְפָנֶיךָ וְהַכְּשֵׁרְתָּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי: אָנִי לֹא הַכְּשֵׁרְתִי, וְאִם הַכְּשֵׁרְתִי - הַכְּשֵׁרְתִי:

**א, ג** הָעֵדִים שְׁאָמְרוּ: "מְעִידִין אָנוּ בְּאִישׁ פְּלוּנִי שְׁסַמָּא אֶת עֵין עַבְדּוֹ וְאַחַר כֵּךְ הִפִּיל

הָאֵלִי אֶת יְרִיחוֹ". וְהֵלֵא חֵיָאֵל מְשַׁל יְהוֹשֻׁפֵט וְיְרִיחוֹ מְשַׁל בְּנִימִין! וְלָמָּה נִתְּלָה בְּאַחְזָב? מְלַמֵּד שְׁתּוּלִין חוֹבָה בְּחֵיב. כְּיוֹצֵא בּוֹ (שׁוֹפְטִים יח, ל): "וְיִהְיֶהנָתָן בֶּן גֵּרְשׁוּם בֶּן מְנַשֶּׁה". וְכִי בֶן מְנַשֶּׁה הִיָּה? וְהֵלֵא בֶן מְשֵׁה הִיָּה! וְלָמָּה נִתְּלָה דְבָר בְּמִנְשֵׁה? מְלַמֵּד שְׁתּוּלִין חוֹבָה בְּחֵיב. (מְלָכִים א טו, לד): "בְּאַבְיָרִם כְּכוּרוֹ יִסְדָּה וּבְשִׁגּוּב צַעֲרוֹ הִצִּיב דְּלִתְיָה"; בְּאַבְיָרִם כְּכוּרוֹ לֹא הִיָּה לוֹ מִמָּה שְׁיִלְמַד, שִׁגּוּב - רָשַׁע! הִיָּה לוֹ מִמָּה שְׁיִלְמַד, הֵן בְּקִשׁוֹ לְרִבּוֹת אֶת מְמוֹנָם, מִנִּין שְׁנִשְׁתַּלַּחַה בְהֵן מְאָרָה וְהֵיוּ מִתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין? תְּלַמּוּד לּוֹמֵר (שם): "כְּדָבַר ה' אֲשֶׁר דָּבַר בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נּוּן". רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: לֹא אוֹתָהּ בְּנָה אֶלָּא אַחֲרֵת בְּנָה. וּמִשְׁנַבְנְתָה - הִתְרָה לִישָׁב בָּהּ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים ב ב, ה): "וַיִּגְשׁוּ בְנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בִּירִחוֹ אֶל אֱלִישָׁע", שְׁמָא יֵאמְרוּ בֵית דִּין, הֵרִי אָנוּ עוֹשִׂין עֵיר הַנְּדַחַת, וּמְחַרְבִּין אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא כְּשֵׁם שְׁשִׁמְחָה לְפָנֵי הַמְּקוֹם בְּקִיּוּמָן שֶׁל צַדִּיקִים, כֵּךְ שְׁמַחָה לְפָנֵי הַמְּקוֹם בְּאַבוּדָם שֶׁל רָשָׁעִים, שְׁנֵאמַר (מְשִׁלֵי יא, י): "בְּאַבְדֵי רָשָׁעִים רְנָה!" עֵיר הַנְּדַחַת וְיִושְׁבֵיהָ, שְׁיִרְיָהּ וּפְרוֹתֶיהָ, בִּימוֹס וּמָה שְׁעֵלָה, מְרַקּוּלִיס וּמָה שְׁעָלִיו, וְכֵל דְּבָר שְׁחָל עָלָיו אֶסּוּר עֲבוּדָה זָרָה - כֻּלָּן אֶסּוּרִין בְּהִנְאָה.

**יד, ג** זָקֵן מְמָרָא שְׁהוֹרָה וְעֵשָׂה, הוֹרָה וְלֹא עֵשָׂה - פְּטוּר. הוֹרָה עַל מְנַת לְעֵשׂוֹת, אִף עַל פִּי שֵׁלָא עֵשָׂה - חֵיב.

**יד, ד** הַמִּנְבָּא לְעָקוֹר דְּבָר מְדַבְּרֵי תוֹרָה - חֵיב. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִם נִתְנַבָּא לְקִיָּם מְקַצָּת וּלְכַטֵּל מְקַצָּת - פְּטוּר. וּבְעֵבוּדָה זָרָה, קִיָּמָה הַיּוֹם וּבִטְלָה לְמַחַר - חֵיב. הַמִּתְנַבָּא מָה שֵׁלָא שְׁמַע, כְּצַדִּיקָה בֶּן כְּנַעֲנָה, וְשֵׁלָא נֶאמַר לוֹ - כְּחַנְנִיָּה בֶּן עֲזוּרָה, שְׁהִיָּה שׁוֹמַע דְּבָרִים מִפִּי יְרַמְיָהוּ הַנְּבִיא, שְׁהִיָּה מִתְנַבָּא בְּשׁוֹק הָעֵלְיוֹן, וְחוֹזֵר וּמִתְנַבָּא בְּשׁוֹק הַתַּחְתּוֹן. הַכּוֹבֵשׁ אֶת נְבוּאָתוֹ - כְּיוֹנָה בֶּן אַמְתִּי, וְהַמּוֹתֵר עַל דְּבָרֵי נְבִיא - כְּחִבְרוֹ שֶׁל מִיָּכָה. וְנְבִיא שְׁעוֹבֵר עַל

משלם. לוקה - אינו משלם. מודים חכמים לרבי מאיר שאם העידוהו שהוא בן גרושה או בן חלוצה נתין וממזר - שהם לוקין את הארבעים:

**א**, מאימתי זוממין חיבין לשלם? משתתפרש עדותן בבית דין. נמצא חיב לו מן הדין - לפיכך הוא משלם שנים. נמצא אחד מהם קרוב או פסול - עדותן בטלה. ומנין אפלו מאה? תלמוד לומר עדים: מעידים [אנו] באיש פלוני שהרג את הנפש, ובאו אחרים והזימום - הנדון פטור. כת הראשונה חיבת ובאו אחרים והזימום - הנדון חיב. כת הראשונה פטורה וכת השנייה חיבת, כת אחת נכנסת וכת אחת יוצאה, אפלו הם מאה - בלן פטורין. רבי יהודה אומר: אסטיסית היא זו, ואין נהרגת אלא כת הראשונה בלבד. אמר רבי יוסי במה דברים אמורים? בדיני נפשות, אבל בדיני ממונות - התקים עדות בשאָר. ורבי אומר: אף בדיני ממונות כן, והוא לא שיש להן קרוב או פסול - התקים עדות בשאָר עדים. ורבי דוסתאי בן יהודה אומר: עדים זוממין שבאו אחרים והזימום - זוממיהן פטורים. עד זומם פסול מכל עדיות שבתורה; דברי רבי יהודה. אמר רבי יוסי במה דברים אמורים? בזמן שהזים לעדות נפשות, אבל לא הזים אלא לעדות ממון - אין פסול אלא לאותו העדות בלבד:

## מסכת מכות פֶּרֶק שְׁנִי

**ב**,א שלש ערים הפריש משה בעבר הירדן. וכשבאו לארץ - הפרישו עוד שלש. ואף-על-פי-כן, לא היו אלו ואלו קולטות, עד שפכשו וחלקו. משפכשו וחלקו - נתחייבה הארץ במעשר ובשביעית, והיו אלו ואלו קולטות:

**ב**,ב שלש ערים הפריש יהושע בארץ כנען. והיו מכונות כנגד שלש שבועבר הירדן כשתי שורות שבפּרָם. חכרון ביהודה - כנגד בצר במדבר. שכם בהר

את שינו, שפן הרב אומר" ואחר כך נמצאו זוממין - משלמין לעבד. "הפיל את שינו ואחר כך סמא את עינו, שפן העבדים אומרים" ונמצאו זוממין - משלמין לרב. סמא שתייהן כאחת והפיל שינו כאחת, ובאו אחרים ואמרו: לא כי אלא שתייהן זו אחר זו, ונמצאו זוממין - משלמין לעבד. סמא שתייהן זו אחר זו, והפיל שתייהן זו אחר זו, ובאו אחרים ואמרו: "לא כי, אלא שתייהן כאחת" ונמצאו זוממין - משלמין דמי עבד הסומא לרב. סמא את עין עבדו והרי הוא תחתיו ומשמשו ונמצאו זוממין - משלמין דמי עבד הסומא לרב:

**א**,ד העדים שאמרו: "מעידין אנו באיש פלוני שגרש את אשתו ולא נתן לה כתובתה שכן האשה אמרה", ונמצאו זוממין - משלמין דמי כתובתה לאיש. "גרש את אשתו ונתן לה כתבתה שפן האיש אומר"; ונמצאו זוממין - משלמין דמי כתבה לאשה. "גרש את אשתו ולא נתן לה כתבתה, והרי היא תחתיו ומשמשותו" ונמצאו זוממין - אין אומרין ישלמו לה כתבתה, אלא טובת הנאת כתבה. וכי מה היא טובת הנאת כתבה? אין אומרין כמה אדם רוצה ליתן בכתבתה של זו, שאם תמות בחיי בעלה - בעלה יורשה, לאחר מיתת בעלה - יורשת כתבתה, ואין יורשין אותה, לפיכך הן משלמים:

**א**,ה העדים שאמרו: "מעידים אנו באיש פלוני שגנב חלבו של חבירו ולא אכלו, גנב נבלתו של חבירו ולא אכלה" ונמצאו זוממין - לוקין ומשלמין, שעל מנת כן העידוהו על מנת שילקה וישלם. גנב חלבו של חבירו ואכלו. גנב נבלתו של חבירו ואכלה - הרי זה לוקה וחיב בתשלומין, שבועסקי ממון הוא אומר (שמות ב): "לא תענה ברעך עד שקר". ושבועסקי מכות הוא אומר (דברים יט, כ): "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות"; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים (שם כה, ב): "כדי רשעתו". מת - אינו

אֶפְרַיִם - כְּנַגְדַּ רְמוֹת בְּגִלְעָד. קֹדֶשׁ בְּגִלְעָד - כְּנַגְדַּ גּוֹלָן בְּשֹׁשׁן. וְאֵף עַל פִּי שְׁהַפְרִישׁ שְׂכֵם בְּהַר אֶפְרַיִם, לֹא הֵיְתָה קוֹלְטָת. הַפְרִישׁ קִרְיַת יַעֲרִים תַּחַתְיָהּ, עַד שֶׁכָּבְשׁוּ אֶת שְׂכֵם. וְאֵף עַל פִּי שְׁהַפְרִישׁוּ קֹדֶשׁ בְּגִלְעָד לֹא הֵיְתָה קוֹלְטָת. הַפְרִישׁ גַּמְלָא תַּחַתְיָהּ, עַד שֶׁכָּבְשׁוּ אֶת קֹדֶשׁ.

”וְשִׁלְשַׁת” - שִׁיְהִיּוּ מִשְׁלֹשׁוֹת, שִׁיְהֵא מַחְבְּרוֹן לְדָרוֹם - כְּמַחְבְּרוֹן לְשְׂכֵם, וּמַחְבְּרוֹן לְשְׂכֵם - כְּמַשְׁכֵּם לְקֹדֶשׁ.

נִפְלָה אַחַת מֵהֶן - בּוֹנִין אוֹתָהּ בְּמִקּוּמָהּ. וּמִנִּין אֵף בְּמִקּוּם אַחֵר? תִּלְמוּד לומר: ”שֵׁשׁ עָרִים”, בְּאוֹתוֹ הַשֶּׁבֶט. וּמִנִּין אֵף בְּשֶׁבֶט אַחֵר? תִּלְמוּד לומר: ”תַּהֲיִינָה” - שִׁיְהִיּוּ מְבֻנּוֹת וְקוֹלְטוֹת כְּרֵאוֹנוֹת.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אומר: כּוֹתִבִין: ”מִקְלֵט מִקְלֵט” עַל פְּרֻשַׁת דָּרְכִים כְּדִי שִׁיְהֵא רוֹאֵה וְגוֹלָה לְעָרֵי מִקְלֵט. מוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי תַלְמִידֵי חֻכְמַיִם, שְׂמָא יִהְרַג בְּדַרְךָ. וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו אֵל תְּנַהוּג בְּאִישׁ הַזֶּה מִנְהַג שׁוֹפְכֵי דַמַיִם, כִּי בִשְׂגָגָה בָּא מַעֲשֶׂה לִידוֹ. רַבִּי מֵאִיר אומר: הוּא מְדַבֵּר עַל יְדֵי עֲצוּמוֹ, שְׂנֵאֲמַר (דְּבָרִים יט, ד): ”וְזֶה דְבַר הָרֹצֵחַ”. אָמְרוּ לוֹ: הֲרֵבָה שְׁלִיחוֹת עוֹשֶׂה. רַבִּי שְׂמַעוֹן אומר: מְשׁוּחַ מִלְחָמָה - אֵין מַחְזִיר אֶת הָרוֹצֵחַ. אֶפִּילוֹ הוּא נְזִיר - אֵין הוּא יוֹצֵא מִשֵּׁם לְעוֹלָם, אֲלֵא מְגַלַּח כָּל שְׁעָרוֹ וּמְשַׁלַּח תַּחַת הַדּוּד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אומר: מֵה תִּלְמוּד לומר (בַּמִּדְבָּר לה, ו): ”שְׂמָה שְׂמָה” שְׁלֹשׁ פְּעָמַיִם? שֵׁם תְּהֵא דִירָתוֹ, שֵׁם תְּהֵא מִיתָתוֹ, שֵׁם תְּהֵא קְבוּרָתוֹ.

ובוֹנִים לוֹ בֵּית וַיּוֹשֵׁב בְּחוּכּוֹ, שְׂנֵאֲמַר (שם): ”וַיֹּשֶׁב” - בַּהּ וְלֹא בְּתַחְמוּמָהּ. מִצְאוּ גּוֹאֵל הַדָּם בְּתַחְמוּמָהּ שֶׁל עִיר - הָרִי הוּא כְּאֶחָד מִכָּל הָאָדָם, וְחַיֵּב עַל מַכְתּוֹ וְעַל קָלְלָתוֹ, וְחַיֵּב עַל נִזְקוֹ, בֵּין אִישׁ וּבֵין אִשָּׁה. וְהַהוֹרְגוֹ בְּמַזִּיד - נִהְרַג. בְּשׁוּגָג - גּוֹלָה לְעָרֵי מִקְלֵט. רַבִּי יוֹסִי אומר: לְעוֹלָם אֵין נִהְרָגִים עַד

שְׂעִימּוּד לַפְּנֵי הַדִּינִין, שְׂנֵאֲמַר (שם לה, יב): ”וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד עֲמֻדוֹ” וְגו’.

רַבִּי עֲקִיבָא אומר: רְאוּהוּ בֵּית דִּין שְׁהַרְג - הָרִי זֶה אֵינוֹ גּוֹלָה. רְאוּהוּ בֵּית דִּין גְּדוּל שְׁהַרְג - אֵין מְמִיתִים אוֹתוֹ מִיָּד, אֲלֵא מוֹשִׁיבֵין דִּינֵים אַחֲרִים וּמַעֲיָדִים בְּפִנְיֵהֶם, שְׂנֵאֲמַר: ”וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד עֲמֻדוֹ” וְגו’. אומר, בְּרוֹצֵחַ שְׂיֵצֵא חוּץ לְתַחוּם מַחוּץ לְגָבּוּל עִיר מִקְלֵטוֹ - הַפְּתוּכַ מְדַבֵּר, שְׂנֵאֲמַר (שם): ”וְרֹצֵחַ גּוֹאֵל הַדָּם אֶת הָרֹצֵחַ”. אֵין לוֹ דָם, כְּכָל אָדָם.

רוֹצֵחַ שְׂגָלָה לְעִיר מִקְלֵט, וְרָצוּ אַנְשֵׁי הָעִיר לְכַבְּדוֹ - יֹאמְרוּ לָהֶם: ”רוֹצֵחַ אָנִי”. לֹא יֹאמְרוּ אֶת הַדְּבָר וַיִּשְׁנֶה, שְׂנֵאֲמַר: ”וְזֶה דְבַר הָרוֹצֵחַ” - אֵין לָךְ אֲלֵא דְבַר הָרֵאוּשׁוֹן. הַהוֹרְגַ בְּאוֹתָהּ הָעִיר - גּוֹלָה מְשֻׁכְּוֵנָה לְשֻׁכְּוֵנָהּ. וּבֶן לֹוי - גּוֹלָה מְעִיר לְעִיר. רַבִּי אומר: אומר אָנִי, שְׂתֵּהֵא מַחְצִית הָעִיר לוֹ כְּעִיר שְׁלֵמָה:

**בג**, עִירוֹת הַלְלוּ - אֵין בּוֹנִין אוֹתָן אֲלֵא בְּמִקּוּם שֵׁישׁ בּוֹ מַיִם. אֵין לָהֶם מַיִם - כּוֹרִין לָהֶם מַיִם. אֵין בּוֹנִין אוֹתָן אֲלֵא בְּמִקּוּם שֵׁישׁ שׁוּק. אֵין לָהֶן שׁוּק - עוֹשִׂין לָהֶם שׁוּק. אֵין בּוֹנִין אוֹתָן אֲלֵא בְּמִקּוּם שֵׁישׁ אוּכְלוּסִין. נְתַמְעֵטוּ אוּכְלוּסִין - מְבִיאִין אַחֲרֵים וּמוֹשִׁיבִין תַּחַתְיָהֶם. נְתַמְעֵטוּ דִּיּוּרֵיהֶן - מוֹסִיף עֲלֵיהֶן כְּהַנִּים לְוַיִּם וַיִּשְׂרְאֵלִים. אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן בְּדִין וַיִּצִירָהּ; דְּבָרֵי רַבִּי נַחֲמִיָּה. וְחֻכְמַיִם מִתִּירִין. אֵין מְפַשְׁלִין בְּתוֹכֶם חֻבְלִים, וְאֵין עוֹשִׂין בְּתוֹכֶם כְּלֵי זְכוּכִית, שְׁלֵא לְהַרְגִיל רְגֵל גּוֹאֵל הַדָּם לְשֵׁם.

שְׁלֹשׁ עָרִים הַפְרִישׁ מִשָּׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן. וּמְשַׁבְּאוֹ לְאֶרֶץ - הַפְרִישׁוּ עוֹד שְׁלֹשׁ אַחֲרוֹת, וְלַעֲתִיד לְבֹא - מְפַרִישִׁין עוֹד שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ, הָרִי תִשַׁע. רַבִּי נְהוֹרָאֵי אומר: ”שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ” - הָרִי שֵׁשׁ. עוֹד

שְׁלֹשׁ - הָרִי שְׁתִּים עֶשְׂרֵה. "הָאֵלֶּה" - הָרִי חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה <sup>1</sup>:

## מִסְכַּת מִכּוֹת פָּרָק שְׁלִישִׁי

ג,א הָאוֹכֵל מִן הַפֶּסַח כּוֹזֵית נָא, כּוֹזֵית שְׁלוֹק, כּוֹזֵית מִבְּשֵׁל - חֲזִיב. הוֹצִיא מִמֶּנּוּ כּוֹזֵית מִבֵּית לְבֵית, וּמִחִבּוֹרָה לְחִבּוֹרָה, בִּשְׁעַת אֲכִילָהּ - הָרִי זֶה חֲזִיב; שְׁנָאֲמַר (שְׁמוֹת יב, מו): "לֹא

1 זוּ לְשׁוֹן הַפּוֹקְרָא (דְּבָרִים יט): (א) כִּי יִכְרִית ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת הַגּוֹזִים אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ אֶת אֶרֶצְם וּיְרִשְׁתֶּם וְיִשְׁכַּבְתֶּם בְּעָרֵיהֶם וּבְכַתְּמֵיהֶם: (ב) שְׁלוֹשׁ עָרִים תִּבְדִּיל לָךְ בְּתוֹךְ אֶרֶצְךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְרִשְׁתָּהּ: (ג) תִּכְוֵן לָךְ תִּהְרָךְ וּשְׁלֹשֶׁת אֶת גְּבוּל אֶרֶצְךָ אֲשֶׁר יִנְחִילְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וְהָיָה לְנוֹם שְׁמֶה כָּל רֹצֵחַ: (ד) וְזֶה דְבַר הַרְצָחָ אֲשֶׁר יָנוּם שְׁמֶה וְחִי אֲשֶׁר יִכֶּה אֶת רַעְהוּ בְּבִלִי דַעַת וְהוּא לֹא שְׂנֵא לֹא מִתְּמַל שְׁלֹשִׁם: (ה) וְאֲשֶׁר יִכֹּא אֶת רַעְהוּ בְּעֵינֵי לְחַמֵּב עֵצִים וּנְדָחָה יָדוּ כְּגִרְזֹן לְכַרֵּת הָעֵץ וְנִשַׁל הַכְּרָזֹל מִן הָעֵץ וּמִצֵּא אֶת רַעְהוּ וְמָת הוּא יָנוּם אֵל אַחַת הָעָרִים הָאֵלֶּה וְחִי: (ו) מִן יִרְדָּף גֹּאֵל הַדָּם אַחֲרֵי הַרְצָחָ כִּי יִהַם לְכַבּוֹ וְהִשְׁיִגוּ כִּי יִרְבֶּה תִּהְרָךְ וְהִכְהוּ נִפְשׁ וְלוֹ אִין מִשְׁפַּט מְנוֹת כִּי לֹא שְׂנֵא הוּא לֹא מִתְּמוֹל שְׁלֹשׁוֹם: (ז) עַל כֵּן אֲנִי מִצְוָה לְאִמְרֵי שְׁלֹשׁ עָרִים תִּבְדִּיל לָךְ: (ח) וְאִם יִרְחִיב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת גְּבֻלְךָ בְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם וְנָתַן לָךְ אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּבַר לְמַת לְאַבְרָהָם: (ט) כִּי תִשְׁמַר אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לְעִשְׂתָּהּ אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוָה הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וְלִלְבֹּת בְּדַרְכָיו כָּל הַיָּמִים וְיִסְפְּתָ לָךְ עוֹד שְׁלֹשׁ עָרִים עַל הַשְּׁלֵשׁ הָאֵלֶּה:

תּוֹצִיא מִן הַבַּיִת". אִם בְּשֵׁלוּ - עוֹבֵר עָלֶיךָ מִשׁוּם פְּסוּל קִדְשׁ. הַמִּפְטֵם אֶת הַקְּטֹרֶת בְּמִתְכַנְתָּה - הָרִי זֶה חֲזִיב, בֵּין שְׁפִטְמָה כְּלֵה, בֵּין שְׁפִטְמָה חֲצִיָּה. אָכַל אִם הָיָה מִתְעַסֵּק לְהִתְלַמֵּד בָּהּ, אוֹ לְמוֹסְרָה לְרַבִּים, אִם חִסֵּר אַחַת מִכָּל סְמִנְיָה - אִינוּ חֲזִיב אֲלֵא מִשׁוּם מוֹעֵל בְּלִבְד. הַמִּפְטֵם שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה - הָרִי זֶה חֲזִיב. וְהִסָּף מִמֶּנּוּ - פְּטוּר. אִינוּ חֲזִיב אֲלֵא מִשׁוּם מוֹעֵל [בְּלִבְד].

הִלְכָה - הִסָּף שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה שְׁעֵשָׂה מִשָּׁה בְּמִדְבָר - הָרִי זֶה חֲזִיב כֶּרֶת. סָכוּ בְּרֵאשׁוּ, כְּגוֹפּוֹ, בְּאֶחָד מִכָּל אַבְרָיו, אָף עַל פִּי שְׁלֹא שִׁפְשֵׁף - הָרִי זֶה חֲזִיב. וְכַמָּה יִסוּף וְיִהְיֶה חֲזִיב כֶּרֶת? אֶחָד הִסָּף, וְאֶחָד הִנְסָף. כַּמָּה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּזִמְן שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם מְזִידִין, אָכַל אִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם שׁוֹגְגִין - פְּטוּרִין. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מְזִיד: שׁוֹגֵג - פְּטוּר. מְזִיד - חֲזִיב:

ג,ב הָאוֹכֵל אֶת הַטְּבָל, אֶפְלוּ אִין מִחִסֵּר אֲלֵא תְרוּמָה גְדוּלָה בְּלִבְד, מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְאֶפְלוּ מַעֲשֵׂר עֲנִי - הָרִי זֶה חֲזִיב:

ג,ג רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כִּהֵן שְׁהִיתָה בְּיָדוֹ תְּאָנָה שֶׁל טְבָל, בְּשֵׁנִת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בִירוּשָׁלַיִם, בְּשֵׁנִת מַעֲשֵׂר עֲנִי בְּגִבּוֹלִין, אוֹמֵר: "תְּרוּמָה בְּעֻקְצָה"; וְאֲכָלָהּ. "מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן בְּדְרוּמָה"; וְאֲכָלָהּ. "מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בְּצַפּוֹנָה"; וְאֲכָלָהּ - פְּטוּר! וְאִם הָיָה זֶר - חֲזִיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, שְׁאֵלוּ מִתְחַלָּה אֲכָלָהּ - לֹא הָיָה חֲזִיב אֲלֵא אַחַת. זֶר שְׂאֲכַל בֶּשֶׂר בְּכוֹר, אֶפְלוּ לְאַחַר זְרִיקַת דָּמָיו - הָרִי זֶה לֹוֶקָה אֶת הָאֲרָבַעִים. מַעֲשֵׂר שְׁנֵי וְהַכְּפוּרִים - מִצְטָרְפִין חוּץ לְחוּמָה לְסַפּוֹג עָלֶיהֶן אֶת הָאֲרָבַעִים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִין מִצְטָרְפִין:

ג,ד הַמִּבְשֵׁל בֶּשֶׂר בַּחֲלֵב - הָרִי זֶה חֲזִיב. כַּמָּה יִבְשֵׁלוּ וְיִהְיֶה חֲזִיב? כַּחֲצִי זֵית בֶּשֶׂר, וְכַחֲצִי זֵית חֲלֵב, כְּדִי שִׁיּהוּ זֶה וְזֶה כּוֹזֵית. וְכִשְׁם שְׁחִיבִין עַל בְּשׁוּלוֹ - כֶּךָ חֲזִיבִים עַל אֲכִילָתוֹ, כַּמָּה יִתְבַּשֵּׁל וְיִהְיֶה חֲזִיב? כְּדִי שִׁיּהָ נֶאֱכַל מִשׁוּם בְּשׁוּל. הָאוֹכֵל מִגִּיד

הנשנה כזית - הרי זה חייב. אכל כולו ואין בו כזית - חייב. רבי יהודה פטר, עד שיהא בו כזית. אכל שני גידים משני בהמות - סופג שמונים. ורבי יהודה אומר: אינו סופג אלא ארבעים.

ג,ה השוחט אותו ואת בנו - על הראשון - פטור, ועל השני - חייב. הבא על אחותו, על אחות אביו, על אחות אמו, על אחות אשתו, על אשת אחיו, על אשת אחי אביו, ועל הנדה - הרי זה חייב. כשם שהוא לוקה - כך היא לוקה. ועובר על כל שם ושם שיש שם. ואם היתה לכהן גדול: אלמנה וגרושה, וחללה זונה - חייב על כל אחת ואחת. אלמנה מחמשה וגרושה מחמשה - לא יחא חייב אלא על אחת:

ג,ו האוכל אבר מן החי מן הבהמה, מן החיה, מן העופות, טהורים - כל שהן. וטמאים - עד שיהא בו כזית. אבל בהמה טהורה, וחיה טהורה, ועוף טהור, בחייהן - מצטרפין. במיתתן - אין מצטרפין. וטמאים, בין בחייהם בין במיתתם - הרי אלו מצטרפים. בהמה טמאה, וחיה טמאה, ועופות טמאין, בחייהן - מצטרפים. במיתתן - אין מצטרפין:

ג,ז המלביש את חברו כלאים, והמטמא את הנזיר, אף על פי שהמלביש מזיד, והמטמא מזיד - חייב. היו שניהם שוגגים - פטור. המקיף פאת ראשו של חברו - שניהן חייבין. במה דברים אמורים? שהיו שניהם מזידים, אבל אם היו שניהם שוגגים - פטורין. אחד שוגג ואחד מזיד, שוגג - פטור. מזיד - חייב עליו שתיים, אחד בראש הצד מכאן, ואחד בראש הצד מכאן. אינו חייב, עד שיקפנו בתער. המקיף את האשה ואת הקטן - פטור. המשחית פאת זקנו של [חברו] - שניהם חייבין. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שניהן מזידין! אבל אם היו שניהם שוגגין - פטור. אחד שוגג ואחד מזיד: שוגג - פטור. ומזיד - חייב, וחייב עליו שנים מכאן ושנים מכאן

ואחד מלמטה. רבי אלעזר אומר: אם נטלו כולו כאחד - אינו חייב אלא אחת. מגביה ונוטל - חייב על כל אחת ואחת. ואינו חייב עד שיטלנו בתער. נוטלו ברהיטני ובמספרים - פטור. רבי שמעון בן גמליאל אומר משום רבי אלעזר: לקטו במלקט - הרי זה חייב:

ג,ח הקורח קרחה בראשו של חברו - שניהם חייבין. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שניהם מזידין! אבל אם היו שניהן שוגגין - פטורין. אחד שוגג ואחד מזיד: שוגג - פטור. ומזיד - חייב. הקורח קרחה על חמשה מתים - חייב על כל מת ומת. רבי יוסי אומר: אינו חייב אלא אחת. חמש קרחות על מת אחד - חייב על כל קרחה וקרחה. ואינו חייב עד שיקרח על מת. וכמה קרח ויהא חייב? כדי שיראה משם קרחה!

השורט שריטה בכשרו של חברו - שניהן חייבין. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שניהן מזידין, אבל אם היו שוגגין - פטורין. אחד שוגג ואחד מזיד: שוגג - פטור. ומזיד - חייב. השורט שריטה על חמשה מתים - חייב על כל מת ומת. רבי יוסי אומר: אינו חייב אלא אחת. חמשה שריטות על מת אחד - חייב על כל שריטה ושריטה. ואינו חייב עד שישרט על מת, וכמה ישרט ויהא חייב? כדי שיראה משם שריטה:

## מסכת מכות פרק רביעי

ד,א החוסס את הפרה והמוזג את הכלאים - פטור. אין לך שהוא חייב אלא הנוהג והמנהיג בלבד. רבי אלעזר אומר: נזיר שהניח פיו על פי חבית של זין, ושחאה פלה בהתראה אחת - אינו חייב אלא אחת. מתרין בו ושותה - חייב על כל אחת ואחת. וכן היה רבי אליעזר אומר: נוטל אשכול של ענבים. אכלו כולו בהתראה אחת - אינו חייב אלא אחת. מתרין בו ואוכל, מתרין בו ואוכל - חייב על כל אחת ואחת. אכל ממנו

וְאֶחָד חוֹבֵר אֶת הָעֵקֶר, הַמְסַרס אֶת הָאָדָם, וְאֶת הַבְּהֵמָה, וְאֶת הַחִיָּה, וְאֶת הָעוֹף, בֵּין גְּדוּלִים בֵּין קְטָנִים, בֵּין זָכָרִים וּבֵין נְקִיבוֹת - הֵרִי זֶה חֵיב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְסַרס אֶת הַזְּכָרִים - חֵיב. וְאֶת הַנְּקִיבוֹת - פְּטוּר:

זֶה הָעוֹשֶׂה עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, הַמְחַתֵּךְ, הַמְעַמֵּיד, הַסֵּף, הַמְקַנֵּחַ, וְהַמְגַרֵּיד - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. הַנוֹתֵץ אֶבֶן אַחַת מִן הַהֵיכָל, וּמִן הָאוּלָם, וּמִן הַמִּזְבֵּחַ - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֵאמַר (שם יב, ג): "וַנִּתְצַתְּ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ וְגו' לֹא תַעֲשׂוּן בְּן לֵה' אֱלֹהֵיכֶם". רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: הַמוֹחֵק אוֹת אַחַת מִן הַשָּׁם - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֵאמַר: "וְאַבְדַתֶּם אֶת שְׁמֵם מִן הַמְקוֹם הַהוּא לֹא תַעֲשׂוּן בְּן לֵה'". הַמֵּאֲחֵר בַּמְקַדְשֵׁינִי, הַמְמִיר בַּמְקַדְשֵׁים, וְהַמְשִׁיר חֶמֶץ בַּפֶּסַח, וְהַמְקַיֵּם כְּלָאִים - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. אֲבָל אֵין לוֹקֵה עֲלֵיהֶן אֶת הָאַרְבָּעִים, לְפִי שְׂאִין בְּהֵם מַעֲשֶׂה. זֶה הַכֹּל! כָּל שֵׂישׁ בּו מַעֲשֶׂה - לוֹקֵה, וְכָל שְׂאִין בּו מַעֲשֶׂה - אֵינוֹ לוֹקֵה, חוּץ מִן הַמְמִיר וְהַנִּשְׁבַּע, וְהַמְקַלֵּל אֶת חֲבֵרוֹ בַּשָּׁם:

זוֹ הַנוֹטֵל אִם עַל הַבָּנִים, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי: כָּל עוֹבְרֵי לֹא תַעֲשֶׂה שְׁעָבְרוּ עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, שֵׂישׁ בָּהּ קוֹם עֲשֶׂה, אִם קִיְּמוּ אֶת מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שְׂבָה - פְּטוּרִין, וְאִם לֹא - חֵיבִין. עֵבֶר עֲבָרָה שֵׂישׁ בָּהּ שְׁנֵי לְאוּיִן, אֵין אוֹמְדִין אוֹתוֹ אֶמֶד אֶחָד עַל שְׁנֵיהֶם, אֲלֹא לוֹקֵה מַלְקוֹת וּמִתְרַפָּא, וְחוֹזֵר וְלוֹקֵה. אֶמְדוּהוּ שְׂאִין יָכוֹל לְקַבֵּל אֲלֹא אַרְבָּעִים - אֵין מוֹסִיפִין לוֹ אֶפְלוֹ אֶחָד, אֲבָל גּוֹרְעִין מִמֶּנּוּ. אִם אֶמְדוּהוּ שְׂאִין יָכוֹל לְקַבֵּל אֲלֹא עֶשְׂרִים, אֵין מוֹסִיפִין אֶפְלוֹ אֶחָד, אֲבָל גּוֹרְעִין מִמֶּנּוּ שְׁנַיִם. אֶמְדוּהוּ שְׂאִין יָכוֹל לְקַבֵּל אֲלֹא שְׁלֹשׁ, אֶפְלוֹ עוֹמֵד וּמְפָרִיץ - אֵין מוֹסִיף לוֹ אֶפְלוֹ אֶחָד, לְפִיכָךְ, אִם הוֹסִיף לוֹ תִזָּן רְצוּעָה אַחַת וְנִתְ - גּוֹלָה עַל יָדוֹ:

זוֹ אֵין אוֹמְדִין אוֹתוֹ יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמַה דְּבָרִים

עֹנְבִים לַחִיּוֹן וַיְבָשִׁים, אֲכָל מִמֶּנּוּ שְׁנֵי חֲרָצִנִים וְזִגִין, אוֹ שִׁפְחַט מִמֶּנּוּ כְּזִית יֵין וְשֵׁתָה - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

ד, ב, הַמְעֵלָה כְּזִית מִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם לְעַבּוּדָה, אוֹ בַחוּץ - הֵרִי זֶה חֵיב! שְׁנֵאמַר (ויקרא ב, יב): "קָרְבַן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ" וְגו'; אֶחָד הַמִּזְבֵּחַ וְאֶחָד הַכֶּבֶשׂ. וְלִכְךָ, הַמְעֵלָה מִבְּשַׂר הַחֲטָאִת, מִבְּשַׂר אֶשֶׁם, מִבְּשַׂר קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, מִבְּשַׂר קִדְשִׁים קָלִים, מִמוֹתֵר הָעֶמֶר, מִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וּמִלֶּחֶם הַפָּנִים, מִשְׁרֵי מְנַחֹת, מִשְׂאוֹר, מִשְׂאֵב - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה; שְׁנֵאמַר (שם ב, יא): "כִּי כָל שְׂאֵר וְכָל דְּבֶשׂ לֹא תִקְטִירוּ". רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: חֲטָאִת, עוֹלָה, שְׁלָמִים - אֵינוֹ חֵיב אֲלֹא אַחַת. אֲבָל אָמַר: "חֲטָאִת עוֹלָה וְשְׁלָמִים" - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

ד, ג, הַמְקַדֵּשׁ בַּעַל מוֹם לְמִזְבֵּחַ - עוֹבֵר מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה לְאוּיִן: מִשּׁוּם בַל תִּשְׁחַט, בַּל תִּקְדֵּשׁ, בַּל תִּזְרַק דָּמוֹ, בַּל תִּקְטִיר חֲלָבוֹ, בַּל תִּקְטִיר מִקְצָתוֹ, שְׁנֵאמַר (שם כב, כא): "תָּמִים יִהְיֶה לְרִצּוֹן כָּל מוֹם לֹא יִהְיֶה בו". רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף מִשּׁוּם בַּל תִּקְבַּל דָּמוֹ, הַקְדִּישׁוּ וְלֹא שְׁחָטוּ - אֵינוֹ חֵיב אֲלֹא אַחַת. הַקְדִּישׁוּ וְשְׁחָטוּ, וְזָרַק אֶת דָּמוֹ - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. הַמְקַדֵּשׁ רוֹבֵעַ, וְנִרְבַּע, וּמְקַצֵּה, וְנִעְבֵּד, אֶתְנָן וּמְחִיר - עוֹבֵר מִשּׁוּם [כָּל] שְׁמוֹת הַלָּלוּ, וְהֵרִי הֵן כְּכַעֲלֵי מוֹמִין שְׁקֵדִים הַקְדִּישׁן אֶת מוֹמֵן, וְאֵין יוֹצֵא לְחֵלִין אֲלֹא עַל מוֹם קְבוּעַ בְּלִבּוֹ:

ד, ד, הַמְמִיר בַּמְקַדְשִׁים, וְהַנּוֹדֵר בַּמְקַדֵּשׁ, וְהַעוֹבֵד בַּמְקַדֵּשׁ, אוֹ שִׁשְׁחָטֵן חוּץ לְזִמְנָן, אוֹ שִׁשְׁחָטֵן חוּץ לְמִקְוֵם - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. יֵשׁ תּוֹלֵשׁ שְׁתֵּי שְׁעוֹרוֹת וְעוֹבֵר מִשּׁוּם אַרְבָּעַה דְּבָרִים: מִשּׁוּם נְזִיר, מִשּׁוּם מְצוּרַע, מִשּׁוּם יוֹם טוֹב, וּמִשּׁוּם הַמְקִיף. הַחוֹבֵר אֶת הָאָדָם, וְאֶת הַבְּהֵמָה, אֶת הַחִיָּה, וְאֶת הָעוֹפּוֹת, בֵּין גְּדוּלִים וּבֵין קְטָנִים, בֵּין זָכָרִים וּבֵין נְקִיבוֹת, אֶחָד חוֹבֵר מְרַבָּה, וְאֶחָד חוֹבֵר מְעַט - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֵאמַר (דברים יח, יא): "וְחֹבֵר חֲכֹר". אֶחָד חוֹבֵר אֶת הַנֶּחֱשׁ,

אָמוּרִים? בְּעֵדוּת וּבַהֲתַרְאָה אַחַת, אָכַל בְּשֵׁתִי עֲדִיּוֹת וּבִשְׁתֵּי הַתְּרָאוֹת - אוֹמְדִין אוֹתוֹ אָפְלוּ בַחֲמִשִּׁים, וְאָפְלוּ בַמָּאָה, לְפִיכָךְ אִם קָלְקַל אַחַת מֵהֶן - מַלְקִין אוֹתוֹ. אֲמִדוּהוּ שְׂאֵם לֹקֵה יִקְלַקֵּל - הֵן מַלְקִין אוֹתוֹ. שְׂאֵם יֵצֵא מִבֵּית דִּין וְקָלְקַל - הֵם מַלְקִין אוֹתוֹ. קָלְקַל עַד שְׂלֵא לָקֵה - מַלְקִין אוֹתוֹ, שְׂנֵאֲמֹר: "הִכָּה תִּכָּה וְנִקְלָה". אִם מִשְׁלָקֵה קָלְקַל - אֵין מַלְקִין אוֹתוֹ. וּבַמָּה הִיא קָלְקַלְתָּן? אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה בְּרַעֲי; דְּבָרֵי רַבֵּי יוֹסִי. רַבֵּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָאִישׁ בְּרַעֲי וְהָאִשָּׁה בְּמִים. וּחְכָמִים אוֹמְרִים: אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה בֵּין בְּרַעֲי בֵּין בְּמִים.

**ד**, ח מכות בשלשה. אחד מכה ואחד מונה ואחד קורא - לא יהו מתחלפין עליו. רצועה לא היתה ארבה, אלא קצרה, שלא תגיע לצפור נפשו וימת. אלו הן הלוקין: כל עוברי לא תעשה' שעברו על מצות 'לא תעשה' שיש בה קום עשה, ואף על פי שחביב מיתה בידי שמים, כרת בידי שמים - מלקין אותו. מיתת בית דין - אין מלקין, שנאמר: "כדי רשעתו"; מת - אינו לוקה. משלם - אינו לוקה:

## מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פָּרָק רֵאשׁוֹן

**א**, א אין בה ידיעה בתחלה, בין שיש בה ידיעה בתחלה בין שיש בה ידיעה בסוף, שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה ורבי שמעון חולקין בשעיר, על שאין בה ידיעה - לא בתחלה ולא בסוף. וטהור שאכל טמא. שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: שעירי רגלים מכפרין, אבל לא שעירי ראשי חדשים. ומודה רבי שמעון בשעיר שלא קרב ברגל - שיקרב בראש חדש. לא קרב בראש חדש - יקרב ביום הכפורים. לא קרב ביום הכפורים - יקרב לרגל הבא, שמתחלה לא הקדשו קרבנות

הצבור, אלא על מנת שיקרב על מזבח החיצון.

היה רבי שמעון אומר: שלשים ושנים שעירים קרבין לצבור בכל שנה ושנה. שלשים ואחד בחוץ, ונאכלין. ואחד בפנים ואינו נאכל, ושעיר המשתלח. שנים עשר בשנים עשר חדשי השנה, שבעה בפסח ושמונה בחג, שנים ביום הכפורים. אחד בראש השנה ושנים בעצרת. אחד בגלל לחם הפנים ואחד בגלל היום. ואם פור הראשון על מה שני מכפר? על הטמאה שארעה בין זה לזה, ואמרין כך: ישראל צריכין להביא שני שעירין בכל יום, אלא שחם הקדוש ברוך-הוא על נכסין של ישראל:

**א**, ב היה רבי שמעון אומר: קשה טמאת מקדש וקדשיו מכל עברות שבתורה, שכל עברות שבתורה מתכפרות בשעיר אחת, וטמאת מקדש וקדשיו מתכפרת בשלשים ושנים שעירין. כל עברות שבתורה מתכפרות פעם אחת בשנה, וטמאת מקדש וקדשיו מתכפרת בכל חודש וחודש, שנאמר (ויקרא ה, יא): "לכן חי אני נאם ה' אלהים אם לא יען את מקדשי טמאת" וגו'. קשין הן שקוצין ותועבות שעשית, וטמאת מקדש וקדשיו - קשה מכלן:

**א**, ג מעשה בשני אחים כהנים, שהיו שוין ורצין ועולין בכבש, וקדם אחד מהם את חברו לתוף ארבע אמות. נטל אחד מהן את הסכין ותקע בלבו. בא רבי צדוק ועמד על מעלות האולם בהר הבית, ואמר: שמעוני! אחינו בית ישראל, הרי הוא אומר (דברים כא, א): "כי ימצא חלל באדמה" וגו'. אנו מהיכן נמוד. מן ההיכל או מן העזרות? געו כל ישראל בבכיה אחריו. ואחר כך בא אביו של תינוק, אמר להם: אני פפרתכם! מפרפר הוא בני, וסכין לא נטמא. מלמד שטמאת סכין היתה קשה עליהן משפכיכות דמים. וכן הוא אומר (מלכים ב-כא, טו): "וגם דם נקי שפך מנשה"; מכאן אמרו, בעון

שפיקות דמים - שכניה נעלת, ובית המקדש מטמא:

אד, כל המטמאין שבתורה, בין שנטמאו טמאה קלה, ובין שנטמאו טמאה חמורה - חזבין על טמאת מקדש וקדשיו, שנאמר (ויקרא ה, ב): "בכל דבר טמא" - לרבות כל המטמאין שבתורה. "או נפש" - למה נאמר? לפי ששלוש מצות אמורות בפרשה. שתיים מפרשות ואחת סתומה, תלמד סתומה מן המפרשה. מה מפרשה שבע, אף סתומה שבע, אפלו אמר לעדים: "בואו והעידוני שלא נטמאתי". ואמרו לו: "שבועה שאין אנו יודעין לה עדות". יכול יהו חזבין? תלמוד לומר: "או נפש", דהסיען הכתוב מכלל הטמאות ובא לו לכלל שבועות.

"או נפש" לרבות כל הנפשות - אף נפש נשיא ומשיח. רבי ירמיה אומר: דבר למד מענינו, שנאמר (ויקרא ה, ז): "ואם לא תגיע ידו די שה". ואומר "ואם לא תשיג ידו לשת" וגו'; במי שבא לכלל עני הכתוב מדובר, יצא נשיא ומשיח שאין באין לכלל עני, שקדשתן עולמית.

"בכל דבר טמא", מה תלמוד לומר "בכל דבר"? רבי עקיבא אומר: להביא את הנגע שאין טמאה יורדת להן, אלא בדבר שרבי עקיבא לא היה דורש כלל ופרט, והיה דורש רבויין ומעוטין, שפך למד מנחום איש גם זו.

רבי נתן אומר: להביא את הפלים, שאין טמאה יורדת להן אלא במחשבה. אמר ליה: מה ראו פלים למחשבה, שרבי שמעון לא היה דורש רבויין ומעוטין, והיה דורש כלל ופרט וכלל, "או נפש אשר תגע בכל דבר טמא" - כלל. "או בנבלת חיה טמאה" וגו' פרט. "או כי יגע בטמאת אדם" וגו' - כלל, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, כשהוא אומר: "לכל טמאות אשר יטמא בה", חזר וכלל, אם כלל הראשון אמרינן, לאו! אלא כלל ופרט

וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, לומר לה, מה הפרט מפרש טמאות המפרשות מן התורה, יצא עדר גמלין ועדר רחלין ומכונות חיה ועוף ששכנו - טמאות, דאין מפרש מן התורה. רבי נתן אומר: טמאת גאיות ולא טמאת קדשה, יצא השורף את הפרה ופרים, המשלח את השעיר שהן טמאות קדושות. אין לי אלא בהמה חיה ועוף טהורין, בהמה חיה ועוף טמאין, מניין? תלמוד לומר: "או בנבלת שרץ טמא". אמר רבי יאשיה: וכי יש בשרץ טמא וטהור? אלא כשם שחלקתה בין שרץ טמא לטהור, כך בין בהמה וחיה לא תחלק בין טמאין לטהורין. אין לי אלא בכלן, בכזית מניין? תלמוד לומר "בנבלת חיה טמאה", מה תלמוד לומר "טמאה"? להביא את כזית. אמר רבי שמעון: מה ראו לומר בבהמה חיה בכזית טמא, ובשרץ בכעדשה, אלא בהמה וחיה תחלת בריתן כזית. שרץ תחלת בריתן כעדשה:

איה נטמא ונעלמה ממנו טמאה, זכר את המקדש ונעלם ממנו זה וזה, והשתחוה, או ששהה כדי השתחויה, או שנדבק עם חברו כדי השתחויה, או שנכנס לתוספת העזרה, ושהה כדי השתחויה - חזיב על כל אחת ואחת; דברי רבי ישמעאל, שהיה רבי ישמעאל אומר: "ונעלם ממנו ונעלם ממנו" - שתי פעמים! לחיב על העלם דבר טמאה, ועל העלם מקדש. רבי אליעזר ורבי עקיבא אומרים: אינו חזיב אלא על העלם טמאה בלבד.

## מסכת שבועות פרק שני

בא "שבועה שלא אכל", ואכל אוכלין אסורים, פגול ונותר וטמאה. "שבועה שלא אשתה" ושתה משקין אסורין, זין של ערלה ושל פלאי הכרם - חזיב. ורבי שמעון פוטר. "שבועה שאכל אוכלין אסורין", פגול ונותר וטמאה. "שבועה שלא אשתה ושתה משקין אסורין, זין של ערלה ושל פלאי הכרם" - פטור, ורבי שמעון מחזיב.



מודה רבי שמעון, באומר: 'קונם אשתי נהנית לי, אם אכל ואם אשתה', ואכל ואוכלין אסורין משקין אסורין - שאשתו מתרת לו:

**בב**, "שבועה שלא אכל", וחזר ואמר "שבועה שאכל" - על האחרונה לוקה מיד, ועל הראשונה, אם אכל - חיב. אם לא אכל - פטור. "שבועה שאכל", וחזר ואמר: "שבועה שלא אכל", על האחרונה - לוקה מיד, על הראשונה, אם אכל - פטור. אם לא אכל - חיב. "שבועה שלא אכל, ושלא אכל ואכל" - אינו חיב אלא אחת, שלא אמר אלא לזרו את הראשונות. "שבועה שאכל, שאכל" ולא אכל - אינו חיב אלא אחת, שלא אמר את האחרונות אלא לזרו את הראשונות. "שבועה שלא אכלתי, שבועה שלא אכלתי" - חיב על כל אחת ואחת! זה חמור לשעבר מלעתידי לבא:

**בג** המשביע את העובד כוכבים, את הנשים, את הקטנים, את הקרובין, ואת הפסולין - פטור, שנאמר (ויקרא ה, א): "והוא עדי", בעד שראוי להוציא ממון. רבי אליעזר אומר: המשביע בעד אחד - פטור, שאינו ראוי להוציא ממון:

עדות ממון מתקימת בראיה שלא בדיעה, ובדיעה שלא בראיה. איזו היא ראיה שאין בה ידיעה? 'תן לי מאתים וזו שיש לי בידך' - אין לך בידי, לא מניתי לך במעמד פלוני ופלוני? יאמרו ואני אתן! זו ראיה שאין בה ידיעה. ואיזו היא ידיעה שאין בה ראיה? 'תן לי מאתים וזו שיש לי בידך, אין לך בידי, לא הודיתיה לי במעמד פלוני ופלוני? יאמרו ואני נתת! זו היא ידיעה שאין בה ראיה:

**בד** חיבין על זדון העדות עם זדון השבועה, ועל זדון העדות עם שגגת השבועה, ועל שגגת העדות שהוא פטור. ואיזהו זדון העדות עם זדון השבועה שהוא חיב? היה יודע לו עדות, והיה יודע שכל הנשבע מביא קרבן - זו היא זדון

העדות עם זדון השבועה, שהוא חיב. ואיזהו זדון העדות עם שגגת השבועה שהוא חיב? היה יודע לו עדות, ולא היה יודע שכל הנשבע מביא קרבן - זהו זדון עדות עם שגגת שבועה שהוא חיב. ואיזו היא שגגת העדות שהוא פטור? לא היה יודע לו עדות, או שהיה יודע ונעלם ממנו בשעה שנשבע - פטור, שנאמר: "ונשבע על שקר":

**בה** חיבין על זדון פקדון עם זדון השבועה, ועל זדון הפקדון עם שגגת השבועה, ועל שגגת הפקדון שהוא פטור. איזה הוא זדון הפקדון עם זדון השבועה שהוא חיב? היה יודע שיש בידו פקדון, והיה יודע שכל הנשבע מביא קרבן - זה הוא זדון פקדון עם זדון השבועה שהוא חיב. ואיזה הוא זדון הפקדון עם שגגת השבועה שהוא חיב? היה יודע שיש בידו פקדון, ולא היה יודע שכל הנשבע מביא קרבן - זה הוא זדון הפקדון עם שגגת שבועה שהוא חיב. ואיזו היא שגגת שבועה שהוא פטור? לא היה יודע שיש בידו פקדון, או שהיה יודע ונעלם ממנו בשעה שנשבע - פטור, שנאמר: "ונשבע על שקר". היה מחזיר אחר עדים, אמרו: מפני מה אתה בא אחרינו? שבועה שאין אנו יודעין לך עדות - פטורין, עד שיטענו. אבל בפקדון אינו כן, מפני מה אתה בא אחרינו? שבועה שאין לך בידי - הרי זה פטור. זהו חמור בשבועת הפקדון משבועת העדות.

אמר לעדים: בואו והעידוני שיש לי ביד פלוני מאתים וזו מעסקי שכר שכיר, וממזון האשה והבנות, שבועה שלא נעידך - הרי אלו פטורין, עד שיאמרו לו: שבועה שאין אנו יודעין לך עדות.

וכן בפקדון, אמר לו: תן לי מאתים וזו שיש לי בידך מעסקי שכר שכיר ומזון האשה והבנות, שבועה שלא אתן לך פטור, עד שיאמר לו: 'שבועה שאין לך

בְּיָדֵי. אָמַר לְעַדִּים: בּוֹאוּ וְהַעֲדוּנִי שְׁאָמַר פְּלוֹנִי לְתַן לִי מֵאֲתִים זֶהוּ וְלֹא נָתַן לִי. כְּסוּת שְׁאָמַר לְהַלְבִּישְׁנִי וְלֹא הַלְבִּישְׁנִי, שְׁבוּעָה שְׁאִין אָנוּ יוֹדְעִין לָךְ עֲדוּת - הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין, שְׁאוּמַר לוֹ: אָמַר לִי לְתַן לָךְ וְאִי אֶפְשָׁר לְתַן לָךְ. אָמַר לְהַלְבִּישְׁךָ וְאִי אֶפְשָׁר לְהַלְבִּישְׁךָ. וְכֵן בְּפִקְדוֹן, אָמַר לְתַן מֵאֲתִים זֶהוּ וְלֹא נָתַתְּ לִי. כְּסוּת שְׁאָמַר הַלְבִּישְׁנִי וְלֹא הַלְבִּישְׁתִּנִּי, שְׁבוּעָה שְׁאִין לָךְ בְּיָדִי - פְּטוּר, שְׁאוּמַר לוֹ: אָמַר לְתַן לָךְ וְאִי אֶפְשָׁר לְתַן לָךְ, אָמַר לְהַלְבִּישְׁךָ וְאִי אֶפְשָׁר לְהַלְבִּישְׁךָ:

**ב**,וּ הַמְּשַׁבֵּיעַ בְּפָנָי עוֹבֵד כּוֹכָבִים, בְּפָנָי לְסֻטִים, בְּפָנָי מוֹכְסִין - פְּטוּר; שְׁנֵאָמַר: "אִם תַּחֲטֹא וְלֹא יִגִּיד", הוּא חוֹטֵא אִם לֹא יִגִּיד, וְאֵל יֵהָא חוֹטֵא כְּשֵׁיִגִּיד. בּוֹאוּ וְהַעֲדוּנִי לְאָבָא שְׂיֵשׁ לוֹ בֵּיד פְּלוֹנִי מֵאֲתִים זֶהוּ מַעֲסָקִי שְׁכַר שְׁכִיר, וּמִמְזוֹן הָאִשָּׁה וְהַבְּנוֹת, שְׁבוּעָה שְׁאִין אָנוּ יוֹדְעִין לָךְ עֲדוּת - הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין עַד שְׂיִשְׁמְעוּ מִפִּי הַתּוֹבֵעַ. מֵת אָבִיו - יִרְשׁוּ בְּנוֹ. נִכְנַס תַּחְתָּיו - הָרִי הוּא כְּמוֹהוּ:

**ב**,ז, הָאוּמַר: יִכְּף אֶל יִכְּף, יִיטִיב לָךְ כֵּן יִיטִיב לָךְ, יִרְיעַ לָךְ אֶל יִרְעַ לָךְ, כֵּן יִרְעַ לָךְ - זֶה הוּא אֶלֶּה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: יִיטִיב פְּטוּרִין. וְחֻכְמִים מְחִיבִין בְּאוּמַר: יִיטִיב לָךְ אִם תְּבוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי, יִרְעַ לָךְ אִם תְּבוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי, אֶל יִרְעַ לָךְ אִם תְּבוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי:

**ב**,ח, אֲנִסְתָּה וּפְתִיתָה אֶת בֵּתִי, וְהוּא אוֹמַר: לֹא אֲנִסְתִּי וְלֹא פְתִיתִי, מְשַׁבֵּיעַךְ אָנִי, וְאָמַר אָמֵן - תִּיב; וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר, שְׁאִין מְשַׁלֵּם קָנֶס עַל פִּי עֲצָמוֹ. זֶה הַכֵּלֶל, כֹּל שֶׁהוּא קָנֶס וּמְשַׁלֵּם עַל פִּי עֲצָמוֹ, מְשַׁבֵּיעַךְ וְאָמַר אָמֵן - פְּטוּר. וְכֹל שְׁאִינוֹ קָנֶס וְאִינוֹ מְשַׁלֵּם עַל פִּי עֲצָמוֹ, מְשַׁבֵּיעַךְ אָנִי וְאָמַר אָמֵן - תִּיב. הָאוּמַר נִשְׁבַּע אָנִי בַּתּוֹרָה וּבִשְׁמַיִם - פְּטוּר.

בס"ד



0084 845769684

עצרתו אמונה  
 ברו מיין טויר?

יא, מיטן אויבערשטנ'ס הילף!

סיונט אויך אויף עס צו  
 באקומען וועכנטליך  
 אויף די פאסט

ווסט אירע טעקסט:  
**718-387-2691**  
 איבערל צו  
[subscribe@kerenhadfusa.org](mailto:subscribe@kerenhadfusa.org)

<p>19</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>יא</p> <p>11</p>	<p>נץ החמה _____ 5:35 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:13 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:23</p> <p><b>בבלי:</b> בבא מציעא פא • <b>ירושלמי:</b> פסחים א • <b>תוספתא:</b> סנהדרין יד <b>נ"ך:</b> מלכים א טו-טז • <b>רמב"ם:</b> מעשר ג</p>
<p>20</p> <p>שני Monday</p>	<p>יב</p> <p>12</p>	<p><b>תענית שני בתרא, כו לעומר</b></p> <p>נץ החמה _____ 5:35 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:13 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 8:11</p> <p><b>בבלי:</b> בבא מציעא פא • <b>ירושלמי:</b> פסחים ב • <b>תוספתא:</b> מכות א <b>נ"ך:</b> מלכים א יז-יח • <b>רמב"ם:</b> מעשר ד</p>
<p>21</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>יג</p> <p>13</p>	<p><b>כח לעומר</b></p> <p>נץ החמה _____ 5:34 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:13 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 8:12</p> <p><b>בבלי:</b> בבא מציעא פא • <b>ירושלמי:</b> פסחים ג • <b>תוספתא:</b> מכות ב <b>נ"ך:</b> מלכים א יט-כ • <b>רמב"ם:</b> מעשר ה</p>
<p>22</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>יד</p> <p>14</p>	<p><b>פסח שני, כט לעומר</b> Pesach Sheini</p> <p>נץ החמה _____ 5:33 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 8:12</p> <p><b>בבלי:</b> בבא מציעא פד • <b>ירושלמי:</b> פסחים ד • <b>תוספתא:</b> מכות ג <b>נ"ך:</b> מלכים א כא-כב • <b>רמב"ם:</b> מעשר ו</p>
<p>23</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>טו</p> <p>15</p>	<p><b>ל לעומר</b></p> <p>נץ החמה _____ 5:32 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:13</p> <p><b>בבלי:</b> בבא מציעא פה • <b>ירושלמי:</b> פסחים ה • <b>תוספתא:</b> מכות ד <b>נ"ך:</b> מלכים א כג-כד • <b>רמב"ם:</b> מעשר ז</p>
<p>24</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 7:56 הדלקת הנרות</p>	<p>טז</p> <p>16</p>	<p><b>לא לעומר</b></p> <p>נץ החמה _____ 5:32 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:14</p> <p><b>בבלי:</b> בבא מציעא פו • <b>ירושלמי:</b> פסחים ו • <b>תוספתא:</b> שבועות א <b>נ"ך:</b> מלכים ב ג-ד • <b>רמב"ם:</b> מעשר ח</p>
<p>25</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>זמן מוצש"ק 9:28 Shabbos Ends</p>	<p>יז</p> <p>17</p>	<p><b>בהר, לב לעומר, פרק ד</b></p> <p>נץ החמה _____ 5:31 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:11 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:15</p> <p><b>בבלי:</b> בבא מציעא פז • <b>ירושלמי:</b> פסחים ז • <b>תוספתא:</b> שבועות ב <b>נ"ך:</b> מלכים ב ה-ו • <b>רמב"ם:</b> מעשר ט</p>

אלעם וואס מענטשן רעדן אין די ספירה טעג, רעדן זיי נאר פון די ספירה פון יענעם טאג, און ווער עס פארשטייט גוט קען דאס הערן און אויפכאפן.  
(ליקוטי מוה"ר"ן הל"ק א' סימן קפ"ב)